

JASNA GÓRA CZEKA
NA PIELGRZYMÓW s. 4

DROGA ŚW.
IGNACEGO s. 18

U STAROWIEJSKIEJ
PANI s. 38

WIARA WEDŁUG
BENEDYKTA XVI s. 34

31.07.2022

nr 31 (874)

cena 5 zł
(w tym 8% VAT)

NR INDEKSU 205 109

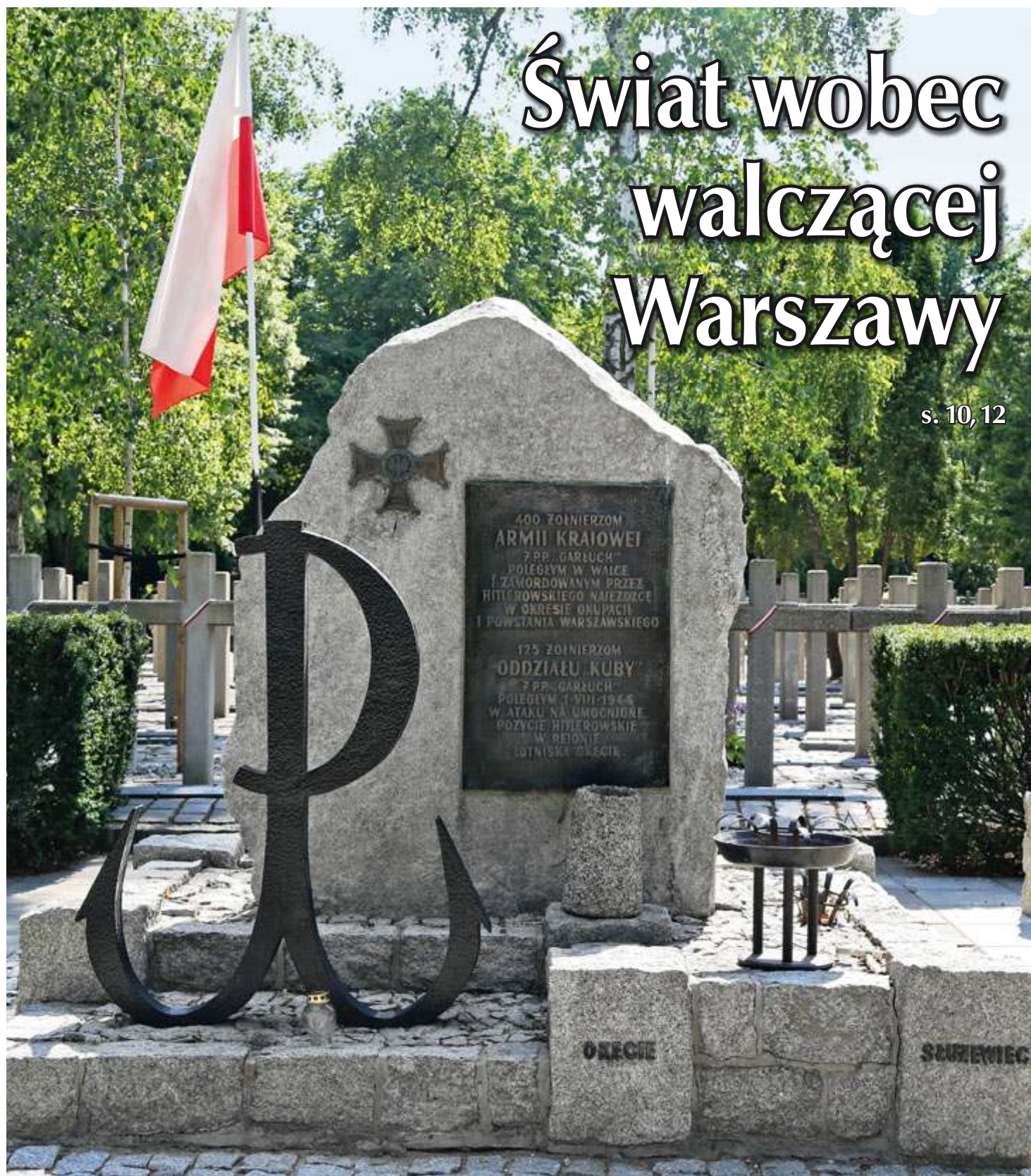
ISSN 1734-9079

www.idziemy.pl

idziemy

Świat wobec walczącej Warszawy

s. 10, 12

Będziemy modlić się za Polskę, by posłuszna była woli Bożej
i by przygotować duchowy fundament pod iskrę,
która ma z niej wyjść.

24+ Godziny Męki Pańskiej za Polskę

ROZPOCZĘCIE

12.08

16:00 Eucharystia

ZAKOŃCZENIE

13.08

17:00 Eucharystia

**TRANSMISJA
ON LINE**

NA KANALE YT:
Polskie Medjugorie

MIEJSCE

Parafia Trójcy
Przenajświętszej
w Burzynie
ul. Nowy Rynek 8

ZGŁOSZENIA

ks. Marcin Sobiech
tel. 500 097 076

viconapl/24gmp

ks. Henryk Zieliński

Przyjaźń w genach

Temat powstania warszawskiego wraca na nasze łamy co roku z początkiem sierpnia. Tym razem, choćby ze względu na sytuację polityczną w Europie, przyglądamy się międzynarodowym reakcjom na patriotyczny zryw Polaków w stolicy. Jeśli historia jest „nauczycielką życia”, to warto z niej wyciągać wnioski. Polacy nieraz przecież, walcząc i poświęcając się „za wolność naszą i waszą”, byli tej wolności pozbawiani przy aprobacie swoich aliantów. Oby to nigdy się nie powtórzyło.

Na tle naszych historycznych doświadczeń warto zauważyć mało znaną rolę Węgrów w powstaniu warszawskim. Może teraz tym bardziej warto, kiedy polityka węgierskiego rządu wobec rosyjskiej agresji przeciwko Ukrainie stawia nas i Węgrów jakby po przeciwnych stronach w Unii Europejskiej i w NATO. Nie pierwszy to raz, kiedy interesy polityczne i gospodarcze nas różnią. Bywało, że Polacy i Węgrzy znajdowali się po drugiej stronie barykady. Ale prawie nigdy przeciwko sobie nawzajem.

Do II wojny światowej, jak przypomina Piotr Kościński w artykule na s. 12, Węgrzy przystąpili jako sojusznik Niemiec. Odmówili jednak jakiegokolwiek zaangażowania w wojnę przeciwko Polakom zarówno w roku 1939, jak i 1944. Do tego tekstu dorzucę jeszcze kilka wymownych przykładów, jak tysiąclatnia przyjaźń naszych narodów sprawdzała się w czasie powstania.

Już na początku 1944 r. Niemcy zajęli internat sióstr nazaretanek na Czerniakowie, umieszczając w nim szpital dla wycofywanych z frontu wschodniego węgierskich żołnierzy. Obecność Węgrów stała się dla sióstr zasłoną do prowadzenia nauczania, przeprowadzenia matury, ale także do organizacji zajęć akademickich. Opuszczając budynek, Węgrzy pozostawili po sobie zapasy żywności, broń i amunicję, wykorzystaną potem przez powstańców. Wdzięczna pamięć o Węgrach w tym miejscu była jedną z przyczyn, dla któ-

rych Prymas Tysiąclecia, tworząc w 1973 r. nową parafię przy kaplicy sióstr nazaretanek, dał jej za patrona św. Stefana – króla Węgier.

Część żołnierzy węgierskich ściągniętych pod Warszawę dołączyła w sierpniu 1944 r. do powstania. Była nawet szansa na przejście na stronę polską wszystkich ok. 30 tys. stacjonujących pod Warszawą Węgrów. Red. Kościński wyjaśnia, dlaczego tak się nie sta-

ło. Nie było to z ich winy. Kilkudziesięciu z nich weszło w skład Grupy „Kampinos” AK. Niektórzy zginęli w walce z Niemcami. Na ich groby można się natknąć w Warszawie, Raszynie, Modlinie, Słomczynie, a nawet w Siedlcach. W Podkowie Leśnej znajdziemy groby żołnierzy węgierskich rozstrzelanych przez Niemców za współpracę z Polakami. Zdarzała się ona bardzo często i miała różną formę. Do rangi symbolu urosło wydarzenie z udziałem węgierskich żołnierzy z elitarniej Dywizji Kawalerii, którzy na wyżywienie Polaków w szpitalu powstańczym na Mokotowie oddawali własne konie. Od pociągów, którymi Niemcy wywozili Polaków z obozu przejściowego w Pruszkowie, Węgrzy odczepiali niektóre wagony, ratując tysiące ludzi.

Najbardziej poruszające zdarzenie z udziałem Węgrów miało miejsce pod Jaktorowem, gdzie Niemcy urządzili oblławę na żołnierzy AK wycofujących się z Puszczy Kampinoskiej. Węgierscy kawalerzyści bardzo aktywnie włączyli się w chwytnie jeńców. Wzięli do „niwelii” około stu powstańców. Kiedy Niemcy zażądali ich wydania, Węgrzy otoczyli Polaków, zastraszając ich własnymi ciałami i groząc użyciem broni, gdyby chcieli im siłą odebrać „ich jeńców”. Niemcy nie podjęli walki. Węgrzy zaś nakarmili Polaków, opatrzyli ich rany, dali im broń, po czym uwolnili ich, instruując, jak ominąć niemieckie patrole.

Polityka bywa zmienna. Zmieniają się rządy państw, a wraz z nimi modyfikują się polityczne priorytety i sojusze. Najważniejsze jest jednak to, co tkwi głęboko w ludziach, w ich sercach. A przyjaźń z bratankami znad Dunaju mamy obopólnie wpisana w naszych duszach i w naszych genach – od ponad tysiąca lat. Przeszła ona niejedną próbę. Chwilowe różnice polityczne, które znowu się ujawniły, nie powinny jej niszczyć.

henryk.zielinski@idziemy.com.pl

31.07.2022 **idziemy** w numerze:

TEMAT NUMERU

Świat wobec walczącej Warszawy – wywiad z dr. Pawłem Ukielskim, wicedyrektorem Muzeum Powstania Warszawskiego s. 10

Węgrzy w powstaniu warszawskim s. 12

NA CZASIE

Jasna Góra czeka na pielgrzymów s. 4

Lepiej tego nie ruszać s. 9

Halo, tu numer alarmowy s. 20

Wiara według Benedykta XVI s. 34

NASZE SPRAWY

Uwaga i odwaga s. 23

Rola tłuszczów w diecie s. 43

NA WAKACJE

Cudowne Podkarpacie: Podkarpacka perła s. 38

MOJA WIARA

Droga św. Ignacego s. 18

Duchowni z podręczników: Ignacy Krasicki – poeta Opatrzności s. 36

Powstanie oczami dziecka s. 42

Dobrze przygotowana improwizacja s. 54

TYLKO DLA KSIĘŻY!

Zapraszam na plener biblijny i rekolekcje kapłańskie w Jastrzębiej Górze w dniach 4–10 września 2022 r. Tym razem przedmiotem egzegezy i rozważań będzie List do Rzymian. Duchowym i biblijnym przewodnikiem będzie ks. prof. dr hab. Waldemar Chrostowski. Jakość gwarantowana. Ilość miejsc jest ograniczona. Zgłoszenia i informacje: tel. 22 512 00 95; e-mail: sekretariat@idziemy.com.pl.

Czytanie nie kończy się na papierze! Najnowsze wiadomości i opinie na stronie www.idziemy.pl. E-wydanie tygodnika można zakupić na stronach: www.eprasa.pl, www.egazety.pl.

Czy ograniczenia spowodowane pandemią nie osłabiły chęci pielgrzymowania?

Po dwóch latach hybrydowych rodzajów pielgrzymowania, jak np. sztafetowe, wszystkie pielgrzymki ruszają na Jasną Górę. Tradycyjnie wcześniej odbyło się spotkanie w gronie organizatorów, pod przewodnictwem bp. Krzysztofa Zadarki, odpowiedzialnego za ruch pielgrzymkowy. Wszyscy przewodnicy przekazywali informacje, że pątnicy chcą wrócić na szlak. Obserwujemy nieznaczny spadek liczby pielgrzymujących dotychczas osób. Spodziewamy się, że główne pielgrzymki, docierające na odpust 15 sierpnia, będą w takim wymiarze liczbowym jak przed pandemią. Daje się zauważyć, że wiele osób pielgrzymuje indywidualnie, przybывая własnymi środkami lokomocji. Chociaż w weekend

zachodnich katolickich telewizji transmituje na cały świat wejścia pielgrzymów, żeby pokazać polski fenomen pielgrzymowania.

W czym tkwi fenomen pieszego pielgrzymowania, dlaczego tak wiele osób wybiera pielgrzymkę zamiast rekolekcji w klimatyzowanym ośrodku?

Wielkie świadectwo dają ludzie, którzy żyją „od pielgrzymki do pielgrzymki”. Najważniejszym motywem wyruszenia na pielgrzymkę powinna być wiara, bo jest to czas rekolekcji w drodze, naszego zbliżenia się do Pana Boga. Także zbliżenia się do drugiego człowieka, poznania siebie, zmagania się ze sobą, kiedy trzeba wędrować niezależnie od pogody, jak obecnie w wysokich temperaturach. W pielgrzymce idzie wiele młodych małżeństw, które poznały się na pielgrzymim

Fot. Biuro Prasowe Jasnej Góry/M. Ścisłowska

Jasna Góra czeka na pielgrzymów

Z o. **Waldemarem Pastusiakiem**, kustoszem Jasnej Góry,
rozmawia Irena Świerdzewska

czy w dni powszednie nie mamy zgłoszonych oficjalnie grup, przybywa wtedy bardzo dużo pielgrzymów. Rozbudowaną formę zyskało duchowe pielgrzymowanie.

Nie ma obaw, że duchowe pielgrzymowanie zastąpi w dużej mierze realne pielgrzymowanie?

Pandemia wymogła na przewodnikach pieszych pielgrzymek inne formy kontaktu z pielgrzymami, którzy musieli zostać w domu. Niemal każda grupa pielgrzymkowa posiada zaplecze medialne – możliwość transmisji za pośrednictwem diecezjalnego radia czy internetowej telewizji codziennych Eucharystii, konferencji, żeby tych, którzy nie mogą być na trasie, łączyć duchowo z pielgrzymującymi. Nie każdy może pozwolić sobie na jedno- czy dwutygodniowy urlop, by ruszyć na pątniczy szlak. My także przez jasnogórskie środki multimedialne – jak zainstalowane kamery w kaplicy Cudownego Obrazu i na Szczycie Jasnej Góry – pomagamy przeżywać momenty wejścia pielgrzymek do sanktuarium, wspólnej modlitwy. Na ile przekaz telewizyjny, multimedialny jest w stanie oddać atmosferę i zachęcić do modlitwy, na tyle staramy się nim służyć. Po statystykach oglądalności widać, że miliony osób łączą się z Jasną Górą. Także wiele

szlaku. Znam rodzinę z pięciorgiem dzieci. Małżonek mówi, że swoją narzeczoną, obecnie żonę, mógł poznać w sytuacjach, kiedy była zmęczona czy niewyspana. W małżeństwie nic ich nie zaskoczyło. Takie poznanie siebie i drugiego człowieka na pielgrzymce jest wielkim darem i łaską, by potem móc wejść w tajemnicę małżeństwa. „Pielgrzymka trwa cały rok, nie tylko kilka-kilkanaście dni w drodze” – mówią przewodnicy. Ma kontynuację w duszpasterstwie, regularnych spotkaniach w grupach modlitewnych, by jej owoce były trwałe. To kolejne atuty.

Po dwóch latach hybrydowych rodzajów pielgrzymowania, jak np. sztafetowe, wszystkie pielgrzymki ruszają na Jasną Górę.

przez rodziców, aż po osoby w podeszłym wieku – widać, że nie trzeba mieć specjalnej kondycji.

Przesłanie ewangeliczne: „Jedni drugich brzemiona noście” przypomina, by służyć drugiemu człowiekowi, bratu, siostrze, którzy potrzebują pomocy. Oczywiście, w drodze zapewnione jest zaplecze sanitarne i transport, gdyby ktoś nie był w stanie dojść do postoju. Pielgrzymka to nie zawody sportowe, gdzie trzeba wykażać się super kondycją, choć wpisuje się

w nią zmaganie się ze sobą, bo czasami mogą pojawić się bąble, odparzenia czy asfaltówka.

Zachęcamy do pielgrzymowania. Jasna Góra jest dobrze przygotowana, posiadamy potrzebne zaplecze dla licznie przybywających pielgrzymów, w tym parkingi, toalety. Nie jesteśmy w stanie wszystkim zapewnić miejsc noclegowych, ale są miejsca w ośrodkach prowadzonych przez siostry zakonne czy w okolicznych hotelach.

Wśród pielgrzymów są w tym roku osoby z Ukrainy?

Niemal w każdej grupie pojawiają się ukraińskie flagi. We wcześniejszych latach osoby z Ukrainy pielgrzymowały m.in. w Warszawskiej Pieszej Pielgrzymce. Po wybuchu wojny na Jasną Górę przybywało wielu uchodźców, także oni domagali się, by była tu Msza święta w języku ukraińskim. W każdą niedzielę mamy dwie liturgie w języku ukraińskim: jedną w obrządku greckokatolickim, a drugą w obrządku rzymskokatolickim. Jest to także wymiar naszej solidarności, o której przypomina wielokrotnie przeor Jasnej Góry. Każdego dnia modlimy się o pokój w Ukrainie. Jest codzienna Msza święta o godz. 15.30, w dalszym ciągu wieża jasnogórska jest podświetlona w barwach ukraińskich, by przede wszystkim wyrazić naszą pamięć w modlitwie za tych, którzy cierpią na Ukrainie.

fot. PAP/EPA/Ciro Fusco

Pokutna pielgrzymka

Ojciec Święty Franciszek udał się na pokutną pielgrzymkę do Kanady. Głównym celem sześciodniowej podróży apostolskiej było spotkanie z rdzennymi mieszkańcami tego kraju, aby – jak głosi hasło pielgrzymki – „Kroczyć razem” drogą pojednania i uzdrowienia. Wpisuje się ona w proces oczyszczania historii związanej z prowadzeniem przez Kościół w latach 1883–1998 szkół z internatem, w których na zlecenie państwa dokonywano kulturo-

wej asymilacji uczniów. Franciszek jest drugim papieżem odwiedzającym Kanadę. Trzy razy był tam św. Jan Paweł II.

Papież przyleciał do Kanady w niedzielę 24 lipca, wieczorem czasu polskiego. Rozpoczął podróż od Edmonton, stolicy kanadyjskiego stanu Alberta. Witali go nuncjusz apostolski abp Ivan Jureković i gubernator generalna Mary Simon, która reprezentuje monarchię Brytyjskiej Wspólnoty Narodów. Papieża powitali także przedstawiciele rdzennej

ludności Kanady oraz premier Justin Trudeau. Opuszczając samolot, Franciszek skorzystał z windy, a następnie z wózka inwalidzkiego. Na cześć dostojnego gościa zabrzmiały bębny i śpiew Indian. Ich reprezentanci podeszli do Ojca Świętego, wymieniając kilka słów powitalnych, a papież oddał hołd, całując dłoń jednej z ofiar szkół rezydencjalnych. Nie było żadnych oficjalnych przemówień. Przedstawiono sobie delegację, a następnie gubernator generalna oraz premier Kanady udali się wraz z Ojcem Świętym do sali VIP, gdzie odbyło się krótkie spotkanie.

Papieżowi w podróży towarzyszą m.in. sekretarz stanu kard. Pietro Parolin, substytut abp Edgar Peña Parra oraz sekretarz ds. stosunków z państwami abp Paul Richard Gallagher. Są także dwaj purpuraci kanadyjscy, prefekt Dykasterii ds. Biskupów kard. Marc Ouellet oraz prefekt Dykasterii

ds. Integralnego Rozwoju kard. Michael Czerny SJ. Z lotniska papież udał się do seminarium św. Józefa, które podczas pobytu w Edmonton będzie gościło Franciszka.

Program wizyty oprócz pobytu w diecezji Edmonton przewiduje także odwiedzin w archidiecezji Québec oraz odległej diecezji Churchill – Baie d'Hudson w pobliżu koła podbiegunowego. Ordynariuszem tej ostatniej jest polski oblat, bp Anthony Wiesław Krótki. Przewidziano również przemówień i homilii, które papież Franciszek wygłosi po hiszpańsku.

Zakończenie papieskiej pielgrzymki do Kanady zaplanowano na 29 lipca. Do Rzymu Ojciec Święty ma powrócić 30 lipca.

Podczas lotu do Kanady dziennikarze zapytali papieża, czy pojedzie na Ukrainę: „Tak, chciałbym się udać. Miejmy nadzieję, że będzie to możliwe” – powiedział Franciszek./wś

Krzysztof Ziemiec

Skąd ta nienawiść?

Lato mamy w pełni, ale dla wielu to czas mało wakacyjny. A na pewno nie okres bez troski, za to bez sezonu ogórkowego w mediach. Myślimy o tym, co dzieje się na Wschodzie, niepokoi nas rosnącymi cenami i martwimy o to, co może stać się zimą. Trwa już kampania wyborcza i siłą rzeczy nawet leżąc na bałtyckich plażach, trudno odseparować się od tego całego zgiełku. Ale i od zła. To zło to coraz większy już nie tylko hejt w Internecie i mediach społecznościowych, ale także wręcz szkanowanie w „realu” tych, którzy myślą inaczej. Tych, którzy ośmielają się głosować na

kogoś, kogo pozostali nienawidzą. Tak, nienawidzą, bo skala tego zjawiska już dawno przekroczyła próg niezgody na inność i przerosła się w dehumanizację innych.

Jakby egemplifikacją tego są ostatnie scenki z wyborczych spotkań z Jarosławem Kaczyńskim, gdy pod adre-

sem ich uczestników kierowane są – nie po raz pierwszy zresztą – wyzwiska i pogróżki ze strony sympatyków opozycji. W ten sposób agresywna grupa próbowała zakłócić spotkanie w wielkopolskim Kórniku. Wulgarną akcją kierowała między innymi... działaczka partyjna, a mężczyzna z pechem w ustach „uczył” dziecko, jak ma napisać przekleństwo z gwiazdkami. Pytanie, czego ten małeć musi codziennie wysłuchiwać w domu... Przerażające! Oczywiście, druga ze stron też nie jest zupełnie bez winy. Ale w takich sytuacjach nie czas na licytację. I oby zapowiedź tego, co dopiero

przed nami, nie było nieszczyście, jakie spotkało czternastoletkę z Wielkopolski.

Kiedy piszę te słowa, mam coraz więcej szczegółów dotyczących porwania i torturowania nastolatki. Dziewczyna została uprowadzona przez dorosłą kobietę, a także czworo nastolatków w wieku od trzynastu do siedemnastu lat. Kobieta była matką jednej z agresorów! Matka z córką dokonała bandyckiego napadu na jej koleżankę! Ona i siedemnastolatek usłyszeli już zarzuty. Odpowiedzą między innymi za uprowadzenie, stosowanie przemocy, a także za gwałt ze szczególnym okrucieństwem i nagrywanie tego telefonem. Czternastolatka została porwana sprzed sklepu na osiedlu Przyjaźni w Poznaniu. Po kilku godzinach policjantom udało się namierzyć poszukiwany samochód w podpoznańskiej miejscowości. Na

razie nieoficjalnie wiadomo, że przyczyną porwania miał być niewielki dług za uszkodzone urządzenie do e-papierosów.

Wiem, do przemocy dochodziło zawsze. Były rabunki, bijałki, kradzieże i gwałty. Ale nie z tak banalnych powodów i nie

W Internecie, mediach społecznościowych, ale i w „realu” obserwujemy coraz większy hejt wobec myślących inaczej.

w takich z pozoru normalnych środowiskach. Na pewno nie popełniane wspólnie z matką. Do jakiego etapu doszliśmy? Co stało się z ludźmi, którzy

razie tak bestialsko zachowują się wobec innych?

Wakacje to czas, kiedy nasze pociechy opuszczają dom, by szukać letnich wrażeń, i mogą w podobnych sytuacjach, nawet przez przypadek, brać czynny udział. Niezależnie od wszystkiego, to jest ten moment, żebyśmy nasze dzieci z uwagą obserwowali i z miłością z nimi rozmawiali. Także o polityce i nawet jeśli są już dorosłe, bo skończyły osiemnaście lat!

Autor jest dziennikarzem TVP

W SKRÓCIE

■ **Franciszek chce odwiedzić Ukrainę.** Papież Franciszek chce pojechać do Kijowa, nawet bez zaproszenia do Moskwy – zapewnił szef watykańskiej dyplomacji abp Paul Richard Gallagher. Jak dodał, priorytetem dla papieża jest podróż na Ukrainę. Abp Gallagher położył nacisk na to, że „nie lekceważąc przemocy i konfliktu”, rolę Stolicy Apostolskiej jest zachęcanie do negocjacji i przywrócenia pokoju. Zastrzegł zarazem, że ze strony Rosji „nie było żadnego wyraźnego zaproszenia dla Stolicy Apostolskiej do mediacji”.

■ **Propozycja Wenezueli.** Prezydent Wenezueli Nicolas Maduro zaproponował władzom państw Unii Europejskiej możliwość dostaw ropy naftowej w związku z nasilającym się kryzysem energetycznym na świecie.

■ **Konferencja anglikanów.** Misja i ewangelizacja; jak stać się Kościołem odpornym na nadużycia; tożsamość anglikańska; godność człowieka; środowisko i zrównoważony rozwój; jedność chrześcijan i relacje międzyreligijne – to niektóre tematy, którymi zajmie się ponad 600 biskupów Wspólnoty Anglikańskiej, reprezentujących 85 mln wiernych na całym świecie podczas 15. Konferencji Lambeth.

■ **Zbiórka na odbudowę.** 340 tys. osób ze 150 krajów zebrało 846 mln euro na odbudowę katedry Notre-Dame. Prezydent Emmanuel Macron zapowiedział, że ponowne otwarcie najważniejszej świątyni Paryża nastąpi w 2024 r.

■ **Surowe wyroki.** Sąd Apelacyjny Państwa Watykańskiego odrzucił odwołanie od wyroku byłego prezesa Banku Watykańskiego Angela Caloi oraz prawnika Gabriele'a Liuzzi, którzy zdefraudowali 16 mln euro z funduszy Instytutu Dziej Religijnych (IOR). Winni odbędą karę ponad ośmiu lat pozbawienia wolności. Oprócz kary więzienia muszą zapłacić wysokie grzywny.

■ **Kary za niełojalność.** Sąd Najwyższy Izraela zdecydował, że osoby odpowiedzialne za „czyny niełojalne” wobec państwa, jak terroryzm, szpiegostwo lub zdrada, można pozbawić obywatelstwa, nawet jeśli oznacza to, że ludzie ci staną się bezpaństwowcami.

■ **Znów giną kapłani.** Katolicka diecezja Kafanchan w Nigerii poinformowała o „makabrycznym morderstwie” ks. Johna Marka Cheitnuma z parafii Chrystusa Króla w Yadin Garu, w Lere w stanie Kaduna, który został porwany 15 lipca wraz z ks. Donatusem Cleopasem, przy czym ten ostatni bezpiecznie uciekł z rąk porywaczy.

■ **Modlitwa o pokój.** Europejski Dzień Modlitwy o Pokój odbędzie się 14 września – zapowiedział przewodniczący Rady Konferencji Biskupich Europy (CEE) abp Gintaras Grušas na zakończenie swej pięciodniowej podróży na Ukrainę. Odwiedził Kijów, Buczę, Irpień, Berdyczów i Lwów.

KSIĄŻĘ ALBERT II
W WATYKANIE

Franciszek przyjął na prywatnej audiencji w Watykanie księcia Alberta II i jego małżonkę księżnę Charlene z Monako. Papież podarował swym gościom figurę przedstawiającą małego chłopca, który pomaga drugiemu dziecku wstać. Podkreślił przy tym, że jedynym momentem, gdy wolno patrzeć na czo-

wieka z góry, jest ten, gdy pomaga mu się wstać. Para książęca złożyła papieżowi w darze grafikę kaplicy pałacowej w Monako. Książę Monako i jego żona – pochodząca z RPA była pływaczka zawodowa – są małżeństwem od 2011 r. i mają dwoje dzieci. Zgodnie ze zwyczajem nie podano tematów rozmowy.

NA CZELE INDII

Parlament Indii oraz legislatury stanowe wybrały na stanowisko prezydenta państwa 64-letnią Draupadi Murmu z rządzącej Indyjskiej Partii Ludowej. Prezydent elekt jest przedstawicielką mniejszości etnicznej Santal, jednej z największych grup plemiennych Indii. Urząd, który obejmuje, ma głównie znaczenie ceremonialne. Premier Indii Narendra Modi pogratulował Murmu zwycięstwa (na zdjęciu). Mur-

mu była w latach 2015–2021 gubernatorem stanu Jharkhand, położonego na wschodzie kraju, a wcześniej deputowaną Indyjskiej Partii Ludowej.

Z SUWAŁK DO OSTREJ BRAMY

Do Ostrej Bramy w Wilnie przybyła już blisko pięćsetosobowa pielgrzymka z diecezji ełckiej. Podczas dziesięciu dni pątnicy przeszli 260 km. Pielgrzymkę zainaugurowała Msza święta w kościele Matki Bożej Miłosierdzia w Suwałkach. W tym roku hasłem przewodnim były słowa: „Odwagi! Ja Jestem!”. Eucharystii inaugurującej przewodniczył i homilię wygłosił biskup ełcki Jerzy Mazur. Biskup wyraził wdzięczność księ-

żom salezjanom za podjęcie trudu organizacji tej pielgrzymki i wszystkim uczestnikom za udział w niej. – Dziękuję wam, że ani pandemia koronawirusa, ani upał, ani strach, ani obojętność nie zatrzymały was w domach, ale wiara w Boga przywiodła was tutaj do Suwałk, by wyruszyć w pielgrzymkę do Wilna, do Matki Bożej Ostrobramskiej. Pamiętajcie o nas, o naszych intencjach” – mówił bp Mazur.

fot. PAP/Albert Zawada

UROCZYSTOŚCI W ANKONIE

W przeddzień 78. rocznicy wyzwolenia Ankonu na polskim cmentarzu wojennym sprawowana była Msza święta w intencji żołnierzy II Korpusu Polskiego. Uczestniczyli w niej przedstawiciele polskiej delegacji, biorącej udział w uroczystościach rocznicowych związanych z wyzwoleniem miasta

oraz 225. rocznicą powstania „Mazurka Dąbrowskiego”. Po zakończeniu Eucharystii odmówiona została modlitwa międzyreligijna oraz odbył się apel poległych. Obecna była też ambasador RP we Włoszech Anna Maria Anders, córka dowódcy II Korpusu Polskiego gen. Władysława Andersa.

POROZUMIENIE ŁAMANE

Sekretarz generalny ONZ Antonio Guterres „jednoznacznie potępił” rosyjski ostrzał portu handlowego w Odessie na południu Ukrainy. Atak nastąpił dzień po podpisaniu w Sтамбуle przez Rosję i Ukrainę z Turcją i ONZ oddzielnych „lustrzanych” umów, które mają pozwolić na odblokowanie eksportu ukraińskiego zboża przez porty Morza Czarnego. Porozumienia mają zagwarantować bezpieczne korytarze morskie do trzech ukraińskich portów: Odessy, Czarnomorska i Jużnego (Pwdennego). MSZ Ukra-

fot. PAP/EPA/Mykola Kalenyuk

iny oświadczyło po ostrzale, że atakiem tym Rosja podważa podpisane porozumienia. Na zdjęciu zbiór pszenicy w jednym z gospodarstw w rejonie charkowskim.

PRZED KATEDRĄ WILEŃSKĄ

Tradycyjnie już maturzyści polskich szkół w Wilnie zatańczyli poloneza na placu Katedralnym w Wilnie. Polski taniec narodowy wykonali wspólnie abiturienti Liceum im. Adama Mickiewicza, Gimnazjum im. św. Jana Pawła II, Gimnazjum

im. Władysława Syrokomli, Gimnazjum im. Szymona Konarskiego, Gimnazjum im. Józefa Ignacego Kraszewskiego, Gimnazjum Inżynieryjne im. Joachima Lelewela i po raz pierwszy – Wileńskiej Szkoły Łazdynai.

fot. PAP/EPA/Valdemar Doveiko

■ **Dziennikarze uciekli.** Wszyscy dziennikarze, redaktorzy, fotoreporterzy i inni pracownicy nikaraguańskiego antyrządowego dziennika „La Prensa” w obawie przed aresztowaniem opuścili w tajemnicy kraj.

■ **Kryzys we Włoszech.** Przyspieszone wybory parlamentarne odbędą się we Włoszech 25 września. Prezydent Włoch Sergio Mattarella podpisał dekret o rozwiązaniu parlamentu w reakcji na dymisję rządu prof. Mario Draghiego.

■ **Biden ma koronawirusa.** Prezydent USA Joe Biden otrzymał pozytywny wynik testu na COVID-19 i doświadcza „bardzo łagodnych objawów” tej choroby – poinformowała rzeczniczka Białego Domu Karine Jean-Pierre.

■ **Putin jest zdrowy?** Nie ma żadnych informacji wywiadowczych, które wskazywałyby, że stan zdrowia Władimira Putina jest zły – powiedział dyrektor CIA William Burns na forum bezpieczeństwa w Aspen w stanie Kolorado, cytowany przez BBC.

■ **Bez stanu wyjątkowego.** Prezydent Uzbekistanu Szawkat Mirzijojev podpisał dekret, na mocy którego zniesiony zostanie stan wyjątkowy w Karakałpacji, wprowadzony tam po krwawych zamieszkach.

■ **Pamięci sędziego.** We Włoszech upamiętniono 30. rocznicę zamachu bombowego na sędziego śledczego Paolo Borsellino, który zginął przed domem swojej matki w Palermo razem z pięcioma policjantami ze swojej ochrony. Zamachu dokonała sycylijska mafia, cosa nostra, z którą walczył sędzia.

■ **Skradzione klejnoty.** W wyniku napadu na opancerzoną ciężarówkę w pobliżu miejscowości Lebec w Kalifornii, w południowo-zachodniej części USA, skradziono klejnoty i biżuterię o wartości blisko 10 mln dolarów.

■ **W trosce o czystość wiary.** W dwóch duszpasterstwach akademickich prowadzonych przez amerykańskich paulistów misjonarzy przy uniwersytetach stanowych w Ohio i Teksasie miejscowi biskupi postanowili, że do końca lipca zmienią się tam duszpasterze i profil ich działalności. W obu wypadkach zakonnicy popierali m.in. „katolickie wersje LGBTQ”.

■ **Usunięto króla.** W Narodowym Muzeum Historycznym w Mińsku usunięto z wystawy figury króla Władysława Jagiełły oraz księcia Witolda Kiejstutowicza – poinformował białoruski portal Nasza Niwa.

■ **99-letni magister.** Lat 99, wynik egzaminu – 110 punktów z wyróżnieniem – takim rezultatem zakończył egzamin maderski na wydziale filozofii uniwersytetu w Palermo Giuseppe Paterno. Urodzony w 1923 r. Sycylijszczyk spełnił swoje marzenie o studiach z młodości.

Serwis przygotowany na podstawie PAP, KAI i RV

Anna Meetschen

Rozbieżne drogi

To już trzecie oficjalne pouczenie Stolicy Apostolskiej skierowane do Kościoła za Odrą: „Droga synodalna w Niemczech nie ma uprawnień do zobowiązania biskupów i wiernych, by przyjęli nową formę sprawowania władzy oraz nowe stanowiska w sprawie doktryny i moralności”, czytamy w deklaracji w języku włoskim i niemieckim, wydanej w ubiegłym tygodniu przez Watykan.

Krótkie, ale mocne i treściwe oświadczenie Stolicy Apostolskiej wywołało poruszenie w postępowych kręgach Kościoła w Niemczech, które cały czas utrzymują, że tylko za pomocą reform wprowadzonych na tzw. drodze synodalnej zostanie ożywiona wiara ludu, a ich lokalne wspólnoty odzyskają wiernych. I czynią to pomimo twardych faktów, pokazujących, że od rozpoczęcia tegoż procesu Kościół za Odrą traci wiernych w zastraszającym tempie. Natychmiast jednak po wydaniu watykańskiego oświadczenia przewodniczący niemieckiego Episkopatu bp Georg Bätzing i przewodnicząca Komitetu Centralnego Katolików Niemieckich (ZdK) oraz współprzewodnicząca niemieckiej drogi synodalnej Irme Stetter-Karp wydali komunikat prasowy, w którym zapewnili o woli prowadzenia rozmów ze Stolicą Apostolską.

Ponownie podkreślili, że „Kościół w Niemczech nie będzie podążał «specjalną niemiecką drogą»” i że postulat niemieckiej dro-

gi synodalnej są odpowiedzią na problem wykorzystywania małoletnich przez duchownych. To ostatnie było zresztą podawane jako główny powód otwarcia drogi synodalnej. W istocie odpowiedzi te padają zawsze, ilekroć Watykan wydaje ko-

lejne zastrzeżenie co do niemieckiego procesu reform.

Tak było po tym, jak papież Franciszek napisał otwarty „List do pielgrzymującego ludu Bożego w Niemczech” w 2019 r., oraz kilka miesięcy później, gdy kard. Marc Ouellet, prefekt Kongregacji ds. Biskupów, napisał do kard. Reinharda Marxa, ówczesnego przewodniczącego niemieckiego episkopatu, że dokonana przez Papieską Komisję ds. Tekstów Prawnych ocena prawna projektu statutu zgromadzenia synodalnego stwierdza, że postanowienia drogi syno-

Na razie wszystko wskazuje na to, że Kościół powszechny będzie szedł swoją drogą synodalną, a Kościół w Niemczech swoją.

dalnej nie mają mocy wiążącej. Zresztą, w ostatnim oświadczeniu Stolica Apostolska cytuje raz jeszcze słowa Franciszka skierowane do wiernych w Niemczech: „Kościół powszechny żyje w i z Kościołami partykularnymi, tak jak Kościoły partykularne żyją i rozkwitają w Kościele powszechnym i z niego. Gdyby były oddzielone od Kościoła powszechnego, osłabłyby, upadły i umarły”.

Dlaczego akurat teraz Watykan wystosował kolejne upomnienie wobec Kościoła w Niemczech? Być może przyczyniły się do

tego dwie ostatnie wypowiedzi. Pierwsza należy do sekretarza generalnego ZdK Marca Fringsa, który cztery dni wcześniej stwierdził, że niemiecka droga synodalna jest „świadomą wypowiedzią przeciwko obecnemu Katechizmowi Kościoła Katolickiego, który jest krytyczny i lekceważący wobec homoseksualizmu i nadal traktuje aktywność homoseksualną jako grzech”. Dlatego domaga się on „uznania równości i prawomocności orientacji nieheteroseksualnych, ich praktyk i związków, jak również wyeliminowania dyskryminacji ze względu na orientację seksualną”. Druga należy do wspomnianej już przewodniczącej ZdK Stetter-Karp, która stwierdziła ostatnio, że „musi być zapewnione ogólnokrajowe świadczenie medycznego zabiegu aborcyjnego”.

Co prawda rzecznik prasowy niemieckiego episkopatu natychmiast wyjaśnił, że jej stanowisko jest sprzeczne ze stanowiskiem Konferencji Episkopatu Niemiec, jednak słowa Stetter-Karp jasno pokazały kolejne obszary „reform” procesu synodalnego za Odrą. Z oświadczenia Stolicy Apostolskiej cieszą się jednak konserwatywni katolicy świeccy, niektórzy teologowie oraz biskupi Bertram Meier z Augsburga oraz Rudolf Voderholzer z Ratzby, którzy popierają włączenie się Kościoła w Niemczech w proces synodalny, jaki obecnie trwa w Kościele powszechnym, „dla wzajemnego ubogacenia i świadectwa tej jedności, poprzez którą Kościół wyraża swą wierność Chrystusowi Panu” – do czego nawołuje właśnie ostatnie pismo Stolicy Apostolskiej. Czy tym razem przyniesie ono pozytywny odzew? Na razie wszystko wskazuje na to, że Kościół powszechny będzie szedł swoją drogą synodalną, a Kościół w Niemczech swoją.

Szykany wobec arcybiskupa

Maronicki arcybiskup Hajfy i Jerozolimy w Izraelu Moussa el-Hage został zatrzymany na przejściu granicznym w Ras Nagoura w Libanie, gdy wracał ze swej stolicy biskupiej. Następnie przez wiele godzin był przesłuchiwany na temat stosunków z uchodźcami libańskimi w Izraelu. Zabrano mu samochód, paszport i telefon komórkowy. Hierarcha został zwolniony dopiero po interwencji patriarchy Raia i najwyższych władz sądowych Libanu, musiał jednak stać się przed sądem wojskowym. Zatrzymanie nastąpiło na polecenie sił związanych z ugrupowaniem islamskim Hezbollah. Zdaniem niektórych komentatorów może to być ostrzeżenie pod adresem patriarchy maronickiego kard. Bechary Raia, który wielokrotnie krytykował tę organizację za przyczynianie się do obecnego kryzysu w kraju./wś

Po całym świecie

Figurka Matki Bożej Fatimskiej odbędzie w tym roku 28 podróży zagranicznych, którym będą towarzyszyły modlitwy o pokój na świecie. Na trasie pielgrzymek znalazły się m.in. kraje Kaukazu – poinformowały władze sanktuarium w Fatimie. Podkreślono, że w ostatnich miesiącach na świecie wzrosło napięcie, głównie z powodu rosyjskiej inwazji na Ukrainę, przypominając, że wędrowanie posagu Pani Fatimskiej po świecie ma na celu modlitwę o pokój na świecie.

W maju władze portugalskiego sanktuarium podały, że w kwietniu figura Maryi trafiła – przez Polskę – do mieszkańców Ukrainy. Była to pielgrzymka w intencji pokoju w tym zaatakowanym przez Rosję kraju. Według rektoratu sanktuarium figurka znalazła się na Ukrainie na prośbę arcybiskupa metropolity Lwowa Ihora Woźniaka z Ukraińskiego Kościoła greckokatolickiego./wś

Dariusz Kowalczyk SJ

Lepiej tego nie poruszać

Nie należy kłamać, w tym przede wszystkim nie wolno rzucać oszczerstw przeciwko bliźniemu. Trzeba mówić prawdę. Oczywiście, mogą być sytuacje, w których prawda jest komuś zdecydowanie nienależna, a wtedy nie wolno jej ujawniać. Tajni współpracownicy mówili esbekom prawdę, co przecież jest godne potępienia, a nie pochwały. Ale być może w życiu osobistym i publicznym większym problemem niż mówienie prawdy jest wybór, o czym mówić, a czego w ogóle nie poruszać. O czym rozmawiać z rodziną, z przyjaciółmi, a jakie tematy zostawić na boku. I nie chodzi tu o nieszczerść, ale o to, że poruszanie pewnych kwestii niczemu dobremu nie służy. Tymczasem już św. Paweł pouczał: „Niech nie wychodzi z waszych ust żadna mowa szkodliwa, lecz budująca zależnie od potrzeby, by wyświadczyła dobro słuchającym” (Ef 4, 29). A na przykład gadanie o rzeczywistych słabościach i upadkach innych ludzi może być szkodliwe.

Powyżej zarysowany problem dotyczy także Kościoła. O czym i jak mówić w kazaniach, w mediach katolickich, na forach społecznościowych, a co pominać i czego nie podawać dalej? Pewien biskup przekonywał mnie, że on w ogóle nie odniósł się do organizowanych w jego mieście tzw. marszów równości. Co więcej, ludziom, którzy przyszli do niego z propozycją, by jakoś zaprotestować przeciwko bluźnierstwom, które pojawiają się na takich marszach, powiedział zdecydowanie, aby dali spokój, bo nie ma co prowokować. No cóż! Czasem lepiej coś przemilczeć. Publiczny sprzeciw bowiem jedynie na-

głaśnia sprawę i daje dodatkowo oręż skandalistom. Sądzę jednak, że próba przemilczania ze strony Kościoła chrystofobicznej w swej istocie ideologii gender/LGBT nie ma dzisiaj sensu. Trzeba powiedzieć: „Nie”. Głośno, jednoznacznie, publicznie. Tak jak to

zrobił bł. kard. Wyszyński, kiedy stwierdził, że dalej nie można już ustępować komunistom, i powiedział: „Non possumus”. I został internowany.

Mowa jest srebrem, a milczenie złotem. W pewnych sytuacjach tak rzeczywiście jest. Nie ma co powiększać zgiełku tego świata. Tyle że Bóg jest milczeniem, ale jest też słowem. Odwiecznym Słowem. Trzeba zatem wiedzieć, kiedy milczeć, a kiedy mówić. Milczenie nie zawsze oznacza mądrość, zręczną dyplomację, pokorę. Niekiedy jest raczej oznaką braku rozeznania, lęklivosti, tchórzostwa. Bywa, że różnej maści karierowicze milczą, nie wyrażają własnego zdania, kalkulują, o czym mówić, a o czym nie mówić, aby odnieść jakąś osobistą korzyść. Nie brakuje takich w strukturach kościelnych. Za Jana Pawła II rozprawiali wiele o obronie życia od poczęcia aż do naturalnej śmierci, a teraz wzywają raczej do troski o klimat i emigrantów. Naturalna zmiana akcentów? A może karierowiczowskie patrzyście, skąd i jaki wieje wiatr?

Znane jest tzw. mówienie pod publiczność. Polega ono na głoszeniu poglądów, o których wcześniej już wiedzieliśmy, że spodobały się słuchaczom, a z drugiej strony na nieporuszaniu kwestii, które mogłyby się ludziom nie podobać. Wielu polityków patrzy uważnie na sondaże i na tej podstawie konstruuje swoje przemówienia. Również w Kościele mamy zwolenników tej metody. Twierdzą oni, że ludzie, szczególnie młodych, trzeba zachęcać, a nie zniechęcać do chodzenia do kościoła. Jasne! Tylko że w praktyce oznacza to

często rozmywanie nauki Ewangelii, podlizywanie się popkulturze i różnym modnym ideologiom. Ci, którym niektórzy księża próbują się podlizywać, i tak do spowiedzi i na Mszę nie przyjdą, za to wierzący i praktykujący będą coraz bardziej zasmuceni, że ich Kościół nie ma odwagi i w żenujący sposób przystosowuje się do świata.

Jezus z Nazaretu nie kalkulował, że pewnych rzeczy lepiej nie mówić, bo mogą zostać źle przyjęte. A przecież wiedział, że po tzw. mowie eucharystycznej („Jam jest chleb życia” – J 6, 35) wielu uczniów odejdzie, mówiąc: „Trudna jest ta mowa. Któż jej może słuchać?” (J 6, 60). Wiedział też, że wskazywanie na siebie jako Jednorodzonego Syna Bożego, bez którego nie ma przebaczenia grzechów i życia wiecznego, będzie budziło mocny sprzeciw i ostatecznie zaprowadzi Go na krzyż. „Bycie pozytywnym” nie polega na zastępowaniu Ewangelii pajacowaniem o tolerancji i powszechnym braterstwie. Ewangeliczne „bycie pozytywnym” to Pawłowe „głoś naukę, nastawaj w porę i nie w porę, wykaż błąd, poucz, podnieś na duchu z całą cierpliwością” (2 Tm 4, 2).

dkowalczyk@jezuici.pl

Autor jest profesorem Wydziału Teologicznego Papieskiego Uniwersytetu Gregorianum w Rzymie

Opus Dei bez biskupa

Ojciec Święty powierzył sprawy związane z prałaturą personalną Opus Dei Dykasterii ds. Duchowieństwa. Dotychczas zajmowała się nimi Dykasteria ds. Biskupów. W Watykanie opublikowano papieskie motu proprio „Ad Charisma tuendum” dotyczące prałatur personalnych, a jedyną obecnie istniejącą taką strukturą jest prałatura Opus Dei.

Jak zaznaczono, jeśli zajdzie taka potrzeba, Dykasteria ds. Duchowieństwa będzie konsultowała sprawy prałatury personalnej z innymi dykasteriami Kurii Rzymskiej. Ponadto co roku prałat stojący na czele tej struktury kościelnej będzie przedkładał Dykasterii ds. Duchowieństwa sprawozdanie o stanie prałatury i prowadzeniu jej pracy apostolskiej. Zaznaczono, że jej statuty będą odpowiednio dostosowane i zatwierdzane przez kompetentne organy Stolicy Apostolskiej.

Ponadto stwierdzono, że do ochrony szczególnego daru „potrzebna jest forma rządów oparta bardziej na charyzmacie niż na władzy hierarchicznej”, precyzując, że przełożony prałatury nie będzie wyniesiony do godności biskupiej, lecz obdarzony godnością prałata./wś

REKLAMA

Patron

Szlaki biblijne: Ziemia Święta, Jordania...

Szlaki apostolskie: Cypr, Malta, Hiszpania...

Szlaki sanktuariów: Fatima, Medjugorie, Lourdes...

Szlaki Świętych: Liban, Włochy...

Wypoczynek: Jordania - Morze Martwe, Egipt - rejs po Nilu

Pełna oferta dostępna na **www.patrontravel.pl**

ul. Zakroczymska 1, 00-225 Warszawa, tel. 22 635 97 75, 22 720 19 83, biuro@patrontravel.pl

www.ziemiaswieta.pl www.patrontravel.pl www.pielgrzymki.info

zamykamy bezpłatny katalog

Czy powstania warszawskiego można było uniknąć, gdyby powiodła się misja Józefa Retingera z kwietnia 1944 r.?

Józef Retinger, który chciał utworzenia rządu mającego akceptację Moskwy, ale i niezależnego oraz nastawionego na współpracę z Wielką Brytanią, nie był oficjalnym wysłannikiem państwa polskiego. Owszem, jako doradca Władysława Sikorskiego miał u niego posłuch, ale wiosną 1944 r. generał już nie żył. Gdyby taki rząd miał powstać, wiedzielibyśmy o tym więcej. O misji Retingera krążą zaś plotki, które jako mitoman sam rozpuszczał. Oficjalnymi emisariuszami państwa polskiego byli Marek Celt, z którym Retinger został zrzucony, czy później Jan Nowak-Jeziorański, który wioził do Polski ostrzeżenie przed biernością aliantów w razie powstańczego zrywu.

Alianci wiedzieli więc o planowanym powstaniu i nie mogli mówić, że byli nim zaskoczeni?

O wszczęciu powstania zdecydowano 31 lipca 1944 r., więc Brytyjczycy – bo to z nimi głównie kontaktowali się Polacy – o jego dacie rzeczywiście nie wiedzieli. Ale wiedzieli już o operacji „Ostra Brama”, rozpoczętej 7 lipca 1944 r. w celu oswobodzenia Wilna spod okupacji niemieckiej i wystąpienia wobec Armii Czerwonej w charakterze „gospodarza tamtych terenów”. Wiedzieli także o „powstaniu lwowskim” z 22 lipca 1944 r., nie mogli więc twierdzić, że wobec zbliżającego się

fol. archiwum prywatne

Świat wobec walczącej Warszawy

Z wicedyrektorem i współtwórcą Muzeum Powstania Warszawskiego
dr. **Pawłem Ukielskim** rozmawia Monika Odrobińska

frontu wschodniego Polacy nie będą chcieli walczyć z Niemcami.

Tym bardziej że pod koniec lipca 1944 r. polski ambasador w Londynie poinformował brytyjskie ministerstwo spraw zagranicznych o planowanym powstaniu i oczekiwanej pomocy: militarnej, zbombardowania niemieckich lotnisk w okolicach Warszawy i uznania AK za część Polskich Sił Zbrojnych. Odpowiedź brzmiała: „Rząd JKM nie jest w stanie nic zrobić w tej sprawie”...

Wcześniej Jan Karski także prosił o zbombardowanie torów kolejowych do KL Auschwitz... Odkąd w Teheranie zapadła decyzja, że drugi front utworzony zostanie nie od strony Bałkanów, ale od Normandii, było jasne, że na ziemiach polskich pojawia się

Sowieci. Winston Churchill i Franklin Delano Roosevelt robili wszystko, by nie zaszkodzić relacjom z Józefem Stalinem, a Polskę uznawali za teatr działań wojsk radzieckich. Wszystkie swoje plany na terenach Polski polskie podziemie miało uzgadniać z Armią Czerwoną. Takiej postawie właśnie należy przypisać wstrzemięźliwość USA i Wielkiej Brytanii wobec polskiego zrywu.

Tymczasem gdy do niego doszło, Sowieci nie pozwolili, by przy okazji zrzutów dla Polaków alianckie samoloty lądowały na terytorium pod sowiecką kontrolą.

Amerikanie dostosowali się do tego zakazu, ale Brytyjczycy omijali go, wysyłając pomoc z Brindisi we Włoszech i wracając bez lądowania. Była to jednak zbyt duża odległość i zbyt wielkie ryzyko. Samoloty

w większości nie dolatywały; w wyniku niemieckich ostrzałów zginęło ponad dwustu lotników, głównie polskich zresztą.

Wróćmy do daty wybuchu powstania – czy mogło mieć na nią wpływ zapewnienie premiera Stanisława Mikołajczyka przez radzieckiego ministra spraw zagranicznych Wiaczesława Mołotowa, że wojska sowieckie mają do Warszawy zaledwie 10 km?

Nie widziałbym tej rozmowy jako decydującej o dacie zrywu. To nie Mikołajczyk, ale gen. Tadeusz Bór-Komorowski podjął decyzję ze swoim sztabem i przedstawił cywilnej administracji w przeddzień planowanej daty. A podjął ją na podstawie – błędnej, jak się okazało – informacji Antoniego Chruściela „Montera” o sowieckich tan-

kach widzianych na Pradze. Polscy dowódcy wiedzieli, że powstanie musi wybuchnąć nie za wcześnie, by nie zdążyło być zduszone, i nie za późno – by „wyrobić się” przed zajęciem stolicy przez Sowietów. Czołgi miały być sygnałem o ofensywie, której się już nie powstrzyma, ale i o rychłym wejściu Armii Czerwonej. Jedyny człowiek, który

wiedział, że wiadomość o radzieckich tankach jest nieprawdziwa, spóźnił się na naradę w wyniku niemieckiej łapanki.

Sowieci nie byli zaskoczeni wybuchem powstania, bo sami do niego wzywali przez radiostację 29 i 30 lipca 1944 r., do tego wiedzieli o akcji „Burza”. Stalin przekonywał Mikołajczyka, że oszacowanie sił powstańczych na duże jest mocno przesadzone, ale obiecał przy tym pomoc Armii Czerwonej. Churchillowi z kolei pisał, by w żaden sposób go nie wiązać z tą „awanturą warszawską”.

Powstanie, militarnie wymierzone przeciw Niemcom, politycznie wzniecone było jako sprzeciw wobec planów narzucenia Polsce rządów komunistycznych. Czy zgodnie z założeniem „wstrząsnęło sumieniem świata”?

Społeczeństwa zachodnie wspierały Polaków bohatersko walczących z Niemcami, a jednocześnie miały świadomość, że to dzięki sojuszowi z ZSRR szala zwycięstwa przechyliła się na ich korzyść. Polscy dowódcy nie byli naiwnymi marzycielami – znali ostrzeżenia Nowaka-Jeziorańskiego, liczyli się też z tym, że w wyniku powstania mogą wyładować na Syberii.

Zachodni alianti mogli zrobić więcej. Nie wierzę, że tak wytrawny polityk, jak Winston Churchill, był pod wpływem Stalina, mającego powstanie za awanturę rozpętaną przez „grupkę zbrodniarzy dla pochwylenia władzy”. Brytyjski premier odpowiednio definiował komunizm i stalinowski totalitaryzm. Ale i jego wpływ na Stalina był ograniczony – w Jalcie to Stalin i Roosevelt rozdawali karty. Przy całej sympatii dla Polaków Churchill pozostawał wyznawcą starej brytyjskiej maksymy, że Brytyjczycy nie mają stałych przyjaciół, ale interesy. A w ich interesie było utrzymanie stanu, w którym to Sowieci ponosili ofiarę w konflikcie z Niemcami. Pamiętamy też, że to Churchill naciskał na Roosevelta, by wobec Rosji zajął ostrzejsze stanowisko, ale i prezydent USA był zainteresowany przede wszystkim tym, by Sowieci szybko uporali się z Niemcami i pomogli im z Japończykami.

Polska była więc osamotniona, mimo to 26 września Churchill przed Izbą Gmin złożył hołd bohaterskiej AK i zapewnił, że dla powstańców zrobiono, ile się dało. Czy rzeczywiście?

Zacznijmy od tego, że zachodni alianti nie musieli proponować Stalinowi koalicji zaraz po tym, jak Niemcy zaatakowali ZSRR. Mogli odczekać i przez jakiś czas wywierać naciski dyplomatyczne, to być może inaczej ustawiłoby ich relację ze Stalinem. Wówczas nie musieliby może pytać go o zgodę na rzuty z pomocą dla powstańców. Mogli też po prostu wyładować z nią na terytorium kontrolowanym przez

ZSRR i czekać na jego reakcję.

Przemówienia, jak to wspomniane przez panią, służą zawsze uspokojeniu opinii publicznej, a ta w Wielkiej Brytanii była poruszona polskim zrywem. Gorzej było dotrzeć do tej amerykańskiej, bo jej uwaga koncentrowała się wokół działań na Pacyfiku.

Właśnie, opinia publiczna – na ile prawda o powstaniu mogła się do niej przeдрzeć przez wojenną cenzurę i prosowieckie lobby?

Przy takiej dynamice zdarzeń i technicznych ograniczeniach w przepływie informacji opinii publicznej trudno było być na bieżąco. Depesze jednak docierały na Zachód. W brytyjskiej prasie opublikowano wywiad z „Borem”, o wydarzeniach donosili niezależni komentatorzy, nie mówiąc o dosadnym określeniu George’a Orwella dotyczącym podporządkowania się aliantów Sowietom. Nie możemy jednak zakładać, że na Zachód docierała pełna prawda, bo do dziś nie mamy dokładnych szacunków np. liczby ofiar niemieckich zbrodni. Ale o tym, że miały miejsce, ludzie na pewno wiedzieli.

To chyba nie utrudniony przepływ informacji sprawił, że z uznaniem AK za część Polskich Sił Zbrojnych alianti czekali do końca sierpnia, a z potępieniem niemieckich zbrodni na ludności cywilnej aż do 10 września...

Trudno to racjonalnie wyjaśnić. Może wynikało to z niechęci do drażnienia Stalina, może z zaniedbań urzędniczych, a może z braku woli politycznej? Wszystko to z pewnością spowalniało oficjalne ustosunkowanie się do powyższych tema-

tów. Możliwe też, że politycy nie wierzyli w sprawczość tych słów. Trudno powiedzieć, czy wcześniejsze zajęcie stanowiska ocaliłoby wiele istnień, ale faktem jest, że po tych deklaracjach Niemcy zaczęli nieco lepiej traktować powstańców.

Roosevelt i Churchill musieli sobie zdać sprawę z cynizmu Stalina. Czy spory wokół pomocy powstańcom można uznać za początek „zimnej wojny”?

Jestem zwolennikiem tej teorii. „Zimną wojnę” Churchill ogłosił w marcu 1946 r., gdy nie dało się już dłużej tego ukryć przed wymęczonym społeczeństwem, które nie chciało słyszeć o kolejnej wojnie. Ale można powiedzieć, że „wybuchła” ona z chwilą, gdy Stalin odmówił lądowania w ZSRR zrzutów z pomocą dla Warszawy. Wielu lotników zginęło przez tę decyzję właśnie.

Czy w postawie świata wobec osamotnionych powstańców można znaleźć analogię z obecną sytuacją na Ukrainie?

Obrazy zbrodni w Mariupolu rzeczywiście mogą kojarzyć się z niemieckimi zbrodniami w Warszawie, ale to nieco inna sytuacja. Przede wszystkim Ukraina nie jest sojusznikiem państw NATO, a wobec Polski w czasie II wojny światowej alianti mieli zobowiązania. Wsparcie dla Ukrainy jest o wiele większe niż to, które otrzymali warszawscy powstańcy. Pozwala im ono prowadzić w miarę wyrównaną walkę z najeźdźcą. My, Polacy,

Obrazy zbrodni w Mariupolu rzeczywiście mogą kojarzyć się z niemieckimi zbrodniami w Warszawie, ale to nieco inna sytuacja.

rozumujemy, że toczy się ona także za nas, stąd nasze zaangażowanie w pomoc, przewyższające zaangażowanie państw zachodnich w 1944 r. Ale pamiętajmy też, że wówczas cały świat był pogrążony

w wojnie. Napaść Rosji na Ukrainę z kolei nie przekształciła się w III wojnę światową i by tak się nie stało, państwa NATO oferują każdą pomoc prócz militarnej.

Nie wyobrażam sobie też, by dziś Ukraińcom ktoś powiedział tak, jak Churchill Mikołajczykowski: „Nie myślcie o przyszłości Europy, macie na myśli tylko swój własny, pożałowania godny interes”...

Ostre słowa, ale czytałbym je w kontekście ówczesnej sytuacji. W październiku 1944 r., gdy padły w Moskwie po potwierdzeniu linii Curzona, sprawa polska była przegrana. Jedyną stawką w dalszej grze mogło być utrzymanie Lwowa po polskiej stronie, ale Churchill doskonale wiedział, że raz zajętych terenów Rosja dobrowolnie nie oddaje. Warto o tym pamiętać także w kontekście dzisiejszego jej najazdu na Ukrainę.

Skąd w okolicach Warszawy groby honwedów – węgierskich żołnierzy, poległych tu w 1944 r.? Choć temat powraca, to jednak o Węgrach i ich pomocy dla powstania warszawskiego pamięta niewielu.

Piotr Kościński

Węgrzy w powstaniu warszawskim

W Konstancinie-Jeziornie, w lesie u zbiegu ulic Cedrowej i Kornela Ujejskiego, znajduje się marmurowy nagrobek z napisem: „NN żołnierz węgierski zabity przez Niemców w 1944 r.”. Podobne groby są i w innych miejscach. Na cmentarzu w Raszynie jest mogiła sierżanta honwedów Jozefa Vonyika i sześciu nieznanych żołnierzy „poległych za sprawę polską podczas powstania warszawskiego w sierpniu 1944 roku”. A w Milanówku – dwanaście takich grobów, przy czym znane jest nazwisko jednego z poległych, Vass Dezso. Kolejne znajdziemy w Podkowie Leśnej (spoczywają tam Antal Toth, Jozsef Vener i Pal Hunyadi) oraz na nieczynnym poligonie wojskowym na Kępie Olbrychtowskiej (trzech nieznanych honwedów).

Opisuje je książka „Węgierskie pamiętki w Polsce” autorstwa Istvana Kovacs i Miklosa Mitrovitsa. Właśnie w sierpniu 1944 r. dzięki naszym bratankom losy powstania warszawskiego mogły potoczyć się zupełnie inaczej – ale z wielu skomplikowanych powodów tak się nie stało.

NIE PRZECIW POLAKOM

Rok, w którym wybuchła II wojna światowa, przyniósł bardzo wiele wstrząsów w Europie. Pokonane w I wojnie światowej Węgry, które słusznie uważały się za pokrzywdzone przez traktat w Trianon z 1920 r., chciały odzyskać przynajmniej część utraconych wówczas ziem. Przede wszystkim chodziło o tereny zamieszkane zwarcie przez ludność węgierską.

Stąd też przedmiotem zainteresowania Budapesztu była południowa Słowacja, gdzie zresztą Węgrzy żyją i dziś. Czechosłowacja się rozpadła; pamiętamy głównie o zajęciu Sudetów, a potem całych Czech przez Niemcy, a Zaolzia (odebranego nam w roku 1920)

– przez Polskę. Tymczasem Węgry doprowadziły do arbitrażu w Wiedniu. W efekcie w listopadzie 1938 r. uzyskały tereny zamieszkane przez mniej więcej milion ludzi, poza słowackimi także południe Rusi Zakarpackiej (dziś obwód zakarpacki na Ukrainie).

15 marca 1939 r. Węgry siłą zajęły Ruś Zakarpacką, która ogłosiła niepodległość jako Karpato-Ukraina. W ten sposób doszło do powstania bardzo ważnej, jak się później okazało, granicy polsko-węgierskiej. Polska zresztą sprzyjała Węgrom, organizując wcze-

śniej dywersyjną operację „Łom” (m.in. wysadzono kilkanaście mostów).

Ale Budapeszt chciał więcej. 23 marca wojska węgierskie zaatakowały Słowację nad jej granicą z Zakarpaciem. Nowo tworzona armia słowacka nie była na to przygotowana. Choć oficjalnie rozejm zawarto już 24 marca, to walki trwały kilka dni dłużej. Wbrew oczekiwaniom Bratysławy Niemcy Słowakom nie pomogli. 4 kwietnia 1939 r. Słowacja oddała Węgrom pas ziemi z ok. 70 tys. mieszkańców.

fol. xhz

1 września 1939 r. Słowacja zaatakowała Polskę siłami 50 tys. żołnierzy. Wojska słowackie nie odniosły żadnych większych sukcesów, ale w zamian za udział w wojnie Niemcy nagrodziły naszych południowych sąsiadów fragmentami polskiego Spisza i Orawy (odzyskaliśmy je po wojnie).

III Rzesza także Węgrom proponowała udział w wojnie z Polską – m.in. prosząc o zgodę na przejazd swych wojsk przez Koszycę. Ci jednak zachowali się zupełnie inaczej niż Słowacy. „Prędzej wysadzę nasze linie kolejowe, niż wezmę udział w inwazji na Polskę” – napisał premier Pal Teleki do Hitlera. Była to decyzja podjęta wcześniej. Węgierski minister spraw zagranicznych Istvan Csaky 27 kwietnia pisał do ambasadora w Rzymie: „Nie będziemy walczyć bezpośrednio przeciwko Polakom, bo byłoby to niemożliwe z uwagi na politykę wewnętrzną, a ponadto dyktuje nam tak nasze moralne przekonanie”. A 31 sierpnia 1939 r. regent Węgier admirał Miklos Horthy powiedział podczas posiedzenia Zgromadzenia Narodowego, że Węgry nie mogą i nie będą podporządkowywać swojej przyjaźni z Polską przyjaźni z Niemcami.

SOJUSZNIK HITLERA

Trzeba jednak podkreślić, że Węgry były sojusznikiem III Rzeszy. Tylko Niemcy mogli im obiecać oddanie ziem zabranych w Trianon. W sierpniu 1940 r. pod niemieckim naciskiem doszło do II arbitrażu wiedeńskiego – Rumunia oddała północny Siedmiogród z dwoma i pół miliona ludzi. Z kolei w kwietniu 1941 r. regent Horthy zdecydował się wziąć udział w agresji niemieckiej na Jugosławię. Rozszadzana od środka przez chorwackich separatystów i zaatakowana ze wszystkich stron (także przez Włochy i Bułgarię) Jugosławia bardzo szybko padła. Węgry zajęły wówczas Wojwodinę, terytorium położone na północ od Belgradu. Zarazem jednak popadły w konflikt z zachodnimi aliantami.

Potem Budapeszt zdecydował się wziąć udział w ataku niemieckim przeciwko ZSRR. Wydawało się, że tak się nie stanie, ale przyczyniło się do tego zbombardowanie Koszyc przez sowieckie samoloty (niektórzy twierdzą, że była to niemiecka prowokacja) oraz ostrzelanie przez myśliwce sowieckie pociągu pasażerskiego. Na ZSRR uderzył węgierski korpus, atakując w kierunku Stanisławowa i Zaleszczyk, a potem dalej na wschód. W 1942 r. siły węgierskie tworzyły 2. Armię, złożoną z trzech korpusów i dywizji pancernej. W styczniu 1943 r. wojska sowieckie zaatakowały Węgrów i faktycznie rozbiły całe ich siły.

Większość ocalałych wojsk została skierowana na zaplecze frontu.

Armia Czerwona wygrywała z Niemcami i Węgrzy zaczęli rozważać zmianę sojuszy.

Prędzej wysadzę nasze linie kolejowe, niż wezmę udział w inwazji na Polskę – pisał węgierski premier Pal Teleki do Hitlera.

Informacje o negocjacjach z aliantami spowodowały, że w marcu 1944 r. wojska niemieckie zajęły całe terytorium Królestwa Węgier. Wybiegając nieco naprzód, trzeba podkreślić, że regent Horthy był zdeterminowany zmienić sojusz, nawet mimo faktu, że w październiku 1944 r. niemieccy komandosi porwali jego syna.

W tej sytuacji Berlin wsparł faszystowskie ugrupowanie tzw. strzałokrzyżowców, które dokonało przewrotu. Nowym „przywódcą narodu” został Ferenc Szalasi. Nowe władze zajęły się głównie łapaniem Żydów, ale też ścigały pozostających na Węgrzech Polaków, w tym żołnierzy internowanych w 1939 r.

NEGOCJACJE Z AK

W drugiej połowie 1944 r. w okolicach Warszawy stacjonowały trzy dywizje z węgierskiego II Korpusu Rezerwowego oraz elitarna 1. Dywizja Huzarów. Jeszcze przed udaniem się do okupowanej Polski dowodzący od 19 sierpnia II Korpusem gen. Béla Lengyel (co ciekawe – „Lengyel” znaczy „polski”) został przyjęty przez regenta Horthyego, który powiedział mu: „nasze oddziały nie mają czego szukać pod Warszawą, Polacy to nasi przyjaciele, a Niemcy to jedynie nasi towarzysze broni, nie dajmy się wmanewrować w konflikt niemiecko-polski”.

Szacuje się, że w okresie powstania w okolicach Warszawy stacjonowało 20–30 tys. honwedów.

Niemcy chcieli, by Węgrzy walczyli z powstańcami – ci jednak odmówili. Honwedzi toczyli natomiast bitwy z nacierającymi oddziałami sowieckimi, ponosząc przy tym straty. Rozlokowani byli zarówno na zachód, jak i na wschód od polskiej stolicy.

Według Marii Zimy, autorki książki „Węgrzy wobec powstania warszawskiego”, dowództwo AK już jesienią 1943 r. podjęło próbę nawiązania współpracy z Węgrami. Rozmowy prowadził Andrzej Sapieha „Tokaj”.

Później, dzięki pertraktacjom prowadzonym na początku 1944 r., Węgrzy przekazywali polskiemu oddziałom partyzanckim broń oraz amunicję. W kontaktach tych ze strony polskiej uczestniczył m.in. słynny konstruktor broni inż. Piotr Wilniewicz (współtwórca pistoletu Vis). Węgrzy prosili AK o podjęcie starań w celu uznania ich za aliantów, jednak

strona polska nie zdążyła otrzymać odpowiedzi z Londynu przed wybuchem powstania. Także podczas powstania był to zasadniczy warunek – gdyby został spełniony, do walki po polskiej stronie stanęłoby co najmniej 20 tys. honwedów.

Sytuacja była jednak mocno skomplikowana. Rządu polskiego w Londynie nie uznawał ZSRR, a jego pozycja w Londynie była słaba. Z kolei Anglicy zapewne nie chcieli brać na siebie odpowiedzialności za uznanie Węgrów za sojuszników w sytuacji, gdy nie było pewne, jak zareaguje na to ZSRR.

Kluczowe rozmowy prowadzono w Zalesiu Górnym pod Warszawą. Węgrzy zaproponowali porozumienie, stwierdzające m.in., że „1. Wojska węgierskie walczące na terenie Polski (...) ok. 20 000 przechodzą na stronę aliantów za pośrednictwem Armii Krajowej jako Królewski Ochotniczy Legion Węgierski. 2. Królewski Ochotniczy Legion Węgierski wejdzie natychmiast do akcji przeciw Niemcom z całym swoim sprzętem wojennym”. Kolejne punkty (są sprzeczne informacjami na ten temat) mówiły o uznaniu Węgrów za aliantów i uzyskaniu gwarancji bezpieczeństwa ze strony ZSRR. Z gen. Lengyelem, który stale kontaktował się z Budapesztem, rozmawiał przede wszystkim ks. Jan Świątek, podpułkownik AK i szef Biura Informacji i Propagandy AK na Mokotowie.

PRZEGRANA POLAKÓW I WĘGRÓW

Rozmowy skończyły się fiaskiem. Honwedzi tymczasem pomagali Polakom jak mogli. Wiadomo, że dzięki nim udało się wydostać

z Warszawy dwa tysiące ludzi, w tym wielu rannych. Niektórzy węgierscy żołnierze dołączyli do powstańców – i ginęli, jak ci, których groby można znaleźć w okolicach Warszawy. We wspomnianej książce „Węgierskie pamiątki w Polsce” są też ciekawe informacje na temat miejsc, w których mieściły się dowództwa oddziałów węgierskich.

Wiadomo, że do Niemców dotarły informacje o negocjacjach Węgrów z AK. Stopniowo więc stacjonujące koło Warszawy jednostki odsyłane były do kraju. Ostatecznie wojna skończyła się przegraną i naszą, i Węgrów. Co prawda Polska była członkiem zwycięskiej koalicji antyhitlerowskiej, ale została oddana pod kontrolę ZSRR. A nasi bratankowie utracili wszystkie terytoria uzyskane od 1938 r. i byli okupowani przez Sowiety. Gdyby negocjacje w Zalesiu Górnym skończyły się inaczej, może i losy wojny potoczyłyby się – przynajmniej dla obydwu naszych krajów – w odmienny sposób.

W SKRÓCIE

■ **Kupimy od Koreańczyków.** Polska kupi południowokoreańską broń, będzie to m.in. 48 samolotów myśliwskich FA-50 – poinformował Inspektor Sił Powietrznych w Dowództwie Generalnym Rodzajów Sił Zbrojnych gen. dyw. Jacek Pszczóło. FA-50 to lekkie wielozadaniowe maszyny bazujące na F-16, a infrastruktura, którą posiadamy, jest gotowa, by płynnie zaadaptować je do naszych sił powietrznych.

■ **Cukru nie zabraknie.** W Polsce nie zabraknie cukru, bądźmy pewni, że zawsze go kupimy – zapewnił minister rolnictwa i rozwoju wsi Henryk Kowalczyk. W ostatnich dniach media informowały o braku cukru w sklepach, a niektóre sieci, np. Biedronka, wprowadzały limit jego zakupu.

■ **Na przejściach z Ukrainą.** Od 24 lutego funkcjonariusze Straży Granicznej odprawili na przejściach granicznych na kierunku z Ukrainy do Polski 4,992 mln osób – poinformowała 24 lipca Straż Graniczna. Od tego czasu na Ukrainę odprawiono ponad 3,072 mln osób.

■ **Ambasador USA na Jasnej Górze.** Z krótką wizytą na Jasnej Górze gościł ambasador Stanów Zjednoczonych w Polsce Mark Brzezinski. Podziękował Polakom za ich wielką pomoc dla Ukrainy. – Dziękujemy za zrobienie czegoś, co jest według mnie godne Pokojowej Nagrody Nobla – powiedział dyplomata. Brzezinski pełni funkcję ambasadora USA w Polsce od sześciu miesięcy. Jest prawnikiem i dyplomatą, a przede wszystkim wybitnym znawcą polityki zagranicznej.

■ **Policja bliżej ludzi.** Naszym celem jest to, by policjanci byli blisko ludzi – powiedział komendant główny policji gen. insp. Jarosław Szymczyk. Dodał, że dlatego powstało w ostatnim czasie 160 nowych posterunków, przede wszystkim w małych miejscowościach.

■ **Sukcesy Polaków.** Cztery medale: jeden złoty i trzy srebrne przywieźli polscy uczniowie z 33. Międzynarodowej Olimpiady Biologicznej, która odbyła się w Erywaniu, stolicy Armenii – podało Ministerstwo Edukacji i Nauki. Złoty medal zdobyła Jagienka Mądrzak, uczennica VIII Liceum Ogólnokształcącego im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

■ **Ciągle mniej pasażerów.** Przez pierwszych sześć miesięcy tego roku Lotnisko Chopina obsłużyło ponad 5,7 mln pasażerów, to dwie trzecie z tego samego okresu 2019, czyli ostatniego roku przed pandemią – podał stołeczny port.

■ **Odkrycia na Rzeszowszczyźnie.** Na budowie odcinka drogi ekspresowej S19 między węzłami Rzeszów Południe i Babica trwają badania archeologiczne, w trakcie których odkryto m.in. 11 grobów z kultury ceramiki sznurowej.

■ **Dymisja min. Naimskiego.** Piotr Naimski, pełnomocnik rządu do spraw strategicznej infrastruktury energetycznej, został zdymisjonowany.

fol. PAP/Człegorz Momot

OBŁĘŻENIE TATR

Tatry przeżywają letnie obłężenie turystyczne. Niestety, zdarza się, że odwiedzający tatrzańskie stawy, jak na przykład Morskie Oko, Smreczyński Staw czy Dolinę Pięciu Stawów Polskich, chcą się ochłodzić w wodzie. Jest to zabronione, a za takie zachowanie grozi mandat do tysiąca złotych – podkreśla szef straży TPN Edward Wlazło. Osoba, która wchodzi do tatrzańskiego stawu czy potoku, porusza

się poza wyznaczonym szlakiem w strefie ochrony ścisłej. Zazwyczaj turyści szukający ochłody w wodach tatrzańskich stawów wchodzi do nich po kolana, ale zdarzały się też ekstremalne sytuacje, na przykład kiedy turysta z Rosji chciał przepłynąć Morskie Oko. Szef straży TPN przypomina także, że w Tatrzańskim Parku Narodowym nie wolno dokarmiać dzikich zwierząt.

WOJNA W OCZACH DZIECI

fol. PAP/Darek Delmanowicz

Przed siedzibą Archiwum Państwowego w Przemyslu otwarto wystawę „Mamo, ja nie chcę wojny”. Na ekspozycji prezentowane są historyczne rysunki polskich dzieci z roku 1946, będące zapisem ich przeżyć z czasu II wojny światowej i okupacji niemieckiej 1939–1945, przechowywane w stołecznym Archiwum Akt Nowych, oraz współczesne rysunki dzieci ukraińskich, związane z wojną toczącą się obecnie w Ukrainie.

JARMARK ŚW. DOMINIKA

Prawie siedmiuset wystawców z Polski i Europy, koncerty, spektakle teatralne i warsztaty dla dzieci. Te atrakcje przygotowano w ramach rozpoczętego 23 lipca w Gdańsku 762. Jarmarku św. Dominika. Jedną z najstarszych imprez plenerowych w Europie potrwa trzy tygodnie. Tegoroczny Jarmark

św. Dominika otworzyła ceremonia przekazania kupcom klucza do bram miasta. Na ulicach w centrum miasta swoje produkty wystawiają artyści i rzemieślnicy, producenci regionalnych produktów, kolekcjonerzy oraz restauratorzy. Na jednej z ulic wystawiają swoje dzieła polscy projektanci.

fol. PAP/Marcin Gadomski

fot. PAP/Andrzej Lange

WRÓCILI DO NIEPODLEGŁEJ

W Belwederze odbyła się uroczystość wręczenia not identyfikacyjnych rodzinom ofiar, które zginęły w wyniku działań niemieckiego i komunistycznego terroru oraz czystek etnicznych. Ogłoszone zostały nazwiska trzydziestu osób, których szczątki zostały odnalezione i zidentyfikowane w ramach działań Instytutu Pamięci Narodowej. Prezes IPN dr Karol Nawrocki powiedział, że odnalezione i zidentyfikowane ofiary totalitaryzmów w sposób symbolicz-

ny wracają do wolnej i niepodległej Polski. – To głównie konspiratorzy i żołnierze gotowi do wojny sprawiedliwej, w której to oni reprezentowali wolę narodu polskiego, w której to oni byli prawowitą władzą – czy to w czasie II wojny światowej, czy po roku 1945. Do wojny sprawiedliwej, w której to im przyświecały sprawiedliwe intencje, zamknięte w słowie „wolność” i „koniec przerażającej okupacji niemieckiej czy sowieckiej”.

LABORATORIUM DRUKU 3D

Na UKSW otwarto pierwsze w Polsce Laboratorium Druku 3D, które w kompleksowy sposób będzie przeprowadzać proces wytwarzania przystosowanego: od projektowania poprzez analizę laboratoryjną, ewaluację, aż do wykonania produktu m.in. ze stopów renu, miedzi czy srebra. Działanie jednostki zainaugurował minister edukacji i nauki Przemysław Czarnek, który przekazał także czek na blisko 6 mln zł. Dzięki tym środkom uniwersytet będzie rozwijał badania nad drukiem 3D. – Otwarcie nowej jednostki badawczej jest krokiem w przyszłość Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego. W ten sposób odpowiadamy na potrzeby obecnej transformacji przemysłowej, obejmującej zielone technologie

fot. PAP/Tomasz Czeli

i nowoczesne technologie produkcji – podkreślił rektor UKSW ks. prof. dr hab. Ryszard Czekalski.

Nowe laboratorium będzie częścią Multidyscyplinarnego Centrum Badawczego UKSW, które powstaje w podwarszawskim Dziekanowie Leśnym. Centrum pozwoli na rozwój UKSW w dziedzinie nauk cyfrowych.

TYLKO DLA ZUCHWAŁYCH

fot. PAP/ech Muszyński

Odbył się III Międzynarodowy Rajd Pojazdów Zabytkowych „Tylko dla Zuchwałych”.auta musiały mieć co najmniej trzydzieści lat. Trzydzieści załóg pokonało 1350 kilometrów. Wydarzenie rozpoczęło się w odalonym od Gorzowa o 200 km Sprembergu w Niemczech. Po Gorzowie na trasie rajdu znajdują się: Szczecinek, Stargard, Toruń, Czerniejów, Oława i Jawor. Na zdjęciu uczestnicy rajdu przed katedrą w Gorzowie Wielkopolskim. Rajd został zorganizowany przez Jaworskie Stowarzyszenie Miłośników Motoryzacji.

■ **Nie dla wandalizmu.** Nie ma i nie będzie mojej akceptacji dla aktów wandalizmu – powiedział burmistrz Jarocina Adam Pawlicki, który osobiście wyczyścił pomnik prof. Jana Szyski, obłany farbą olejną.

■ **Bractwo św. Jakuba Apostoła.** Po 500 latach przerwy zostało reaktywowane Bractwo św. Jakuba Apostoła. Uroczysta inauguracja dokonała się 24 lipca w archikatedrze oliwskiej na Mszy świętej pod przewodnictwem abp. Tadeusza Wojdy. Zadaniem bractwa będzie opieka nad szlakami Jakubowymi w Polsce, szerzenie kultu apostoła i ewangelizacja.

■ **Pod ziemią Cieszyna.** Fundamenty dużego budynku znaleźli archeolodzy z Muzeum Śląska Cieszyńskiego podczas badań remontowanej płyty głównego Rynku w Cieszynie. Być może są to relikty średniowiecznego ratusza. Archeolodzy Zofia Jagosz-Zarzycka oraz Jan Paweł Borowski z Muzeum Śląska Cieszyńskiego w ostatnim tygodniu odsłoniли najstarszy poziom użytkowy, czyli średniowieczny bruk.

■ **Umorzone śledztwo.** Z uwagi na „brak danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia czynu” Prokuratura Regionalna w Katowicach umorzyła prowadzone od 2016 r. śledztwo w sprawie majątku b. prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego i jego małżonki Jolanty, w którym badane były m.in. okoliczności zakupu willi w Kazimierzu Dolnym.

■ **Zmarł ostatni kleeberczyk.** W wieku 103 lat zmarł ostatni żołnierz Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Polesie” gen. Kleeberga – por. Franciszek Skrzypczyk, który brał udział m.in. w bitwie pod Kockiem. „Z głębokim smutkiem informujemy o śmierci Pana Porucznika Franciszka Skrzypczyka – ostatniego podkomendnego generała Franciszka Kleeberga, patrona 19 Lubelskiej Brygady Zmechanizowanej” – przekazała lubelska brygada.

■ **Z Maryją na jeziorach.** Pod hasłem „Z Maryją na Jeziorach” w Mikołajkach już po raz szósty odbyło się spotkanie ewangelizacyjno-modlitewne. Wydarzenie zainaugurowało również XXIII Ogólnopolski Tydzień Misyjny św. Krzysztofa. Ewangelizacyjny rejs odbywał się na jednostkach „Chopin” i „Gałczyński”. Rozpoczął się błogosławieństwem jednostek pływających, żeglarzy i turystów wypoczywających na Mazurach, a także na terenie diecezji ełckiej, którego dokonał biskup ełcki Jerzy Mazur.

■ **Górale na Jasną Górę.** Z Bachledów-ki do Raby Wyżnej przeszło blisko 200 osób w ramach pierwszego etapu 41. Pieszej Pielgrzymki Góralskiej na Jasną Górę, która rozpoczęła się 23 lipca. Podhalanie do Matki Boskiej Częstochowskiej dotrą 31 lipca. Mszę świętą dla pątników na Wąłach Jasnogórskich odprawi metropolita krakowski abp Marek Jędraszewski.

Jacek Karnowski

Cena bezpieczeństwa

Polska zbroi się w szybkim tempie. Kupujemy broń w Korei Południowej – samoloty myśliwskie, czołgi oraz armatohaubice. Wicepremier i minister obrony narodowej Mariusz Błaszczak stawia poprzeczkę naprawdę wysoko, zapowiadając: „wśród europejskich państw NATO będziemy mieli najsilniejszą wojska lądowe”. Mamy dysponować potężną artylerią, silnymi jednostkami pancernymi i więcej niż przyzwoitym lotnictwem. Wszystko po to, by nie doszło do wojny, bo Rosja silnych nie atakuje.

Z wypowiedzi szefa resortu obrony wyłania się taki plan: nasza armia ma być wyposażona głównie w broń amerykańską. Pozwoli to dobrze współpracować z wojskami USA, które stacjonują w Polsce, ale także w razie czego umożliwi nam sięgnięcie po potężne zapasy, które Amerykanie gromadzą w naszym kraju na potrzeby NATO. Sprzęt południowokoreański wpisuje się w ten scenariusz, ponieważ jego zręby powstawały przy współpracy z firmami amerykańskimi. Warto pamiętać, że Korea Południowa pozostaje formalnie w stanie wojny z Koreą Północną, żyje w stałym poczuciu zagrożenia, produkuje więc taką broń, która rzeczywiście ma jej zapewnić bezpieczeństwo, a nie taką, na której można zarobić. Co ważne, umowa z Seulem zakłada bardzo szybkie dostawy samolotów FA 50 (docelowo będzie ich 48) i czołgów K2 „Czar-na Pantera” (w pierwszej partii 180). Czas jest kluczowy, bo Polska oddała większość swoich czołgów Ukrainie i trzeba

te lukę szybko zapłacić. Dajmy: oddała służnie, ponieważ Ukraińcy biją się dziś i w naszej sprawie.

Poza tym, skorzystaliśmy z okazji do przyspieszenia wymiany sprzętu. Zdaniem wojskowych, każdy z amerykańskich Abramsów, których

mamy mieć docelowo 366, wart jest tyle, co dwa, a może i trzy czołgi oparte na konstrukcjach sowieckich. Dlatego Polska ostatecznie rezygnuje z rozwijania konstrukcji maszyn typu T-72, opartych na licencji kupionej jeszcze przez Gierka, a wdrożonej w cza-

sach Jaru-

zelskiego.

Nie są one na tyle perspektywiczne, by warto było w nie inwestować, a poza tym

wymagają pewnego poziomu kooperacji z firmami z Rosji, co dziś staje się nierealne.

Prawdziwą pięścią naszych sił zbrojnych mają być wyrzutnie HIMARS. Ukraińcy, którzy dostali kilkanaście sztuk, zniszczyli za ich pomocą już ponad sto celów, głównie składów amunicji i centrów dowodzenia. Są to rakiety tak precyzyjne, że trafiają w cel wielkości monety. Są też mobilne i mogą szybko uciec przed kontruderzeniem. Polska zamówiła aż pięćset tych naprawdę rewolucyjnych wyrzutni oraz odpowiednią ilość amunicji. Premier Błaszczak przekonuje, że polskie władze były świadome wartości tej broni już wcześniej, zanim pokazała ona, co potrafi, na Ukrainie. Co ważne, kupując patrioty, Polska kupiła również system zarządzania polem walki o nazwie Integrated Battle Command System – IBCS. Będziemy jedynym obok USA krajem dysponującym takim narzędziem. Można do niego wpiąć także inną broń, w tym F-35 i HIMARS-y. Kolejne ro-

dzaje broni będą więc stanowić część spójnej całości.

To być może najważniejsze pytanie w sprawie naszych zbrojeń: czy kupujemy nerwowo, chaotycznie, czy też mamy rzecz starannie przemyślaną? Szef MON odpowiada: „Uwzględniamy fakt podstawowy, a więc to, że obecna wojna nie jest wojną nowego typu, ale przypomina raczej starcia z II wojny światowej. Agresor rosyjski posługuje się masą, nie precyzją. Dlatego inwestujemy w wojska pancerne i artylerię. Oczywiście, przy konkretnych zakupach nie brakuje ekspertów, którzy grymaszą, wskazując na inne opcje, ale decydenci muszą także uwzględniać czyn-

nik czasu.

Chodzi o to, by nie powtórzyć błędów z lat 30., gdy finalne przebrojenie armii za-

planowano na początek lat 40., a do tego bardzo dbano, by maksymalnie rozwijać krajowy przemysł zbrojeniowy. Było to założenie teoretycznie słuszne, ale w praktyce doprowadziło do tego, że we wrześniu 1939 brakowało nam choćby prostej broni przeciwpancernej. Zawsze trzeba pamiętać, że jeśli ważymy różne racje, to w obliczu bezpośredniego zagrożenia najważniejsze jest zapewnienie bezpieczeństwa narodu i państwa”.

Tak silna armia, jaką planujemy, będzie sporo kosztować. Nie mamy jednak wyjścia i nie powinniśmy żałować pieniędzy, nawet jeśli będzie to oznaczało wzrost naszego zadłużenia. Poza tym w czasach, które nadchodzą, silne wojsko – najsilniejsze w regionie – finalnie nam się opłaci. Jeśli staniemy się dystrybutorem bezpieczeństwa, to będzie to miało swoje przełożenie i na naszą pozycję polityczną, i na rzeczywistość gospodarczą. To jedynie kwestia czasu.

Autor jest redaktorem naczelnym tygodnika „Sieci”

Dalsze sankcje

Abp Józef Guzek, metropolita białostocki, przekazał ks. Andrzejowi Dębskiemu dekret zawierający decyzję o pozbawieniu prawa do wykonywania jakichkolwiek posług duszpasterskich i noszenia stroju duchownego. Ponadto nakazał podjęcie terapii i pokuty w miejscu wskazanym przez metropolitę białostockiego. Powodem powyższej decyzji jest skandaliczne i niegodne postępowanie księdza, które spowodowało uzasadnione oburzenie, smutek, ból i przygnębienie oraz stało się źródłem wielkiego zgorzienia. Takie zachowanie kapłana nigdy nie powinno mieć miejsca. Metropolita białostocki przeprosił wszystkich za zgorzienie spowodowane zachowaniem, które nie przystoi kapłanowi. Wyraził szczególne ubolewanie z powodu słów poniżających godność kobiety. „Zdecydowałem o dogłębnym wyjaśnieniu wszystkich zarzutów w ramach procedury określonej przez prawo kościelne i po jej zakończeniu poproszę Stolicę Apostolską o podjęcie właściwej decyzji” – napisał w liście do wiernych odczytanym w minioną niedzielę. **I**

Najmłodszy profesor

29-letni Mateusz Hołda z Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Medicum jest najmłodszym w najnowszej historii Polski profesorem tytularnym. Postanowieniem prezydenta Andrzeja Dudy otrzymał tytuł profesora nauk medycznych i nauk o zdrowiu w dyscyplinie nauki medyczne. Prof. Hołda w 2017 r. zakończył przewód doktorski, będąc studentem szóstego roku kierunku lekarskiego. Był to pierwszy taki przypadek w Polsce, kiedy student przed ukończeniem studiów magisterskich otrzymał tytuł doktora nauk medycznych. Dwa lata temu został najmłodszym w historii polskiej nauki posiadaczem stopnia doktora habilitowanego. **I**

PATRONI ROKU 2023

Jadwiga z Działyńskich Zamoyska, Maurycy Mochnacki, Aleksandra Piłsudska, Aleksander Fredro, Wojciech Korfanty, Paweł Strzelecki i Jerzy Nowosielski to patroni roku 2023. Decyzję w tej sprawie podjął Sejm RP.

JADWIGA Z DZIAŁYŃSKICH ZAMOYSKA

W 2023 r. minie setna rocznica śmierci służebnicy Bożej Jadwigi z Działyńskich Zamoyskiej (1831–1923), której proces beatyfikacyjny prowadzony przez archidiecezję poznańską toczy się od 2012 r. Była współtwórczynią fundacji Zakłady Kórnickie, zaangażowaną społecznie patriotką, poliglotką, autorką spójnego systemu pedagogicznego, założycielką pierwszej w Polsce zawodowej szkoły gospodarstwa domowego i prekursorką myślenia o oświeceniu w kategoriach zarządzania projektem. Jako żona generała Władysława Zamoyskiego była niezawodną towarzyszką męża w służbie na rzecz ojczyzny.

MAURYCY MOCHNACKI

„Civis Polonus. Hostem Moscoviensem” – Obywatel Polski, wróg Moskwy. Taki napis umieścili na grobie Maurycy Mochnackiego (1803–1834) w Auxerre jego towarzysze broni i emigracyjnego losu. Był konspiratorem, dziennikarzem, krytykiem literackim, pianistą, członkiem niemal wszystkich ówczesnych tajnych przysiężek przeciw Rosji w Warszawie, żołnierzem powstania listopadowego. Tyranii Rosji przeciwstawiał polskie umiłowanie wolności. Teoretyk polskiego romantyzmu, twórca jego podstaw i jeden z najważniejszych krytyków literackich epoki.

ALEKSANDRA PIŁSUDSKA

31 marca 2023 r. przypada sześćdziesiąta rocznica śmierci Aleksandry Piłsudskiej

(1882–1963), działaczki niepodległościowej, członkini Polskiej Organizacji Wojskowej i Polskiej Partii Socjalistycznej, odznaczona między innymi Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari. Aktywnie działała w Związku Strzeleckim, współtworzyła Towarzystwo Opieki nad Więźniami Politycznymi, a w czasie I wojny światowej wstąpiła do Legionów Polskich. Za działalność w POW została aresztowana, a następnie internowana w obozie w Szczepiornie. Po roku wróciła do Warszawy, gdzie aktywnie działała w POW. W 1921 r. wzięła ślub z Józefem Piłsudskim. Po wybuchu II wojny światowej przeniosła się do Londynu i tam zmarła.

ALEKSANDER FREDRO

W roku 2023 przypada 230. rocznica urodzin Aleksandra Fredry (1793–1876), najwybitniejszego polskiego komediopisarza, a także pamiętnikarza, poety oraz żołnierza kampanii napoleońskich. Jako szesnastoletni chłopiec wstąpił na ochotnika do armii Księstwa Warszawskiego dowodzonej przez księcia Józefa Poniatowskiego. Brał udział m.in. w wyprawie na Moskwę w 1812 r. Był twórcą oryginalnej polskiej komedii. Doskonale znał teatr europejski i jego tradycje, do których świadomie nawiązywał w swojej twórczości. Znany jest także jako twórca bajek i autor pamiętników z epoki napoleońskiej.

WOJCIECH KORFANTY

20 kwietnia 2023 r. przypada 150. rocznica urodzin Wojciecha Korfanteo, jednego z ojców naszej niepodległości, wielkiego syna śląskiej ziemi, na stałe związanego z chrześcijańską demokracją wybitnego polityka, myśliciela społecznego i publicysty. Przed odzyskaniem niepodległości był posłem do Reichstagu i żądał

przyłączenia do państwa polskiego wszystkich ziem zaboru pruskiego, w tym Górnego Śląska. Był komisarzem plebiscytu na Górnym Śląsku, a następnie dyktatorem III powstania śląskiego, które przypieczętowało włączenie do Polski najbardziej uprzemysłowionej części Górnego Śląska. W czasach II Rzeczypospolitej był posłem na sejm. Doświadczył wielu niesprawiedliwości: od przymusowej emigracji do pobytu w więzieniu.

PAWEŁ EDMUND STRZELECKI

W 2023 r. przypada 150. rocznica śmierci Pawła Edmunda Strzeleckiego (1797–1873), wybitnego badacza, podróżnika, odkrywcy i filantropa, pierwszego Polaka, który okrążył indywidualnie kulę ziemską w celach naukowych. Jego szlak wypraw obejmował tereny dzisiejszych Stanów Zjednoczonych Ameryki, Kanady i Meksyku. W Ameryce Południowej badał wulkany i złoża surowców mineralnych, a rok 1836 upłynął mu na dokładniejszej eksploracji i badaniach meteorologicznych w Brazylii, Urugwaju i Chile. Badał wyspy Polinezji i Hawaje, później Australię, wyspy Nowej Zelandii i Tasmanię.

JERZY NOWOSIELSKI

W 2023 r. przypada setna rocznica urodzin Jerzego Nowosielskiego (1923–2011), wybitnego malarza, rysownika, scenografa, pedagoga, filozofa, teoretyka sztuki i myśliciela religijnego, uważanego za jednego z najwybitniejszych współczesnych pisarzy ikon. Malarstwo, jego podstawy teoretyczne, teologia, pedagogika artystyczna, działalność na rzecz promocji i wspierania sztuki – to tylko niektóre z dziedzin, w których artysta wykazywał niesłabnącą aktywność i odnosił niekwestionowane sukcesy. Wykonał wyposażenie i polichromie wewnątrz licznych świątyń rzymskokatolickich, grekokatolickich i prawosławnych./PAP/wś

Mural Tomasza Stańki

foto: PAP/Darek Delmanowicz

Mural przedstawiający Tomasza Stańkę odsłonięto 24 lipca na ścianie budynku przy ul. Hetmańskiej 16 w Rzeszowie z okazji przypadającej w tym miesiącu 80. rocznicy urodzin artysty. Stańko był jednym z najwybitniejszych muzyków polskiego jazzu. Autorką grafiki jest wdowa po artyście, Joanna Stańko. Obecny na uroczystości wiceminister kultury i dziedzictwa narodowego Jarosław Sellin powiedział, że Stańko był „niedościgłym mistrzem liryzmu”, który stał się wzorem do naśladowania następnych pokoleń jazzmanów, nie tylko polskich.

REKLAMA

Parafia Narodzenia NMP w Mińsku Mazowieckim zaprasza na pielgrzymkę

**śladami św. Pawła Apostoła
Grecja i Bałkany**

w dniach 12–28.08.2022 r. (17 dni)

Cena 1300 zł + 490 euro

W programie: Budapeszt, Saloniki, Kawala, Filipi, Weria, Ateny, Epidaurus, Starożytny Korynt, Kanał Koryncki, Osios Lukas, Delfy, Meteory, Tirana, Kruja, Sarajewo; 4 dni wypoczynku nad Morzem Egejskim i 1 dzień nad Morzem Jońskim

Blizsze informacje: +48 606 830 700, 668 520 040

Wspomnienie św. Ignacego z Loyoli przypadające czterysta lat od jego kanonizacji to dobra okazja do przypomnienia o jego głównym dziele: „Ćwiczeniach duchowych”. Jak one powstały?

Św. Ignacy urodził się w 1491 r. na pograniczu ziem i czasów – jako Bask, przy granicy francusko-hispańskiej, rok przed odkryciem Ameryki, uznawanym za przełom średniowiecza i odrodzenia. Czerpał więc z mądrości i duchowości zmierzchu średniowiecza, będąc pod wpływem nowych już idei, uznających za Terencjuszem: „Homo sum et nihil humanum a me alienum esse puto” (jestem człowiekiem i nic, co ludzkie, nie jest mi obce). Wpisało się to w jego zgłębianie rzeczywistości człowieka i jego relacji z Bogiem.

Przełomowym okresem dla Ignacego była wielomiesięczna rekonwalescencja, kiedy w wojnie Francji z Hiszpanią o Nawarrę, podczas obrony twierdzy w Pamplunie, w 1521 r. kula zmiotła mu nogę. Unieruchomiony w łóżku, z braku innych lektur zgłębiał dzieła duchowe i zaczął przeżywać swoiste duchowe przeobrażenie. Zaczął spisywać te ze swoich duchowych przeżyć i doświadczeń, które wydawały mu się szczególnie istotne, chcąc się nimi dzielić z innymi. W ten sposób zaczęła powstać książeczka, której treść kształtowała się przez dwadzieścia lat.

Bardzo istotny na tej drodze był pobyt Ignacego w katalońskiej miejscowości Manresa, nieopodal narodowego sanktu-

foto. archiwum o. Aleksandra Jacyniaka SJ

Droga św. Ignacego

Z o. dr. **Aleksandrem Jacyniakiem SJ**, kustoszem sanktuarium w Świętej Lipce, rozmawia Radosław Molenda

arium w Montserrat. To tam powstała esencja jego „Ćwiczeń duchowych”. W 1541 r. Ignacy uznał „Ćwiczenia” za gotowe, a siedem lat później zostały zatwierdzone przez papieża Pawła III i opublikowane. Odtąd przez wieki, dla miliardów ludzi, stanowią schemat duchowej drogi człowieka.

Jaki jest układ „Ćwiczeń”, na podstawie których ułożono słynne rekolekcje ignacjańskie?

Na trzyetapową drogę „Ćwiczeń” składają się Fundament i cztery Tygodnie duchowej pracy. Fundament służy rekolektantowi do rozeznania jego fundamentalnego powołania do człowieczeństwa, więzi z Bogiem, z innymi ludźmi i otaczającym go światem.

W I Tygodniu zaproszeni jesteśmy do spojrzenia od strony moralnej na nasze dotychczasowe życie. To etap oczyszczenia, który dobrze, by zakończył się spowiedzią generalną z całego życia lub z wybranego etapu życia, np. od ostatniej spowiedzi generalnej.

W II Tygodniu kontemplujemy głównie sceny z życia Jezusa Chrystusa w Jego działalności publicznej – by zgodnie z zasadą „z kim przestajesz...” spróbować stawać się takim jak On. Mamy przyjmować postawę ewangelicznej Marii, przysiadającej u stóp Pana i słuchającej Jego słowa. To etap oświecenia nas przez Jezusa Chrystusa. Rozważania tego Tygodnia mogą także

pomóc w wyborze drogi życia lub dogłębnej duchowej reformy życia.

Trzeci etap „Ćwiczeń” obejmuje III i IV Tydzień. To droga zjednoczenia. III Tydzień jest zaproszeniem do kontemplowania męki i śmierci Jezusa. To także czas zetknięcia się z najtrudniejszymi pytaniami, m.in. o sens cierpienia i śmierci.

W IV Tygodniu kontemplujemy Jezusa Zmartwychwstałego i działającego po zmartwychwstaniu, aż do wniebowstąpienia.

W ten sposób w „Ćwiczeniach duchowych” – poprzez etapy oczyszczenia, oświecenia i zjednoczenia z Bogiem – św. Ignacy

Aby dobrze przejść przez „Ćwiczenia”, potrzeba dojrzałości.

cy proponuje integralną drogę duchowego rozwoju człowieka.

Są różne formy rekolekcji.

Św. Ignacy ustalił trzy formy udzielania „Ćwiczeń duchowych”: pierwsza polegała na przeprowadzeniu rekolektanta przez dynamikę Fundamentu i I Tygodnia „Ćwiczeń”. Druga to udzielenie, po odpowiednim przygotowaniu, pełnych „Ćwiczeń” w jednym ciągu – jako rekolekcji mniej więcej 30-dniowych, w jakimś miejscu odosobnionym. Trzecia forma to rekolekcje w normalnie biegnącym życiu, gdy jest się w domu, pracując czy ucząc się, jedynie sumiennie poświęcając na ćwiczenia duchowe 1,5 godziny dziennie. Dziś możliwe jest oprócz tych form także przeżywanie „Ćwiczeń” z podziałem na poszczególne Tygodnie oraz, w wypadku tych, którzy przeszli właściwie przez dynamikę całych „Ćwiczeń”, przeżywanie ich w formie 8-dniowej syntezy całości „Ćwiczeń” lub w formie rekolekcji tematycznych.

Metodologia rekolekcji osadzona jest na kilku filarach. W każdy dzień jest wpisana propozycja 3 lub 4 medytacji na etapie Fundamentu i I Tygodnia oraz kontemplacji podczas pozostałych trzech Tygodni. Codziennie rekolektant jest zapraszany także do udziału w Eucharystii, do indywidualnego spotkania z osobą towarzyszącą mu oraz do adoracji Najświętszego Sakramentu i rachunku sumienia. Wszystko to w klimacie wyciszenia, odseparowania od świata, bez korzystania z mediów i telefonu.

Można nie przejść całej drogi „Ćwiczeń”, uczestniczyć jedynie w ich części?

Sam św. Ignacy przewidywał taką możliwość, ponieważ wiele osób uznaje, że dla ich rozwoju duchowego wystarczy przejście tylko początkowego etapu oczyszczenia lub tylko na ten etap w danym okresie są gotowi. Może też ktoś uznać, że bliższa jest mu duchowość inna niż ignacjańska. Pan Bóg każdego człowieka prowadzi jemu właściwą ścieżką. „Ćwiczenia” pomagają na wielu z ludzkich dróg, z pewnością jednak nie są niezbędne absolutnie każdemu.

Dla kogo są „Ćwiczenia”? Kto szczególnie powinien z nich skorzystać, a komu należy je odradzić?

Rekolekcje ignacjańskie są wskazane dla wszystkich, którzy oczekują czegoś więcej niż bycie zwykłymi niedzielными katolikami. I w sytuacji, gdy zmniejsza się liczba praktykujących chrześcijan, takich osób,

które chcą swoją wiarę przeżywać i traktować świadomie, poważnie, głęboko, jest coraz więcej.

Aby dobrze przejść przez „Ćwiczenia”, potrzeba jednak dojrzałości. W przeciwnym wypadku może to być dla kogoś doświadczenie trudne. Dlatego z zasady proponujemy rekolekcje osobom pełnoletnim, niemającym problemów natury psychicznej czy też nieprzeżywającym aktualnie jakiegoś osobistego dramatu, wstrząsu. Takie osoby mają tendencje do koncentrowania się na swoim problemie, ze szkodą dla korzystania w pełni z propozycji, jakie dają „Ćwiczenia”. W tym wy-

padku bardziej wskazana byłaby droga indywidualnego kierownictwa duchowego, nastawiona na konkretny problem rekolektanta i zyskanie potrzebnej mu równowagi. Rekolekcje ignacjańskie nie są też dobrą propozycją dla osób o hermetycznie zamkniętej duchowości, nieumiejących otworzyć się na novum w swoim życiu duchowym i modlitewnym, które proponują „Ćwiczenia”.

Z jakim więc nastawieniem winniśmy przystępować do tych rekolekcji?

Jak sam św. Ignacy mówi: z hojnością i wielkodusznością. Nic na rekolekcjach nie dzieje się automatycznie, bez osobistego zaangażowania, bez decyzji wejścia z otwartością w rekolekcje. Jednak w przypadku trudności w tej kwestii nie należy przedwcześnie się zrażać. Osoba towarzysząca rekolektantowi ma mu pomóc w przeżyciu rekolekcji. Może coś podpowiedzieć, zobiektywizować, zasugerować, gdy jest przekonana, że rekolektant trochę ślizga się po powierzchni „Ćwiczeń”. Rekolektant pozostaje jednak w swoich decyzjach wolny. Może z tych podpowiedzi skorzystać lub nie.

Na czas rekolekcji warto odłożyć inną formację duchową podejmowaną w codziennym życiu?

Rozpoczynający „Ćwiczenia” otrzymują już na wstępie sugestie, by absolutnym priorytetem były propozycje mieszczące się w dynamice tych rekolekcji. Wszelkie praktyki duchowe, modlitewne, lektury winno się uzgodnić z osobą towarzyszącą i korzystać z nich o tyle, o ile pomagają w osiągnięciu celu, który chce się osiągnąć podczas rekolekcji.

Czym jest medytacja ignacjańska?

Większość medytacji/kontemplacji ma zakorzenienie w Piśmie Świętym. Punktem wyjścia jest biblijny tekst przekazywany rekolektantom wraz z krótkim komentarzem

i sugestiami do późniejszej osobistej refleksji modlitewnej.

W medytację ma się zaangażować wyobraźnia rekolektanta – by wyobraził sobie daną scenę biblijną, opisywane wydarzenie, występujące tam postaci, i potem starał się zobaczyć, co dany tekst mu mówi, i jak na to odpowie. Medytacja może kończyć się serdeczną modlitwą inspirowaną przez własne serce. Są także medytacje/kontemplacje wprost ignacjańskie, gdzie Ignacy sugeruje określony proces refleksji modlitewnej.

A rozmowy z kierownikiem duchowym? Na czym polegają?

Punktem wyjścia powinno być to, jak rekolektant przechodzi przez rekolekcje, co odkrywa podczas poszczególnych modlitw, medytacji/kontemplacji. I jak te treści spotykają się z konkretem jego życia. To także czas obiektywizowania tego, co rekolektant przeżywa. Zdrowa zasada wskazuje, że rekolektant zajmuje ok. 70 proc. czasu rozmowy, a osoba towarzysząca ok. 30 proc., będąc – jak mówi św. Ignacy – jak języczek u wagi, skłaniający się bardziej ku ocaleniu tego, co przeżywa rekolektant, niż ku krytyce.

Nie jest to czas pouczenia, nakazywania rekolektantowi czegośkolwiek. Przeciwnie – opiekun stara się zobaczyć i nieraz pomóc nazwać to, jak w rekolektancie działa Bóg, w jaki sposób ukierunkować go do pogłębienia refleksji w tym czy innym zakresie. Może sugerować, jak uporać się z ewentualnymi trudnościami w przechodzeniu przez rekolekcje, np. pojawiającymi się na modlitwie. Może także czasem zasugerować rekolektantowi poszerzenie refleksji w tym czy innym zakresie. Najważniejsza w procesie rekolekcyjnym pozostaje praca między rekolektantem i Bogiem, nad tym, co Bóg mu sugeruje.

„Ćwiczenia duchowe” św. Ignacego od prawie pięćuset lat cieszą się zainteresowaniem ludzi niezależnie od ich wieku, wykształcenia, stanu życia i zaangażowania w Kościele. Na czym polega ich fenomen?

Św. Ignacemu w jego mistycznej, duchowej drodze udało się zebrać w jedną całość doświadczenie Boga, przybliżania się do Niego i podążania za Nim, które niezależnie od czasów, w których żyjemy, pozostaje uniwersalne i istotne dla ogółu chrześcijan. Porównałbym to z Psalmem 51 („Zmiłuj się nade mną, Panie, w łaskawości swojej...”), który tak ściśle dotyczy doświadczenia każdego z nas, że karmi się nim i modłą ludzie od tysiącleci. Mamy w tym psalmie schemat klasycznego rachunku sumienia. Ten sam schemat – wraz ze swoją propozycją duchowej drogi – przekazał w nieco innych słowach i pozostawił nam św. Ignacy Loyola.

fol. www.unsplash.com

Halo, tu numer alarmowy

„Przepraszam, ale nie wiem, czy dobrze dzwonię...”

– tak często zaczynają się zgłoszenia na numer 112. Jak zareaguje operator?

Monika Odrobińska

Ewa, operatorka numerów alarmowych Centrum Powiadamiania Ratunkowego (CPR) w Olsztynie, o godzinie 19 rozpoczęła nocny dyżur. – Dzwonił mężczyzna, który od godziny 15 błądził po lesie – opowiada operatorka. – Nie wiedział, gdzie jest, było zimno i po zmroku. Był wyczerpany, podczas rozmowy, która trwała 90 minut, przysypiał ze zmęczenia. Zlokalizowałam go za pomocą naszego systemu, ale to wciąż były tylko orientacyjne dane. Powiedział, że widzi światło i kościół, poradziłam więc, by siedł w ich kierunku; wówczas stwierdził, że to było pięć godzin temu. Podawał punkty orientacyjne w terenie, które nie pokrywały się z obrazem na mapie w warstwie satelitarnej, a kiedy zaleciłam, by wołał

o pomoc, robił to w charakterystyczny sposób. Często zmieniał zdanie, w jego głosie wyczuwalny był lęk, wracał też do sytuacji sprzed kilku lat – to wszystko kazało mi podejrzewać u niego zaburzenia psychiczne. Nie pomyliłam się. Dzięki wsparciu całego zespołu i koordynatora udało nam się mu pomóc. Prowadziłam rozmowę w taki sposób, jakbym trzymała dziecko za rękę, i kierowałam mężczyznę w odpowiednią stronę. W trakcie rozmowy zdążyłam powiadomić odpowiednie służby, a gdy usłyszałam, że są na miejscu zdarzenia, byłam już spokojna.

POLIGŁOCI I PSYCHOLODZY

– To było „zgłoszenie combo” – wspomina Adriana, także operatorka numerów alarmowych olsztyńskiego CPR. – Zadzwoiła kobieta, która właśnie podcięła sobie żyły, wcześniej została zgwałcona, w dodatku spadła ze schodów i miała drgawki padaczkowe. W dalszej rozmowie wyszło, że jest w ciąży. Natychmiast należało powiadomić pogotowie i policję. Zdarzyło się to kilka lat temu, ale mocno utkwiło mi w pamięci.

Takich opowieści operatorzy numeru 112 mają bez liku. – W tej pracy nie ma takich samych dni i dyżurów, należy spodziewać się wszystkiego: bójk, pobić, ale i głupich żartów.

W tej pracy nie ma takich samych dni i dyżurów, należy spodziewać się wszystkiego: bójk, pobić, ale i głupich żartów.

wego, zgłaszającego uspokoić, zebrać jak najwięcej informacji o zgłoszeniu i poinformować odpowiednie służby – mówi pani Adriana.

Operatorów numeru 112 nie należy mylić z dyspozytorami. – Operator operuje informacją, którą uzyskuje od zgłaszającego, i przekazuje ją dyspozytorowi służb ratowniczych, który dysponuje siłami i środkami – mówi Jacek Wasiek, kierownik olsztyńskiego CPR. – To może być policja, straż pożarna i pogotowie, ale także inne podmioty, np. WOPR, GOPR czy TOPR. Podobnie w sytuacji zaginięcia czy porwania dziecka zgłaszający nie musi pamiętać numeru na Child Alert – operator numeru 112 przyjmie zgłoszenie i niezbędne dane prześle policji.

Dwunastogodzinne dyżury zaczynają się w CPR w Olsztynie o godz. 7 i 19; zgłoszenia wpływają do operatorów losowo. – Nie mam wpływu na to, by trafiały do mnie np. tylko zgłoszenia wymagające interwen-

cji policji; równie dobrze muszę umieć sobie poradzić z sytuacjami zakładającymi wezwanie pogotowia czy straży pożarnej, również tymi najcięższego kalibru – mówi Adriana. – Podobnie nie mam wpływu na to, z jakiej miejscowości trafią do mnie zgłosze-

nia. Choć jestem w Olsztynie, równie dobrze potrafię przyjąć zgłoszenia z innego miejsca w kraju, np. z Poznania.

Na siedemnaście działających w Polsce CPR najstarsze – utworzone w 2009 r. – znajduje się w Krakowie, najmłodsze – z 2013 r. – w Warszawie. Największe centrum, zatrudniające 153 osoby, mieści się w Radomiu; najmniejsze są w Gorzowie Wielkopolskim i Opolu – mają po 36 etatów. – Istnieje zasada zastępowalności CPR – tłumaczy Jacek Wasiek. – W sytuacji, gdy w danym ośrodku wszyscy operatorzy prowadzą rozmowy ze zgłaszającymi, kolejna osoba zostaje automatycznie przekierowana do pierwszego wolnego operatora w kraju. Średni czas oczekiwania na zgłoszenie się operatora to 10 sekund. Jeśli zgłoszenie jest w języku innym niż polski, to system może sam skierować zgłoszenie do odpowiedniego operatora w kraju. Na 1365 operatorów w Polsce każdy musi mieć wykształcenie co najmniej średnie i posługiwać się w stopniu komunikatywnym co najmniej jednym językiem obcym nowożytnym. Osoby głuche mogą się z nami kontaktować przez aplikację Alarm112, przypominającą czat.

W zależności od pory dnia czy miesiąca operator odbiera blisko 150 zgłoszeń dziennie. – Wśród nich pierwsze 50 może być nieuzasadnione, a pięćdziesiąte pierwsze będzie dotyczyć próby samobójczej – mówi Jacek Wasiek. – Operator cały czas musi być czujny. Jeśli przez kilkadziesiąt minut, aż do czasu przyjechania służb, rozmawia z osobą, która chce się targnąć na swoje życie, ma prawo być wyczerpany. Zawsze może skorzystać z przerwy i porozmawiać z psychologiem, który jest w każdym CPR.

GDZIE JA JESTEM?

Na stanowisko pracy operatora składają się trzy monitory. – Na pierwszym wypełniamy formatkę, czyli elektroniczny dokument z najważniejszymi danymi dotyczącymi zgłoszenia, który dalej wysyłamy do odpowiednich służb – mówi Adriana. – Na drugim monitorze wyświetla się lokalizacja zgłaszającego, natomiast trzeci ekran jest dotykowy i służy m.in. do wykonywania połączeń.

Jeśli jesteśmy świadkami zdarzenia zagrażającego życiu, zdrowiu i bezpieczeństwu, ale także mieniu i środowisku, przestępstwa czy zakłócania porządku publicznego, natychmiast dzwoniśmy pod numer 112 i nie sumitujemy się słowami „Nie wiem, czy dobrze dzwonię”. – To operator oceni, czy sytuacja jest alarmowa, czy nie – mówi Jacek Wasiek. – Wśród pytań o to, co się stało i jakie są okoliczności zdarzenia, pierwsze dotyczy lokalizacji. Na ekranie wyświetla się lokalizacja dzwoniącego, która wkrótce ma działać w oparciu o GPS. Nowoczesne samochody wyposażone są w system eCall, czyli automatycznego zgłaszania zdarzenia do CPR.

Zwłaszcza w sezonie wakacyjnym dużo jest zgłoszeń od osób, które nie wiedzą, gdzie są.

– W stresie ludzie mówią czasem: „pod Zabką” – mówi Adriana. – Operator dopytuje więc o miejscowość i województwo, ulicę, nazwę jeziora czy plaży. Jeśli mamy do czynienia ze zdarzeniem drogowym, pytamy o informacje ze słupka drogowego. Dobrze, jeśli zgłaszający poda jak najwięcej szczegółów: jeśli mówi o jadącym „wężykiem pirackim drogowym”, spytamy o kierunek jego trasy, markę, kolor i numer rejestracyjny samochodu. Dla straży pożarnej z kolei cenne są informacje o wyciekach, dymach czy zakleszczonych osobach. Dla ratownictwa medycznego – liczba i stan osób poszkodowanych.

GAWORZĄCE ZGŁOSZENIE

Zgłoszenia – i te kilkusekundowe, i kilkunastominutowe – są nagrywane i przechowywane w systemie przez trzy lata. W razie potrzeby są wykorzystywane jako materiał dowodowy przez policję, prokuraturę czy sądy. – Każdy telefon traktujemy poważnie, ale ciężko rozmawia się z tzw. krzykaczami, którzy nie słuchają pytań, tylko żądają natychmiastowego przyjechania służb – mówi Jacek Wasiek. – Takie osoby, przeklinające, będące pod wpływem emocji, ciężko przekrzyczeć, a trzeba od nich zebrać informacje, by zdecydować o rodzaju wysyłanej pomocy. Im szybciej się to uda operatorowi, tym szybciej pomoc nadejdzie.

Wśród błędów popełnianych przez zgłaszających jest też powiadamianie o sytuacjach sprzed jakiegoś czasu. – To może być włam do piwnicy dostrzeżony po powrocie z urlopu czy uszkodzenie samochodu poprzedzającej nocy. Wówczas należy to zgłaszać lokalnemu komisariatowi policji – radzi Jacek Wasiek. – Nie udostępniamy też telefonów do lokali gastronomicznych – bo i takie pytania nam się zdarzają.

– Operator rozpozna zgłoszenie jako fałszywe, złośliwe czy niezasadne, które w skali całego kraju stanowią aż 36 proc. wszystkich telefonów – mówi Adriana. – Autorowi umyślnego fałszywego zgłoszenia grozi kara grzywny 1,5 tys. zł, aresztu lub więzienia. W 27 proc. zgłoszeń ich nadawcy rozłączają się przed połączeniem z operatorem – czasem abonent sprawdza w ten sposób działanie telefonu czy zasięgu, czasem telefon sam włączy się w kieszeni lub numer nieumyślnie wybierze bawiące się nim dziecko; często w słuchawce słyszymy gaworzenie malucha. W każdej z tych sytuacji należy powiadomić operatora, że połączenie było omyłkowe. Zdarza się i odwrotnie: początkowo zgłoszenie wydaje się niealarmowe, a kolejne dane wskazują na potrzebę natychmiastowej pomocy. Dlatego bardzo ważna jest czujność operatorów oraz umiejętność szybkiego podejmowania decyzji.

Wśród trudnych zgłoszeń operatorzy wymieniają nagłe zatrzymanie krążenia u dziecka. Najpierw muszą uspokoić roztrzęsionego rodzica, a dopiero później udzielić krótkiego instruktażu pierwszej pomocy przed przekazaniem rozmowy do dyspozytora medycznego. – Cenne są sekundy, instruujemy więc zgłaszającego, np. jak uciskać klatkę piersiową poszkodowanego – tłumaczy Ewa. – Pamiętam też panią, która zadzwoniła, krzycząc, że pali się dorobek jej życia. Najważniejsze, co musiałam zrobić prócz wezwania straży pożarnej, było odwiedzenie jej od ratowania swoich rzeczy z płomieni – wspomina Adriana.

– Operator numeru 112 musi być cierpliwy i szybko reagować na odpowiednie sytuacje, odporny na stres, mieć umiejętność rozmowy z dziećmi, osobami starszymi, z zaburzeniami psychicznymi.

Operator numeru 112 musi być cierpliwy i odporny na stres, mieć umiejętność rozmowy z dziećmi, osobami starszymi, ale także z osobami z zaburzeniami psychicznymi.

– Operator numeru 112 musi być cierpliwy i szybko reagować na odpowiednie sytuacje, odporny na stres, mieć umiejętność rozmowy z dziećmi, osobami starszymi, z zaburzeniami psychicznymi. To także umiejętność codziennej pracy z całym zespołem CPR – mówi Adriana.

Adriana i Ewa są nie tylko operatorkami, ale także trenerkami operatorów. – Po długiej rekrutacji weryfikującej wymogi formalne i wiedzę kandydata wysyłaliśmy go na tygodniowe szkolenie do ośrodka centralnego w Radomiu – mówi Ewa. – Obecnie, w dobie pandemii koronawirusa, szkolenia prowadzimy we własnym ośrodku. – Osoby, które zdadzą egzaminy praktyczne i teoretyczne, dostają certyfikat i mogą zacząć pracę, ale poddawane są cyklicznym szkoleniom i warsztatom.

Adriana podkreśla, że operatora numerów alarmowych nie ma na miejscu zdarzenia i to zgłaszający jest jego oczyma. Ratowanie zdrowia, życia czy mienia to więc gra zespołowa, najsukcesowniejsza dzięki dobrej współpracy świadka czy uczestnika zdarzenia z operatorem numeru 112 i jego błyskawicznej reakcji.

Nazwiska operatorów numeru 112 znane są redakcji.

Pierwszy na świecie system numerów alarmowych wprowadzono w Londynie w 1937 r. Numer 112 w UE istnieje od 1991 r. Do wybrania go nie trzeba odblokowywać klawiatury, w niektórych państwach nie trzeba do tego nawet karty SIM, a połączenie z budek telefonicznych odbywa się bezpłatnie. W Polsce unifikuje on numery wszystkich służb alarmowych.

Marek Jurek

Wojna to nie spektakl

Niektórzy uważają, że korzyść z tej strasznej wojny, której końca nie widać, polega na tym, że Zachód „przekonał się”, że postsowiecka Rosja stanowi rzeczywiste zagrożenie dla sąsiadów i dla bezpieczeństwa europejskiego w ogóle. Wątpliwa to korzyść. Świadomość powinna służyć życiu, a nie odwrotnie, coś bowiem po mądrościach po szkodzi? Nie chciałbym oglądać ataku Chin komunistycznych na Japonię czy Republikę Korei, by Zachód „przekonał się” o realności – jak to mówiono przed wojną – „żółtego niebezpieczeństwa”. Albo żeby najazd Turcji na Grecję czy Bułgarię „przekonał” Zachód, że polityczny islam jest zagrożeniem dla naszego świata. Nie chciałbym przede wszystkim uruchomienia fatalnej dynamiki, która z takich „przekonujących” tragedii mogłaby wynikać. Obowiązkiem przywódców narodów jest rozpoznawać zagrożenia, zapobiegać im i chronić swój lud i jego „beztroskie” – a w istocie pełne codziennych trosk – życie. Na tym polega godność polityki. Powołaniem przywódców oraz środowisk kształtujących politykę i opinię publiczną jest odpowiedzialność, a nie animowanie zbiorowych przeżyć i „gwiazdnych czasów”. Błogosławieni, którzy nie widzieli, a uwierzyli...

Oczywiście jest zasadnicza różnica między wiarą w nadprzyrodzony fakt, poparty jednak dotykającymi, nieodpartymi dowodami, a wiarą w przyrzoną analizę, któ-

ra poparta jest jedynie spekulacją, opartą na przesłankach, z których różne mogą wynikać fakty i różne można wyciągnąć wnioski. Gdyby w 1939 r. alianci skutecznie pomogli Polsce, a świat nie zaznałby (więc nie poznał) najtragiczniejszych konse-

kwencji II wojny światowej – Churchilla wielu traktowałoby jak podżegacza, który „straszył ludzi”, by siłą utrzymać poniżające Niemców ustalenia traktatu wersalskiego. Co więc łączy nadprzyrzoną wiarę i wiarę w słuszność przyrzonej analizy, podyktowanej przez odpowiedzialność? Ta sama postawa egzystencjalna, w której znajduje się poręka rzeczy, których nie widzimy. Politycy muszą chronić swe narody przed nieszczęściami, niezależnie od tego, czy ich perspektywa jest uważana za „realną”, i niezależnie od tego, czy wszyscy zrozumieją ich intencje. Muszą zapobiegać klęskom swego narodu, niezależnie od tego, czy będą traktowani jako podżegacze czy defetysci. Swą politykę powinni tłumaczyć, by miała społeczne wsparcie, choć to zawsze będzie względne. A ich pociechą powinno być to, że Bóg jest świadkiem prawości ich decyzji i może być ich wsparciem, jeśli będą dobre. A popularność, emocje zbiorowe? To ważne, owszem, ale jedynie instrumenty, które mają służyć dobru wspólnemu i ochronie wspólnoty, a nie cel sam w sobie.

A jeśli chodzi o przekonanie świata – do czegoż można „przekonać” łotrów, którzy martwiąc się, by wojna nie skończyła się „upokorzeniem” Putina, bez skrępowań upokarzają Polskę, a tragedię Ukrainy wykorzystują, by narzucać jej rewolucję genderową, której tyle lat się opierała?

Miesiąc trzeźwości

Jak corocznie przed sierpniem przewodniczący Zespołu KEP ds. Apostolstwa Trzeźwości i Osób Uzależnionych bp Tadeusz Bronakowski wystosował do Polaków apel. Przypomina, że raport Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) potwierdza, iż alkohol jest jedną z najbardziej szkodliwych substancji dla zdrowia indywidualnego i społecznego. Aż 13,5 proc. wszystkich zgonów osób w wieku 20–39 lat na świecie jest związanych ze spożywaniem alkoholu.

Polacy wydają na alkohol ok. 40 mld zł rocznie. To równowartość dwóch trzecich wydatków na obronę narodową i zdecydowanie więcej, niż wydajemy na naukę i szkolnictwo wyższe. Wpływ na taki stan rzeczy ma wszechobecna reklama alkoholu. Szczególnie niebezpieczna jest ona w Internecie, ponieważ opiera się na analizie danych o użytkownikach, wobec czego przez dobór formy promocji najmocniej wpływa na zachowania odbiorców. Bp Bronakowski zwraca uwagę także na niebezpieczny trend promowania napojów bezalkoholowych, które mają tych samych producentów oraz niemal identyczne nazwy i opakowania, jak ich alkoholowe odpowiedniki.

„Musimy przeciwko takim zakłamaniam protestować. Głośno wypowiedzieć nasz sprzeciw wobec manipulacji, zwłaszcza najmłodszymi. Nie możemy pozwolić na promowanie wizji świata, w której alkohol jest jedynie pozytywnym zjawiskiem, z którym nie wiąże się żadne niebezpieczeństwo” – napisał bp Bronakowski. Przypomina dane WHO z roku 2019, według których na głowę każdego Polaka powyżej 15. roku życia przypada rocznie prawie 12 litrów czystego spirytusu, a już 8 litrów uznaje się za poziom progowy dla postępującej degradacji narodu.

Bp Bronakowski przywołuje na koniec przykład bł. Prymasa Tysiąclecia, który był inicjatorem apelu o trzeźwość w czasach przełomowych strajków w sierpniu 1980 r. Celem tej inicjatywy było uchronienie robotników przed prowokacjami oraz uczczenie wielkich rocznic narodowych przypadających w sierpniu. „Podkreślamy z całą mocą, że abstynencja jest dobrowolnym darem, którego źródłem jest miłość Boga i bliźniego, a także odpowiedzialność za przyszłość polskiego narodu” – napisał bp Bronakowski./xhz

Trwa walka o życie

Ostatnia decyzja Sądu Najwyższego w Stanach Zjednoczonych, która znosi powszechne prawo do aborcji, nie oznacza wcale, że zakończyła się tam walka o życie nienarodzonych. Izba Reprezentantów przyjęła właśnie ustawę zezwalającą na aborcję na życzenie na terenie całego kraju. Zdecydowanie sprzeciwili się jej amerykańscy biskupi katolicy.

Przyjęta stosunkiem głosów 219 do 210 ustawa „o ochronie zdrowia kobiet” legalizuje przerwanie ciąży we wszyst-

kich jej stadiach. W praktyce oznacza to, że likwiduje ona wszelkie ustawodawstwo chroniące ludzkie życie, w tym zgodę rodziców na aborcję u małoletniej córki. Pracownicy służby zdrowia będą zmuszeni do dokonywania aborcji lub asystowania przy niej nawet wbrew swoim przekonaniom, a firmy ubezpieczeniowe – do pokrywania jej kosztów. Aby wejść w życie, ustawa musi zostać przyjęta przez amerykański Senat i podpisana przez prezydenta./wś

Starożytne parady

ks. Stefan Moszoro-Dąbrowski

Każdy z was, młodzi przyjaciele, znajduje też w życiu jakieś swoje „Westerplatte”. Jakis wymiar zadań, które musi podjąć i wypełnić. (...) Wreszcie – jakiś porządek prawd i wartości, które trzeba „utrzymać” i „obronić”.

Jan Paweł II

Słowo *respuere* pojawiające się w mszale łacińskiej, zwykle tłumaczone jako „odrzucić” lub „oddalić z pogardą”, pochodzi od *spuere* – pluć. Ma pewną tradycję w liturgii, jedną z czynności wykonywanych przez katechumenów przed zanurzeniem w chrzcielnicę było bowiem plucie na zachód. Radykalne zerwanie z pogańskim stylem życia wymagało mocnego symbolicznego wyrazu wyrzeczenia się diabła i jego dzieł. Strona zachodzącego słońca oznaczała królestwo ciemności i śmierci. W tym kierunku katechumeni wyciągali ręce, dmuchali i pluli na Złego, wyrzekając się go na zawsze. Potem zwracali się ku wschodowi, ku światłu i życiu, ku Chrystusowi, i przyrzekali Mu wieczną wierność.

Zwyczaj ten przypominał, że przyjęcie chrztu oznaczało zerwanie z pogańskimi zwyczajami. Przykładem takich zwyczajów w Rzymie są mocno zakorzenione święta luperkaliów. Nazwa po-

Radykalne zerwanie z pogańskim stylem życia wymagało mocnego symbolicznego wyrazu wyrzeczenia się diabła i jego dzieł.

chodzi od *lupus* – wilk, zwierzę reprezentujące boga Faunusa. Co roku w połowie lutego wybierano „przyjaciół wilka”. Zbierali się na wzgórzu Palatyn, na którym według tradycji powstał Rzym. To właśnie tam Faunus Luperus, przybrawszy postać wilczycy Luperki, wykarmił bliźnięta Romulusa i Remusa.

Na Palatynie kapłan topił kozę. Następnie dotykał czoła *luperci* nożem zabarwionym krwią ofiary. Był to moment, w którym *luperci* wybuchali rytualnym śmiechem, a następnie procesja nagich *luperci* pasami zrobionymi ze skóry świeżo zabitego kozła biczowała ręce i plecy napotkanych po drodze kobiet, które chciały wziąć udział w ceremonii: był to rytuał na płodność. Poważny początek uroczystości przemieniał się w karnawałową trasę. *Luperci*, zachęceni przez publiczność, zamieniali spacer w huczną karawanę, a krzyki, śpiewy i tańce stawały się coraz bardziej obsceniczne.

Poniekąd historia się powtarza i nie ma „nic nowego pod słońcem”. Pomimo zakazu z 391 r., dotyczącego wszystkich niechrześcijańskich kultów i świąt, ludność Rzymu – uznana za chrześcijańską – nadal regularnie obchodziła luperkalia. Papież Gelazjusz I (494–496), który twierdził, że w festiwalu uczestniczy tylko „podły motłoch”, próbował go całkowicie zlikwidować. Senat zaprotestował, argumentując, że luperkalia są niezbędne dla bezpieczeństwa i dobrobytu Rzymu. Papież tak odpowiedział przewodniczącemu Senatowi: „Jeśli twierdzicie, że ten obrzęd ma korzyści zdrowotne, to odprawiajcie go na sposób naszych przodków; biegnijcie nago, wy, którzy potraficie tak świetnie zainscenizować tę farsę”.

Autor jest duchownym Prałatury Opus Dei w Warszawie

Uwaga i odwaga

Anna Wardak

Uważna odwaga i odważna uwaga... – brzmi może trochę pretensjonalnie, ale takie miałam skojarzenia, gdy myślałam o tytule tego felietonu.

Parę dni temu spotkałam się z moją koleżanką Niną. Znamy się od lat, a jej czternastoletnia córka jest moją chrześnicą. Okazało się, że Zosia od wielu miesięcy choruje na anoreksję. Zawsze wysoka i szczupła, teraz skrajnie wychudzona. Szok dla całej rodziny, życie z zegarkiem i tabelą kalorii w rękę, walka (dosłownie), by Zosia nie ćwiczyła, żeby oszczędzała kalorie. Najmniejszy spadek wagi to krok do tyłu na drodze ku życiu.

Jak to się zaczęło? Nina wiele razy zadawała sobie to pytanie. Rodzina jak wiele innych: dobry status materialny, dwaj bracia skończyli studia, Zosia właśnie dostała się do dobrego liceum. Mąż Niny zawsze zapracowany, cały dom na głowie mamy – normalna, banał, szara rzeczywistość wielu rodzin (niestety!). To, co ważne, Nina zawsze poświęcała Zosi dużo czasu: co wieczór babskie pogaduszki, wspólne filmy, dyskusje o życiowych problemach... I w tym wszystkim... nie zorientowała się, że z córką dzieje się coś złego. Patrzyła na nią codziennie i z bliska, więc nie dostrzegła, że dziewczyna dramatycznie schudła. Zdziwiło ją, że nagle zaczęła tak dużo ćwiczyć, ale w sumie sport to zdrowie... Przy tym Zosia uwielbiała gotować, wciąż coś pichciła, ale... sama nie spróbowała nawet okruszka. Klasyczne objawy anorek-

sji, ale Ninie nie przyszło do głowy, że to może wydarzyć się w jej rodzinie.

Z letargu wyrwał ją telefon wychowawczyni, która powiedziała, że podejrzewa u Zosi anoreksję. To był grom z jasnego nieba, ale też punkt przełomowy, od którego rozpoczęła się –

Z daleka czasem lepiej i wyraźniej widać problemy, do których my, będąc blisko, przyzwyczajamy się albo znieczulamy na nie.

i trwa – dramatyczna walka o życie i zdrowie dziewczyny. Wychowawczyni bardzo przepraszała, że się wtrąca, powiedziała, że długo się wahała, bo nieraz już obezwadlała od rodziców, niezadowolonych, że zwraca im uwagę na jakiś problem. Myślała też, że na pewno skoro ona to dostrzegła, to rodzice są tym bardziej świadomi

powagi sytuacji. Postanowiła jednak zadzwonić i... dzięki Bogu.

Lekcja dla nas? Z daleka czasem lepiej i wyraźniej widać problemy, do których my, będąc blisko, przyzwyczajamy się albo znieczulamy na nie. Bądźmy wdzięczni, że ktoś odważył się „wtrącić” i zwrócić nam na coś uwagę. Często taka życiowa odwaga sporo kosztuje, nieraz się za nią obrywa, ale to zawsze lepsze niż obojętność i świadomość, że dla świętego spokoju, własnego komfortu albo zachowania dobrej relacji z kimś nie upomniało się kogoś, nie zwróciło mu uwagi, skazując tym samym na śmierć fizyczną lub duchową. Bądźmy więc uważni na to, co próbują przekazać nam inni, i odważni w zwracaniu innym uwagi na to, co martwi nas czy niepokoi w ich życiu lub postępowaniu.

Autorka jest doradcą rodzinnym, moderatorką Akademii Familijnej, mamą dziesięciorga dzieci

Gdy dziecko nie wierzy

ODPOWIADA **ks. Marek Kruszewski**

Nasze najmłodsze dziecko (jesteśmy rodziną wielodzietną) zadeklarowało w osiemnaste urodziny niewiarę i trwa to już pięć lat. Jesteśmy liderami wspólnoty, a nasza córka była kiedyś wrażliwą duchowo, głęboko wierzącą animatorką. Czy rodzicom niewierzącego dziecka zostaje tylko modlitwa i post?

Św. Tereska od Dzieciątka Jezus tak głęboko wierzyła, że podejrzewała wszystkich niewierzących o udawanie. Nie mogła sobie nawet wyobrazić, że sama otrzyma od Boga trudną łaskę opuszczenia. Zachowała uczynki wiary. Wypełniała wszystkie obowiązki karmelitanki bosej, ale w środku doświadczała poczucia całkowitej niewiary. Dopiero pod koniec życia Pan Jezus przywrócił jej łaskę gorącego odczuwania swojej bliskości. Tereska ofiarowała swoje opuszczenie za niewierzących. Warto prosić ją o wstawiennictwo.

Piszę o tym, ponieważ dziecko ma prawo do przeżycia opuszczenia. To jego życie, za które samo weźmie odpowiedzialność. Niekiedy odpowiedzialność za utratę łaski wiary. Bo za wielu

odejściami dzieci stoi ukryty konflikt moralny. Osoba wrażliwa, nie potrafiąc przyjąć swojej grzeszności, może uciec w niewiarę. Kiedy zgasi się światło, nie widać brudu – myśli perfekcjonista. Miłosierny ojciec pozwolił odejść marnotrawnemu synowi z domu. Pan Jezus pozwolił Judasowi odejść z Wieczernika. Dziecko ma prawo się zgubić nawet na zawsze, bo Bóg szanuje

tę wolność. Brzmi to brutalnie, ale wyzwala od fałszywego poczucia wpływu, możliwości kreowania życia naszych dzieci. I paradoksalnie daje wolność sercu rodzica.

Trzeba oddać dziecko Bogu i puścić. Bóg jest najlepszym Ojcem. On oraz Jego aniołowie i święci od ponad pięciu lat walczą o Państwa córkę. Bóg wiele razy bardziej kocha Państwa córkę niż Wy, jej rodzice. Warto opowiadać Bogu o swoim dziecku, jeśli z dzieckiem nie udaje się porozmawiać o Bogu. Spośród trzech Osób Boskich ja bym wybrał Jezusa. On wołał: „Boże mój, Boże, czemuś mnie opuścił”. On łączy w sobie człowieczeństwo i boskość. Niech złączy człowieczeństwo Waszego dziecka z boskością Niepojętej Trójcy. Nasza modlitwa staje się naprawdę piękna, kiedy potrafimy przed Bogiem złożyć naszą bezsilność.

Św. Monice, matce św. Augustyna, kiedy modliła się o nawrócenie swojej rodziny, też pewnie się dłużyło. Oprócz Tereski i Moniki ja bym dołączył do grupy wsparcia Maryję. Niech zdepcze głowę demonowi niewiary.

xmarekk@o2.pl

Autor jest proboszczem parafii św. Patryka w Warszawie

Pieniądze w centrum uwagi

fol. www.cptnop.pl

Centrum Pieniądza NBP Cim. Sławomira S. Skrzypka pomaga zrozumieć podstawowe zagadnienia oraz skomplikowane procesy ekonomiczne. Pokazuje istotę tego, czym jest pieniądz, jaką przebył drogę i w jaki sposób pomaga nam w codziennym życiu.

Centrum to swoisty pojazd czasu, którym można dotrzeć do kluczowych miejsc związanych z historią pieniądza. Odwiedzając centrum, stajemy się świadkiem narodzin monety i bankno-

tu, pierwszych banków, teorii ekonomicznych, możemy zobaczyć, jak powstaje pieniądz, jak działa bankomat i karta kredytowa.

Pomysłodawcą Centrum Pieniądza NBP był tragicznie zmarły w katastrofie smoleńskiej prezes Narodowego Banku Polskiego Sławomir S. Skrzypek. Jego idea było stworzenie placówki edukacyjno-wystawienniczej popularizującej wiedzę ekonomiczną przy użyciu nowoczesniejszych technik multimedialnych./dg

Świetlne muzeum

Muzeum Neonów zaprasza do odwiedzin. Celem muzeum jest dokumentacja oraz ochrona powojennych reklam świetlnych – neonów.

Stała kolekcja muzeum składa się z około stu starych neonów i innych instalacji reklamowych, które nierzadko zostały zaprojektowane przez wybitnych artystów i grafików, będących też twórcami znanej na świecie tzw. Polskiej Szkoły Plakatu. W muzeum można przyjrzeć się neonom z bliska, a także docenić sztukę twórców i rzemieślników tej często zapomnianej formy sztuki.

Muzeum nie zajmuje się jednak jedynie gromadzeniem neonów, które nie mogą wisieć

w swoich oryginalnych lokalizacjach. Zainicjowało kampanię, której celem jest ochrona starych reklam neonowych w miejskiej scenerii w ramach projektu „Akcja Renowacja!”.

Placówka jest instytucją prywatną, która nie jest utrzymywana ze środków publicznych. Działalność muzeum i realizacja jego misji, a także projektów związanych z odnawianiem neonów jest finansowana przez gości i sympatyków.

Muzeum Neonów jest otwarte siedem dni w tygodniu. Udostępniane jest zarówno indywidualnym zwiedzającym, jak i większym grupom./dg

fol. www.muzeumneonow.org.pl

wyruszeniem lub na trasie pielgrzymki oraz za pośrednictwem strony internetowej, gdzie także można znaleźć szczegółowe informacje: www.pielgrzymkapomocnikow.pl.

■ XXXI Piesza Pielgrzymka Niepełnosprawnych, 5–14 sierpnia

Rozpocznie się 5 sierpnia Mszą świętą o godz. 6.00 w kościele św. Józefa przy ul. Deotymy 41 w Warszawie. Zapisy od 3 do 5 sierpnia w godz. 10.00–18.00, ul. Deotymy 41, sala św. Józefa, w dniu wyjścia pielgrzymki lub na trasie. Osoba niepełnosprawna wskazać ma swojego opiekuna i wypełnić

Jasnogórskie pielgrzymowanie

Po przerwie spowodowanej pandemią wraca pielgrzymowanie grup pieszych i rowerowych na Jasną Górę w tradycyjnej formie.

■ 311. Warszawska Pielgrzymka Piesza, 6–14 sierpnia

Wyruszy pod hasłem „Stworzył i posłał ich”, po Mszy świętej odprawionej o godz. 6.00 w warszawskim kościele ojców paulinów, ul. Długa 3. Zapisy: online do 31 lipca www.warszawa.paulini.pl/zapisy-online-311-wpp. Zapisy stacjonarne w kościele paulinów od 1 do 5 sierpnia w godz. 12.00–20.00 oraz 6 sierpnia w godz. 5.00–7.00. Szczegóły: www.warszawa.paulini.pl.

■ 42. Warszawska Akademicka Pielgrzymka Metropolitalna, 5–14 sierpnia

Hasło przewodnie: „Syn Was wyzwoli”. Zapisy wyłącznie w formie elektronicznej: www.wapm.waw.pl/rejestracja. Odbiór pakietu pielgrzymy i wniesienie opłaty wpisowej w dniach 2 i 3 sierpnia w godz. 15.00–20.00 oraz 4 sierpnia w godz. 8.00–20.00 w krużgankach kościoła św. Anny w Warszawie, ul. Krakowskie Przedmieście 68. Rozpoczęcie pielgrzymki 5 sierpnia Mszą świętą o godz. 5.30 w kościele św. Anny. Zdawanie bagażu 4 sierpnia od godz. 16.30 do późnych godzin wieczornych oraz 5 sierpnia przed godz. 6.00 na pl. Teatralnym. Opłata pielgrzymkowa 250 zł. Szczegółowe informacje: www.wapm.waw.pl.

■ 311. Warszawska Piesza Pielgrzymka Akademicka Grupa „17”, 6–14 sierpnia

Pod hasłem „Idziemy, by świadczyć” wyrusza po modlitwie porannej i błogosławieństwie o godz. 5.45 spod kościoła akademickiego

św. Anny przy Krakowskim Przedmieściu 68 w Warszawie. Na trasie będą niesione relikwie bł. kard. Stefana Wyszyńskiego. Zapisy online przez stronę www.17-ka.org.pl/zapisy, odbiór pakietu pielgrzymy w kościele św. Anny od 3 do 5 sierpnia w godz. 10.00–20.00. Stacjonarne zapisy w dniach 3–5 sierpnia w godz. 10.00–20.00 w kościele św. Anny (po wejściu na lewo w sali za sklepikiem), wyjątkowo na trasie w miejscowości noclegowej. Noclegi wyłącznie w namiotach. Koszt 200 zł. Szczegóły: www.17-ka.org.pl oraz facebook.com/17WPP. Kontakt: tel. 577 250 677, informacja@17-tka.org.pl.

■ 39. Warszawsko-Praska Pielgrzymka Piesza, 5–14 sierpnia

Wyruszy pod hasłem „Eucharystia daje życie”. Rozpocznie się Mszą świętą odprawioną o godz. 7.00 w sanktuarium Matki Bożej Ostrobramskiej w Warszawie, ul. Ostrobramska 72. Zapisy: 1–4 sierpnia w godz. 17.00–20.00 w sanktuarium, w auli św. Jana Pawła II, z dowodem osobistym i formularzem zgłoszeniowym ze strony www.parafiaostrobramska.pl lub otrzymanym na miejscu. Zapisanie na listę pielgrzymów wiąże się z uiszczeniem u organizatorów opłaty (zgodnie z aktualnym cennikiem). Szczegóły: pielgrzymkarodzin.waw.pl.

■ 39. Praska Pielgrzymka Piesza, 16–26 sierpnia

Wyruszy pod hasłem „Błogosławiony Prymas Wyszyński naszym duchowym ojcem”. Rozpocznie się Mszą świętą o godz. 6.00 w konkatedrze MB Zwycięskiej na warszawskim Kamionku, ul. Grochowska 365. Do Częstochowy pątnicy dotrą 25 sierpnia i zostaną na święto patronalne Pomocników Maryi Matki Kościoła – MB Częstochowskiej. Rejestracja wstępna przez stronę pielgrzymki, osoby niepełnoletnie należy zgłosić do 9 sierpnia. Zapisy: 7, 14, 15 sierpnia w godz. 17.00–19.00 w pomieszczeniach konkatedry, a także przed

kartę medyczną. Opłaty: wpisowe 250 zł, dla osób niepełnosprawnych 200 zł, wypożyczenie wózka inwalidzkiego 70 zł, autokar powrotny z Częstochowy do Warszawy 100 zł. Organizator: Katolickie Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Archidiecezji Warszawskiej, tel./faks 22 837 42 61, 451 041 986; e-mail ksnaw@ksnaw.pl; www.ksnaw.pl.

■ XVII Warszawska Pielgrzymka Rowerowa, 10–14 sierpnia

Jest częścią Warszawskiej Akademickiej Pielgrzymki Metropolitalnej, z którą wchodzi na Szczyt Jasnej Góry jako grupa żółto-niebieska. Nie ma ograniczeń w liczbie pątników. Wyrusza pod przewodnictwem duchowym ks. Konrada Dmochowskiego 10 sierpnia po Mszy świętej odprawionej o godz. 6.00 w kościele św. Anny, ul. Krakowskie Przedmieście 68. Zapisy w krużgankach kościoła św. Anny w dniach 2–3 sierpnia w godz. 16.00–19.00 oraz 4 sierpnia w godz. 9.00–18.00. Ostatnie zapisy 7 sierpnia w kościele bł. E. Bojanowskiego, ul. Koskowska 12, po Mszy świętej o godz. 12.00, spotkanie informacyjne w dolnym kościele. Koszt 120–220 zł, w zależności od wieku. Kontakt: tel. 514 555 000. Szczegóły: pielgrzymkirowerowe.com.pl lub www.facebook.com/pielgrzymkirowerowe.

■ Warszawska Rowerowa Grupa Pielgrzymkowa, 11–14 sierpnia oraz 22–26 sierpnia

Zapisy stacjonarne w parafii św. Łukasza Ewangelisty, ul. Górczewska 176 w Warszawie – 27 lipca po Mszy świętej o godz. 18.00, do ok. godz. 20.00. Liczba miejsc ograniczona. Wstępne zgłoszenia internetowe z podaniem terminu pielgrzymki należy kierować na adres e-mail info@warszawskarowerowa.pl. Ojciec duchowny pielgrzymki – ks. Konrad Zawłocki. Koszt 230 zł, dzieci poniżej 16 r. 180 zł. Szczegóły: warszawskarowerowa.pl oraz pod tel. 608 486 766.

W SKRÓCIE

■ **XVII Legionowski Festiwal Muzyki Kameralnej i Organowej 2022.** W drugim z koncertów 7 sierpnia o godz. 17.00 wystąpią Krakowskie Trio Stroikowe oraz Waldemar Gawiejnowicz (organy). Kościół w parafii św. Jana Kantego, ul. ks. J. Schabowskiego 2. Patronat medialny sprawuje tygodnik „Idziemy”.

■ **XIII Festiwal Muzyki Kameralnej w Urlach.** Koncert duetu Les Sons de l’Air – „Dźwięki powietrza” – 30 lipca o godz. 18.00. Kolejny – „Barokowe fantazje” – 6 sierpnia o godz. 18.00. Wystąpią Judyta Tupczyńska (skrzypce barokowe) i Patrycja Domagalska-Kałuża (klawesyn). Kościół parafialny w Urlach, ul. Piękna 8. Wstęp wolny.

■ **Falenickie Koncerty Letnie – edycja XXI międzynarodowa.** Solo Tres w Falenicy. Musica de una Venezolana y Latinoamericana. Beatriz Blanco – śpiew, cuatro; Leszek Potasiński, Marek Walawender – gitary – 7 sierpnia, godz. 19.00. Organizator: Falenickie Towarzystwo Kulturalne ze środków Dzielnicy Wawer we współpracy z Wawerskim Centrum Kultury. Koncerty na otwartej scenie Kulturoteki w Falenicy, ul. Walcownicza 4/6. Wstęp wolny.

■ **Koncerty w Pałacu w Chrzęśnem.** Pierwszy z trzech koncertów letnich „Etno Trio – Muzyka wielu narodowości” odbędzie się 5 sierpnia o godz. 19.00. Kolejne koncerty planowane są 12 i 19 sierpnia w Pałacu w Chrzęśnem, w powiecie wołomińskim. W razie deszczowej pogody impreza odbędzie się w namiocie. II Cykl Koncertów Letnich zorganizowany został przez Stowarzyszenie Akademia Łucznicza we współpracy z powiatem wołomińskim.

■ **Letnie koncerty na Targówku.** 7 sierpnia o godz. 17.00 „Polskie klasyki”. Park Bródnowski, przy Domku Herbacyanym, Warszawa.

■ **ART Festiwal Rembertów 2022.** Festiwal Sztuki Dziecka – piknik artystyczny odbędzie się 7 sierpnia o godz. 17 w parku ul. Frontowa. Wydarzenia festiwalu będą odbywać się w wybrane niedziele zawsze o godz. 17.00 na plenerowych scenach Domu Kultury Rembertów, Domu Kultury „Wygodą” oraz w parku przy ul. Frontowej. Szczegóły: irembertow.pl.

■ **Scena letnia na Pradze.** Na dziedzińcu Muzeum Warszawskiej Pragi, ul. Targowa 50/52, odbywają się koncerty, potańcówki, spektakle. 2 sierpnia o godz. 18.00 wystąpi „Ferajna Jastrzębskiego” z koncertem muzyki czasów międzywojennych. Wstęp bezpłatny. 6 sierpnia o godz. 18.00 koncert zespołów „Czessband” i „Cała Praga śpiewa”, wstęp 5 zł.

■ **Letnie kino plenerowe.** Dom Kultury „Świt”, ul. Wysockiego 11, zaprasza na film „Nędznicy” 3 sierpnia o godz. 21.00.

KONKURS O KAPLICZKACH

„Boska Praga – kapliczki i inne ikony warszawskiej Pragi” to wakacyjny konkurs fotograficzny organizowany przez Bibliotekę Publiczną im. ks. Jana Twardowskiego w Dzielnicy Praga-Północ. Mogą wziąć w nim udział amatorzy i profesjonalści. Wystarczy sfotografować kapliczkę w pejzażu praskim, oznaczyć instagramowy profil Biblioteki Publicznej im. ks. J. Twardowskiego oraz dodać hashtag #praskiekapliczki. Do zdobycia nagrody w postaci czytników i dostępów do e-booków oraz publikacje książkowe. Więcej informacji: bppn.waw.pl.

fol. bppn.waw.pl

fol. ks. Paweł Kłys

ŚWIĘTO POLICJI

W katedrze łódzkiej św. Stanisława Kostki odbyły się główne obchody Wojewódzkiego Święta Policji. Mszy świętej w intencji wszystkich stróżów prawa, ich rodzin oraz tych, którzy zginęli na służbie, przewodniczył bp Ireneusz Pękański. Zwrócił on uwagę na Dekalog, który choć jest prawem Bożym skierowanym do narodu wybranego, to normy moralne w nim zawarte dotyczą każdego wierzącego. Po liturgii odczytano apel poległych, złożono kwiaty na płycie Grobu Nieznanego Żołnierza na placu katedralnym oraz wręczono odznaczenia państwowe i awanse na wyższe stopnie./ks. Paweł Kłys

BIEGIEM DO MARYI

Już po raz szósty blisko sto osób wyruszyło w charytatywnej pielgrzymce biegowej z Łodzi na Jasną Górę. – Biegowa pielgrzymka to jedna z tych nowych form pielgrzymowania, która wpisuje się w czterysta lat tradycji pielgrzymowania do Matki – Królowej Polski. Łączymy ten cel, jakim jest Jasna Góra, z naszą pasją, jaką jest

bieganie – podkreśla Szymon Malinowski. Bieg sztafetowy do Częstochowy ma charakter charytatywny. Z ubiegłorocznych środków uzyskanych z biegu został ufundowany plac zabaw dla dzieci, usytuowany przy sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia. Tegoroczne środki zostaną przeznaczone dla rodzin z Ukrainy./ks. Paweł Kłys

fol. ks. Paweł Kłys

fot. PAP/Paweł Supernak

ROCZNICA GETTA

W 80. rocznicę rozpoczęcia likwidacyjnej getta warszawskiego, 22 lipca, odbył się w Warszawie Marsz Pamięci organizowany przez Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma. Przy pomniku Umschlagplatz naczelny rabin

Polski Michael Schudrich odmówił modlitwę. Marsz przeszedł ulicami Stawki i Andersa, do ulicy Stare Nalewki, gdzie do 1 września będzie można oglądać wystawę przypominającą o zagładzie Żydów wywożonych z getta do obozu w Treblince.

WAKACJE W OGRODZIE

Ogród Botaniczny PAN w Powsinie zaprasza na spacer i ciekawe wydarzenia. Planowane są m.in. warsztaty „Zioła na Matki Boskiej Zielnej”. Najbliższe wydarzenia to 13 sierpnia spacer pośród najwcześniej owocujących jabłoni historycznych, połączony z degustacją ich owoców i pokazem techniki rozmnażania odmian drzew owocowych. 20 sierpnia spacer tematyczny „Trawy ozdobne – gatunki i odmiany polecane do uprawy w ogrodach”. Wydarzenia rozpoczynają się o godz. 11.00, zbiórka obok budynku Edukacji. Obowiązują bi-

fot. www.facebook.com/obpowsin

let edukacyjny w cenie 37 zł (normalny) i 27 zł (ulgowy). Liczba miejsc ograniczona. Zapisy: informacja@obpan.pl. Szczegóły: ogrod-powsin.pl/aktualnosci.

PRACA DLA WIĘZNIÓW

fot. PAP/Mateusz Marek

Dyrektor Aresztu Śledczego Warszawa-Grochów mjr Łukasz Pieńkos oraz nadle-

śniczy Nadleśnictwa Drewnica Artur Delegacz podpisali porozumienie pomiędzy Aresztem Śledczym Warszawa-Grochów a Nadleśnictwem Drewnica. Przedmiotem porozumienia, zawartego 19 lipca w Nadleśnictwie w Żąbkach, jest program „Praca dla więźniów” oraz zajęcia edukacyjne dla osadzonych w zakresie ekologii i ochrony środowiska. Osadzeni wykonują zadania zlecone przez leśników, w tym także sprzątanie lasów. Skazani zyskują nowe kompetencje, a dodatkowo – wiedzę na temat lasów i przyrody.

RELAKS W MIEŚCIE?

W centrum Warszawy, nieopodal pl. Bankowego, przy stacji metra Ratusz Arsenal, powstał Skwer Sportów Miejskich, mający służyć także wypoczynkowi mieszkańców. Przygotowano murki do jazdy na deskorolce, hulajnodge, rolkach, zamontowano drewniane tarasy, ławki i leżaki, posadzono 24 drzewa i kilka tysięcy krzewów. Projekt powstał na zlecenie stołecznego Zarządu Zieleni przy udziale lokalnej społeczności (głosowanie w ramach Budżetu Partycypacyjnego), entu-

zjastów sportu oraz fundacji Skwer Sportów Miejskich – poinformował Ratusz. Koszt realizacji to 2,5 mln zł. Nie sprawdziła się przygotowana przez Ratusz przed trzema laty za 1 mln zł strefa relaksu na pl. Bankowym. Czy kolejny, podobny pomysł będzie dobrze służył mieszkańcom Warszawy?

fot. ZZWawaw.pl

■ Rembertowskie kino pod gwiazdami.

Pokaz filmu „Deszczowa piosenka” odbędzie się 2 sierpnia o godz. 20.30 na terenie Domu Kultury „Wygoda”, ul. Koniecpolska 14. Wstęp wolny.

■ Kąpieliska po kontroli.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Legionowie wydał 18 lipca komunikat o jakości wody w kąpieliskach w powiecie legionowskim, zgodnie z którym na „Dzikiej Plaży” w Nieporęcie, plaży w Serocku i plaży 600-lecia w Wieliszewie woda jest przydatna do kąpieli.

■ Pływalnia „Prawy Brzeg”.

Po przerwie technologicznej otwarto pływalnię przy ul. Jagiellońskiej 7. Uczniowie z praskich szkół mogą w czasie wakacji korzystać z niej bez opłat, za okazaniem przy kasie ważnej legitymacji szkolnej. Wejścia od poniedziałku do piątku w godz. 12.00–14.00.

■ Windsurfing dla dzieci.

Bezpłatne zajęcia z windsurfingu dla dzieci odbywają się na jeziorze w parku Skaryszewskim. Bezpłatny program PGE Polsailing 2022 kierowany jest do dzieci z roczników 2010–2013. Zapisy na sierpień: www.polsailing.pl/polsailing-program.

■ Garażówka na Różycu.

Na Bazarze Różycy 7 sierpnia w godz. 11–17 odbędzie się wyprzedaż garażowa organizowana przez Zarząd Praskich Terenów Publicznych m.st. Warszawy. Będzie tu można odsprzedać, wymienić lub oddać wiele rodzajów przedmiotów, jak zabawki, książki czy ubrania. Do października mają odbyć się jeszcze cztery takie wyprzedaże. Zapisy sprzedających będą prowadzone do piątku poprzedzającego imprezę, do wyczerpania limitu miejsc. Dla sprzedających i kupujących wstęp wolny. Szczegóły: www.ztpt.waw.pl.

■ Prace na trasie W-Z.

Do 12 sierpnia będą trwały prace na Trasie W-Z w związku z remontem torowiska oraz przystanków. Na trzy tygodnie zawieszono kursowanie tramwajów od placu Bankowego do Dworca Wileńskiego. Aleję „Solidarności” będzie obsługiwała zastępcza linia autobusowa.

■ **TIR-y bez zakazu.** Od 1 sierpnia na dwa tygodnie przestanie obowiązywać zakaz poruszania się samochodów o masie powyżej 16 ton na południowej obwodnicy Warszawy pomiędzy węzłami Opacz i Lubelska.

■ Nowe usługi w e-Urzędzie Skarbowym.

Użytkownicy e-Urzędu Skarbowego mogą odbierać korespondencję urzędową z Krajowej Administracji Skarbowej (KAS) na swoim koncie w serwisie. Warunkiem korzystania z tej usługi jest udzielenie zgody na taką formę komunikacji. W e-Urzędzie Skarbowym można złożyć wniosek o wydanie zaświadczenia o dochodach, a już wkrótce także o niezaleganiu w podatkach. Zaświadczenie jest wystawiane jako dokument elektroniczny i doręczane na konto podatnika w e-US.

Nagroda Ziemi Wołomińskiej

fot. Robert Śliwiński

W sobotę 23 lipca, podczas gali w Pałonie Ekspozycyjnym w Ossowie, pełniącym funkcję niewielkiego muzeum 1920 r., wręczono wyróżnienia „Anioł Stróż Ziemi Wołomińskiej” za 2021 rok.

W kategorii „Za działalność w krzewieniu wartości patriotyczno-narodowych

i chrześcijańskich” wyróżnienie otrzymał prof. Oskar Czernik.

W kategorii „Za działalność dobroczynną i charytatywną” oraz „Za działalność w krzewieniu wartości patriotyczno-narodowych i chrześcijańskich” wyróżnienie otrzymała Caritas Diecezji Warszawsko-

-Praskiej. W imieniu Dyrektora Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej ks. Kamila Chojnackiego nagrodę odebrał Norbert Wielgos, dyrektor Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób niepełnosprawnych ze sprzężeniami oraz dotkniętych autyzmem w Wołominie.

W kategorii „Za szczególne zasługi dla Rzeczypospolitej Polskiej” wyróżnienie otrzymał prof. Wiesław Jan Wysocki.

Obecna na gali Elżbieta Radwan, burmistrz Wołomina, wyraziła swoje wielkie uznanie dla współpracy z Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej – szczególnie przy powstawaniu Środowiskowego Domu Samopomocy w Wołominie, oraz dla pomysłodawców i pracowników Caritas za wsparcie osób potrzebujących szczególnie w czasie pandemii.

Warto przypomnieć, że laureatami wyróżnienia „Anioł Stróż Ziemi Wołomińskiej” są śp. abp Henryk Hoser SAC i abp Sławoj Leszek Głódź.

Jan Tokarski wystąpił po raz ostatni w roli prezesa, o czym poinformował kapitułę wyróżnienia oraz przybyłych na galę zaproszonych gości.

Robert Śliwiński

Walka o marsz

Od jedenastu lat Stowarzyszenie Roty Niepodległości dla uczczenia bohaterskiego zrywu mieszkańców Warszawy organizuje Marsz Powstania Warszawskiego. Uczestnicy z biało-czerwonymi flagami 1 sierpnia o godz. 17.00 ruszają z Ronda Dmowskiego w Warszawie do placu Krasińskich, gdzie znajduje się pomnik Powstańców Warszawy. Wojewoda mazowiecki Konstanty Radziwiłł 19 lipca br. wydał zgodę, by marsz miał charakter cykliczny i mógł odbywać się w latach 2022–2024. Z decyzją wojewody nie zgodził się Rafał Trzaskowski. Prezydent Warszawy odwołał się od decyzji wojewody do Sądu Okręgowego, który skargę prezydenta Warszawy odrzucił. Po tym wyroku warszawski Ratusz odwołał się po raz kolejny, tym razem do Sądu Apelacyjnego. Sąd Apelacyjny uchylił decyzję Sądu Okręgowego, przyznając tym samym rację prezydentowi Trzaskowskiemu. Rozprawa odbyła się niejawnie, a organizatorów marszu poinformowano o niej 1,5 godz. przed jej rozpoczęciem, przez co w rozprawie nie wzięli udziału prawnicy Stowarzyszenia Roty Niepodległości. „Sąd uniemożliwia nam poznanie treści zażalenia oraz uzasadnienia wyroku, blokując dostęp hasłem, którego nam nie podaje” – napisał na Twitterze Robert Bąkiewicz, prezes Stowarzyszenia Roty Niepodległości.

Czas z bł. Wyszyńskim

Mt 5,14, czyli Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego, zorganizowało wystawę plenerową „Odetchnąć pięknem”. Na skwerze obok Urzędu Dzielnicy Wilanów – róg ul. Klimczaka i Przyczółkowej – prezentowane są fotografie kard. Stefana Wyszyńskiego z wakacyjnych wyjazdów. Wystawa, przybliżająca też mniej znaną stronę nauczania Prymasa Tysiąclecia, potrwa do 30 sierpnia. W ramach wydarzeń towarzyszących wystawie zaplanowano rozmaite aktywności. 7 sierpnia odbędzie się spotkanie z elementami warsztatu jak odpocząć,

a 21 sierpnia – nordic walking nie tylko dla początkujących. O inicjatywach można dowiedzieć się na Facebooku Mt 5,14.

Muzeum organizuje też cykl wycieczek rowerowych śladami prymasa Stefana Wyszyńskiego „Koło puszczy”. Trasy wiodą przez malownicze rejony Puszczy Kampinoskiej, gdzie w miejscowościach i na szlakach leśnych znajduje się wiele mało znanych pamiątek związanych z życiem i działalnością Stefana Wyszyńskiego. Najbliższa wyprawa odbędzie się 7 sierpnia, start o godz. 11.00, zakończenie o godz. 17.00. Będzie wiodła m.in. szlakiem miejsc świętych na terenie Puszczy Kampinoskiej i w jej okolicach, jak sanktuarium maryjne w Niepokalanowie i Secyminie-Nowinach, drewniany kościół w Kampinosie oraz cmentarz wojenny w Granicy, na którym spoczywają polscy żołnierze polegli w bitwie nad Bzurą.

Trasa: Niepokalanów – Józefów (Nart) – Zamczysko – Górki – Posada Cisowe – Secymin – Granica – Kampinos – Niepokalanów (ok. 56 km). Liczba miejsc ograniczona. Decyduje kolejność zgłoszeń. Zapisy tylko dla osób pełnoletnich na stronie mt514.pl/ kolopuszczy do 5 sierpnia do godz. 17.00. Na wszystkie pytania organizatorzy odpowiadają mailowo: kolopuszczy@mt514.pl

Podczas wakacji najmłodszy odpoczywają od swoich szkolnych obowiązków. Warszawskie strefy dla dzieci zapewnią im dobre spędzanie czasu i długie godziny zabawy pod chmurką.

PLAC ZABAW W POWSINIE

Jedną z atrakcji Parku Kultury w Powsinie stanowi ogromny plac zabaw dla najmłodszych. Podzielony na kilka stref, dedykowany jest dzieciom w różnym wieku. Dodatkowo wszystkie urządzenia umożliwiają dostęp dzieciom z niepełnosprawnościami. Wśród atrakcji są m.in. zestawy do wspinaczek, piaskownice, huśtawki, trampoliny, karuzele oraz zjeżdżalnie. Plac zabaw oferuje też scenę przeznaczoną do zabaw z animatorami i organizacji małych przedstawień teatralnych. W jej pobliżu można odpocząć w przestrzeni wypoczynkowej oraz napić się wody ze źródelka.

Tuż obok znajduje się ogród muzyczny wyposażony w ksylofony, bębny i dzwony,

foto: Aleksandra Plichta

a także przestrzeń do gier podwórkowych. Na skraju placu powstała ściana i fragment chodnika przeznaczone do rysowania kredą. Dodatkowo są tu także tunele i przejścia wykonane z pędów różnych gatunków wierzb, umożliwiające np. zabawę w chowanego. To miejsce atrakcyjne także dla starszych dzieci oraz osób dorosłych – do dyspozycji jest pajak złożony z lin, stanowiska do street workoutu oraz tyrolka, która zapewni dodatkowe emocje. Chętni na dawkę sportu mogą skorzystać z dwóch zadaszonych kortów tenisowych.

JURAJSKI PLAC ZABAW

Położony na Ursynowie plac zabaw „z dinozaurami” jest z pewnością najbardziej oryginalnym tego typu miejscem w Warszawie.

foto: Aleksandra Plichta

Znajdują się tam dwa ogromne drewniane dinozaury, stanowisko „archeologiczne”, gdzie maluchy mogą odkopać szkielet dinozaura, podwójne stanowisko do zjeżdżania na linie oraz bezpieczne konstrukcje z lin. Cały plac pokryty jest dla bezpieczeństwa podopiecznych gumową nawierzchnią. Jego dokładny adres to ul. Puszczyka 18.

PING PONG NA TRAWIE

W parku Agrykola przez pięć wakacyjnych weekendów w godzinach 10–19 organizowany jest cykl pikników „Pingpong na trawie”. Podczas nich można nauczyć się grać w tenisa stołowego pod okiem instruktorów, wziąć udział w amatorskich miniturniejach tenisa stołowego z nagrodami (rozgrywanych o 13.00, 15.00 i 17.00), a także wziąć udział w grach, zabawach i konkursach sprawnościowych. Wydarzenie organizuje Polski Związek Tenisa Stołowego. Udział w piknikach jest bezpłatny.

MORSKI PLAC ZABAW

Na warszawskim Gocławiu, przy ulicy Abrahama 8, w samym środku blokowiska, położony jest bardzo przyjemny teren rekreacyjny. Znajduje się tam jezioro, które stanowi temat przewodni dla tamtejszego placu zabaw. Ma on bowiem morski charakter. Jego centralną budowlą jest „wrak” statku, po którym można się wspiąć, wchodzić do „kajut” i odgrywać pirackie scenki. Oprócz tego znajdziemy tu kilka innych utrzymanych w wodnym klimacie atrakcji, zarówno dla małych, jak i dużych. Są wysokie i niższe pajaki do wspinania, huśtawki, zjeżdżalnie czy obrotowe platformy. Cały teren jest ogrodzony i różnorodny – składa się z piasku, żwirku i tartanu.

Dodatkowo przy jeziorze jest molo, są mostki, szuwały i stanowiska dla wędkarzy, a nawet tawerna, w której można zjeść obiad, położona nad samą wodą. Sportowy akcent

stanowi boisko do siatkówki plażowej, siłownia pod chmurką i piękne trawiaste tereny, gdzie można położyć się na kocu czy zorganizować rodzinny piknik. Po jeziorze można pływać na rowerach wodnych.

SENSORYCZNY PLAC ZABAW

Na warszawskim Bródnie, w samym sercu Parku Bródnowskiego, znajduje się sportowy plac zabaw. Są tam wszystkie potrzebne do udanej zabawy sprzęty – m.in. karuzele, huśtawki, piaskownice, ścianki sensoryczne i edukacyjne. Jest też boisko do koszykówki, piłki nożnej i rampy do jazdy na deskorolce. Jednak główną atrakcją tego miejsca stanowi mieszczący się tam ogród sensoryczny. Oddziałuje on na wszystkie pięć zmysłów: węch, wzrok, dotyk, słuch i smak i został przystosowany także dla dzieci z niepełnosprawnościami.

WARSZTATY GIMNASTYCZNE

Warsztaty gimnastyczne z KSGA Legion Warszawa to sobotnia propozycja dla najmłodszych. Odbývają się one regularnie w każdą sobotę wakacji o godz. 13.30 w Plażówce Saska, ul. Wał Miedzeszyński 389. Gimnastyka artystyczna to forma ćwiczeń dla dziewcząt, która jest jedną z najpiękniejszych i jednocześnie jedną z trudniejszych olimpijskich dyscyplin sportowych. W ramach warsztatów w formie zabawy dostosowanej do wieku dzieci mogą nauczyć się podstawowych elementów gimnastycznych oraz spróbować swoich sił z przyborami gimnastycznymi pod okiem profesjonalnej i wykwalifikowanej kadry. Warsztaty są bezpłatne.

W wakacje warto zadbać o to, by dzieci nie nudziły się w domu, spędzając czas na przeglądaniu Internetu. Stolica wysłała tym oczekiwaniom naprzeciw i przygotowała dla najmłodszych wiele miejsc, w których mogą w bezpieczny sposób się wyszaleć.

Aleksandra Plichta

Jak co roku w stolicy na obchody rocznicy wybuchu powstania warszawskiego składają się liczne wydarzenia. Prezentujemy wybrane uroczystości.

Towarzystwo Miłośników Polskiej Tradycji i Kultury oraz oddział warszawski IPN 1 sierpnia w godz. 15.00–18.00 zapraszają na dioramę „Powstanie Warszawskie na Pradze 1944” na placu Wileńskim (nieopodal cerkwi). Będzie można zobaczyć pokaz umundurowania i uzbrojenia z okresu powstania, wziąć udział w śpiewaniu powstańczych piosenek czy konkursie wiedzy o powstaniu na Pradze. Organizatorzy zapraszają też 7 sierpnia na inscenizację ataku powstańców praskich na koszary przy ulicy 11 Listopada. Inscenizacja odbędzie się w godz. 13.00–14.00 obok budynku przy ul. 11 Listopada 25 (dawny adres ul. 11 Listopada 3). W godz. 14.00–15.00 odbędzie się spotkanie z widzami. Patronat medialny sprawuje tygodnik „Idziemy”.

WYBRANE UROCZYSTOŚCI ORGANIZOWANE PRZEZ WŁADZE STOLICY

31 lipca

- godz. 11.00 – uroczystość przy kamieniu „Żołnierzom Żywiciela”, Park im. Żołnierzy „Żywiciela” przy ul. ks. J. Popiełuszki
- godz. 18.00 – uroczysta Msza święta polowa (wstęp z zaproszeniem), pl. Krasińskich przy pomniku Powstania Warszawskiego
- godz. 19.00 – apel pamięci, składanie kwiatów pod pomnikiem Powstania Warszawskiego (wstęp z zaproszeniem), pl. Krasińskich przy pomniku Powstania Warszawskiego

1 sierpnia

- godz. 9.00 – uroczystość przy tablicy upamiętniającej podpisanie przez płk. Antoniego Chruściela „Montera”, dowódcę Okręgu Warszawskiego Armii Krajowej, rozkazu rozpoczęcia powstania warszawskiego, ul. Filtrowa 68 (dawna siedziba konspiracyjnej kwatery Okręgu Warszawskiego AK)
- godz. 10.00 – uroczystość pod pomnikiem „Mokotów Walczący – 1944”: podniesienie na maszt flagi państwowej, rozpalenie „ognia pamięci” przeniesionego przez Sztafetę Pokoleń z Grobu Nieznanego Żołnierza i włączenie iluminacji pomnika na 63 dni. Park im. gen. Gustawa Orlicz-Dreszera (uroczystość przeniesiona z Kopca Powstania Warszawskiego z godz. 21.00 do Parku im. gen. Orlicz-Dreszera z powodu rewitalizacji terenu przy Kopcu PW)

W rocznicę powstania

fol. Irena Świerczewska

- godz. 11.00 – Marsz Mokotowa. Przemarsz z parku gen. Gustawa Orlicz-Dreszera ul. Puławską do ul. Dworkowej
- godz. 9.30–12.30 – składanie kwiatów pod pomnikiem Stanisława Jankowskiego „Agatona”, zbieg ulic Karowej i Browarnej
- godz. 9.30–12.30 – składanie kwiatów pod pomnikiem „Kobietom Powstania Warszawskiego”, pl. Krasińskich
- godz. 9.30–12.30 – składanie kwiatów pod pomnikiem gen. Zbigniewa Ścibor-Rylskiego „Motyla”, Park im. marsz. Edwarda Rydza-Śmigłego
- godz. 11.30 – składanie kwiatów pod obeliskiem Pamięci Żołnierzy AK Powstańców Mokotowa, ul. Dworkowa 2
- godz. 13.15 – uroczystość składania kwiatów pod pomnikiem gen. Stefana Roweckiego „Grota”, róg ul. F. Chopina i Al. Ujazdowskich
- godz. 14.00 – uroczystość przy pomniku Polskiego Państwa Podziemnego i Armii Krajowej, róg ulic Wiejskiej i J. Matejki
- godz. 16.00–17.15 – układanie kwiatów na grobie gen. Antoniego Chruściela „Montera”, Cmentarz Wojskowy na Powązkach (kw. D 18, rz. L 01, gr. 1)
- godz. 16.30–18.30 – składanie kwiatów pod pomnikiem Matki, a także przy tablicy upamiętniającej Szare Szeregi, przy kamieniu poświęconym Powstańcom i Ludności Cywilnej Warszawy Wywiezionym i Zamordowanym w Obozach Koncentracyjnych, Park Powstańców Warszawy na Woli
- godz. 17.00 – Godzina „W” – oddanie hołdu powstańcom: Pomnik Gloria Victis, Cmentarz Wojskowy na Powązkach (wstęp z zaproszeniem)
- godz. 18.30 – uroczystość składania kwiatów na kurhanie, w którym znajdują się

prochy ponad 50 tys. mieszkańców stolicy i ich powstańczego wojska, modlitwa międzyreligijna pod pomnikiem „Polegli – Niepokonani”. Cmentarz Powstańców Warszawy na Woli

5 sierpnia

- godz. 14.00 – uroczystość upamiętniająca zdobycie przez Batalion „Żośka” obozu „Gęsiówka”. Skwer między ul. M. Anielewicz a ul. Okopową
- godz. 18.00 – uroczystość w hołdzie ludności cywilnej Woli pod pomnikiem Pamięci 50 Tysięcy Mieszkańców Woli Zamordowanych przez Niemców podczas Powstania Warszawskiego 1944. Skwer Pamięci w rozwidleniu ul. Leszno i al. „Solidarności”
- godz. 19.00 – marsz pamięci – uroczyste przejście w kierunku Cmentarza Powstańców Warszawy na Woli, upamiętniające mieszkańców stolicy, którzy zginęli podczas powstania warszawskiego

31 sierpnia

- godz. 13.00 – uroczystość odsłonięcia tablicy upamiętniającej prezesa Związku Powstańców Warszawskich płk. Zbigniewa Galperę na ps. „Antek” przy siedzibie Związku Powstańców Warszawskich, ul. Długa 22

2 października

- godz. 12.00 – uroczystość otwarcia Izby Pamięci przy Cmentarzu Powstańców Warszawy na Woli; Park Powstańców Warszawy na Woli, wejście od ul. gen. J. Sowińskiego
- godz. 18.00 – uroczystość zakończenia obchodów 78. rocznicy powstania warszawskiego: opuszczenie flagi państwowej, przeniesienie „ognia pamięci” do Grobu Nieznanego Żołnierza, wyłączenie iluminacji pomnika. Park gen. Gustawa Orlicz-Dreszera

Dwór browarników

Przy ul. Mazowieckiej 44a w Starej Niedziałce w gminie Mińsk Mazowiecki znajduje się zabytkowy dwór, który został wzniesiony w drugiej połowie XIX w. dla Jana Schielego, współwłaściciela warszawskiego browaru pod nazwą „Browar Schiele – Busch Spółka Akcyjna”.

Budynek na planie wydłużonego prostokąta utrzymany jest w stylu pałacowo-rezydencjonalnym. Do dziś przetrwał stary park dworski okalający posiadłość. Jan Schiele na sta-

łe mieszkał w Warszawie, a do Starej Niedziałki przyjeżdżał z rodziną na wypoczynek. W rękach browarników obiekt pozostawał do II wojny światowej. Ostatnim właścicielem był Mieczysław Karol Schiele.

Nauczyciel w Szkole Podstawowej im. Rodziny Sażyńskich w Starej Niedziałce Elżbieta Roguska opowiada, że po wojnie budynek został rozparcelowany pomiędzy miejscowych gospodarzy. Obok dworu znajduje się oficyna, gdzie mieszkał zarządca dziedzica. W 1955 r. w pomiesz-

czeniu postanowiono utworzyć szkołę podstawową, która funkcjonowała do 2000 r.

W 1999 r. dwór sprzedano małżeństwu Iwonie oraz Dariuszowi Sutkowski. Właściciele odrestaurowali budynek i poddali rewaloryzacji park, w którym dokonali nasadzeń drzew oraz krzewów ozdobnych. Na zielonym obszarze znajduje się pomnik przyrody – lipa drobnolistna.

Obok dworu państwo Sutkowsky urządzili skansen, którego głównym elementem jest wiatrak „koźlak” z końca XIX w., przeniesiony z Ceranowa. W nim i mniejszych drewnianych budynkach wyeksponowali urządzenia, przedmioty, które ilustrują pracę na wsi z różnych okresów historycznych oraz miejsc Polski. – W trakcie remontu od frontu dobudowaliśmy portyk złożony z dwóch par kolumn, z tyłu taras i oranżerię – podsumowuje obecny właściciel Łukasz Sutkowski.

Miejsce nie jest otwarte dla turystów, aby zobaczyć skansen trzeba nawiązać kontakt z posiadaczami dworu.

Patryk Lubrzyński

REKLAMA

"Rozmowa Radia Warszawa"

Ewa Pietrzak

poniedziałek-piątek, godz. 10.30

"Country club"

Jerzy Głuszyk i Maciej Świątek
niedziela, godz. 17.00

Radio Warszawa 106,2 FM i www.radiowarszawa.com.pl

Rzeźby Arnalda Pomodoro trudno pomylić z pracami innych artystów. Masywne kule o charakterystycznych pęknięciach zdobią przestrzenie Mediolanu, Los Angeles, Monako czy Dublina. Pomodoro jest również jednym z niewielu współczesnych twórców, których prace są wystawione w Watykanie.

Dotychczas żadne dzieło włoskiego artysty nie było prezentowane w Polsce. Teraz jedno z nich możemy zobaczyć w Łazienkach Królewskich. Rzeźba Sfera con sfera właśnie stanęła w Ogrodzie Modernistycznym przy Nowej Oranżerii i przez kolejne pięć lat będzie zdobić zabytkowy park.

Sfera con sfera, dosł. kula z kulą, to rzeźba z włókna szklanego. Ma formę wielkiej białej kuli z licznymi pęknięciami i wyrwami, przez które możemy zajrzeć do jej środka. Wnętrze kuli jest bardzo złożone, tworzy je kilka warstw. Już z daleka można dostrzec struktury przypominające zęby przekładni. Ma to odzwierciedlać sprzeczność dzisiejszego świata, pełnego symboli organicznych,

foto: Łazienki Królewskie

wcześniej rzeźby z brązu znajdującej się w Hakone Open-Air Museum w Japonii. Arnaldo Pomodoro (ur. w 1926 r.) znany jest na świecie z przestrzennych geometrycznych projektów i charakterystycznego stylu. Poprzez „wyżeranie” powierzchni perfekcyjnych form oraz powodowanie w nich korozji i pęknięć artysta niszczy ich struktury, ujawniając niedoskonałości. Jest również autorem kontrowersyjnego krucyfiks z włókna szklanego w katedrze św. Jana Ewangelisty w Milwaukee w stanie Wisconsin.

Pomodoro nauczał na wydziałach sztuki amerykańskich uczelni: Uniwersytetu Stanforda, Uniwersytetu Kalifornijskiego w Berkeley i Mills

College w Kalifornii. W 1992 r. otrzymał doktorat honoris causa w dziedzinie literatury Kolegium Trójcy Świętej w Dublinie, a w 2001 r. Uniwersytet Arizony przyznał mu doktorat honoris causa w dziedzinie budownictwa lądowego i architektury. Artysta mieszka w Mediolanie./dg

Niezwykła kula

ludzkich, jak i tych związanych z techniką. We wnętrzu rzeźby znajduje się również druga, rozwijająca się kula. Może być ona interpretowana jako obietnica odrodzenia świata.

Kula prezentowana w Muzeum Łazienki Królewskie to kolejna edycja stworzonej

Rodzina w formie

Łazienki Królewskie zapraszają dzieci w wieku 7–12 lat i opiekunów na warsztaty „Rodzina w formie”. Na zajęciach, podczas których będzie można wykonywać gipsowe odlewy, każdy poczuje się jak królewski artysta.

Uczestnicy obejrzą wizerunki mitologicznych rzeźb w Królewskiej Galerii Rzeźby oraz w Ogrodzie Oranżeryjnym. Dowiedzą się również, skąd bierze się gips i czym różni się od marmuru.

W drugiej części spotkania, wzorem królewskich artystów, uczestnicy warsztatów wykonywać będą własne szkice rzeźb oraz gipsowe kopie wybranego motywu lub ornamentu.

Zajęcia dostosowane są do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami sensorycznymi i intelektualnymi. Istnieje możliwość tłumaczenia na polski język migowy.

Termin: 20 sierpnia 2022 r., godz. 11.00–12.45.

Miejsce: Stara Oranżeria – Królewska Galeria Rzeźby i formiarnia.

Wstęp: 29 zł (dziecko plus opiekun).

Prowadzenie: Karina Madej, Dorota Stelmaszczyk, Marta Glasenapp.

Zgłoszenia PJM: Olga Michalik, tel. 798 992 895, e-mail o.michalik@lazienki-krolewskie.pl./dg

foto: www.wilanow-palac.pl

Letnio i muzycznie w Wilanowie

Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie i Centrum Kultury Wilanów zaprasza na cykl koncertów promenade „Letnie koncerty wilanowskie”.

Program ukazuje kulturową ciągłość sztuki muzycznej Europy. Formułą nawiązuje do koncertów promenade, które zaistniały w kulturze muzycznej w XIX w. i odbywały się początkowo w największych ówczesnych stolicach Europy – Wiedniu, Paryżu czy Londynie. Ten typ muzycznych przedsięwzięć pomyślany został jako alternatywa dla koncertów wykonywanych w salach koncertowych, przeznaczonych dla elitarnie-

go słuchacza. Koncerty promenade rozbrzmiewały dla wszystkich, a ich swobodniejsza atmosfera i estetyczna przystępność znacząco przyczyniły się do egalitaryzacji odbioru muzyki i popularyzacji muzyki artystycznej.

Kiedy: 31 lipca, 7 i 14 sierpnia 2022 (niedziele).

Gdzie: park, polana w pobliżu Pomowni (w razie niepogody koncerty odbędą się w sali kameralnej Centrum Kultury Wilanów przy ul. Kolegiackiej 3).

Wstęp: bilet do parku.

Uwaga: koncerty plenerowe na trawie, można zabrać kocyki./dg

Muzycznie o powstaniu

Muzeum Powstania Warszawskiego zaprosiło zespół Kwiat Jabłoni do współpracy przy projekcie muzycznym upamiętniającym 78. rocznicę wybuchu powstania warszawskiego. Efektem będzie specjalnie przygotowana płyta.

Album „Wolne serca” będzie się składał z coverów dziesięciu piosenek. Kasia Sienkiewicz i Jacek Sienkiewicz – rodzeństwo muzyków tworzące zespół Kwiat Jabłoni – dokonali autorskiego wyboru utworów, które w ważny dla nich sposób opowiadają o wolności. Usłyszymy nowe aranżacje kompozycji, które ukształtowały kilka pokoleń Polek i Polaków. W każdej dekadzie utwory te miały inną wymowę, definiowały odmienny moment naszej historii, jednak łączyło je przesłanie – umiłowanie wolności.

W tym roku wolność przestała być jedynie tematem wykładów i lekcji historii. Wszyscy nagle musieliśmy zmierzyć się ze skutkami wojny. Starszym pokoleniom przed oczami stanęły najczarniejsze wspomnienia, a młodzi utracili poczucie stabilności. Wydarzenia 2022 r. uświadomiły nam, że wolność, którą braliśmy za oczywistość, nie jest dana raz na zawsze.

Album pod znaczącym tytułem powstał z potrzeby serca. Jak mówią sami artyści: – Chcemy stworzyć wraz z innymi muzykami album przypominający o tym, że wolność jest piękną wartością, która stanowi warunek szczęśliwego i godnego życia wszystkich ludzi.

Warszawa od zawsze była stolicą wolności – to właśnie o nią w 1944 r. walczyli powstańcy warszawscy. 78 lat później Warszawa jest silnym, dynamicznym i nowoczesnym miastem, którego mieszkańcy odważnie i twórczo korzystają z wolności, a przy tym pamiętają, z czym wiąże się jej utrata.

– Każdy warszawiak podczas codziennej drogi do pracy, szkoły czy domu napotyka ślady czasów, kiedy mieszkańcom stolicy odebrano wolność. Pamięć o przeszłości jest dla tego miasta szczególnie ważna – buduje jego tożsamość i teraźniejszość. Album „Wolne serca” to zestaw hymnów do wolności, które towarzyszyły zarówno warszawiakom, jak i mieszkańcom całej Polski przez ostatnie dekady – mówi Jan Ołdakowski, dyrektor Muzeum Powstania Warszawskiego.

Na płycie pojawili się artyści zaproszeni przez zespół: IGO, Jucho, Kasia Lins, Kuba Kawalec, MIUOSH, Natalia Grosiak, Natalia Kukulska oraz Sanah, a także specjalnie stworzony na potrzeby projektu wyjątkowy skład muzyków. Premiera płyty „Wolne serca”: 22 lipca 2022 r./dg

Terapia i romans

Mirosław Winiarczyk

Nowy polski film „Na chwilę, na zawsze” może stanowić dowód na poparcie tezy, jak bardzo niebezpieczne w naszym kinie są naśladownictwa popularnych amerykańskich melodramatów, osadzonych w środowisku gwiazd muzyki pop, walczących z niszczącymi ich zdrowie i życie nałogami.

Reżyser Piotr Trzaskalski, autor kilku popularnych utworów i seriali telewizyjnych, realizował film mocno osadzony w polskich realiach, jednak podczas seansu mamy wra-

Film Trzaskalskiego przypomina więc mieszankę popularnych obrazów o gwiazdach estrady niszczonej przez śmiertelne nałogi, romanse itd. Takie dramatyczne przejścia gwiazd znane są doskonale z mediów, powstało o nich mnóstwo reportaży i filmów. Nie będę przytaczał konkretnych nazwisk, ale niektóre przypadki relacjonowane są nawet na bieżąco w mediach, co sprawia wrażenie jakichś upiornych telenoweli.

„Na chwilę, na zawsze” zaczyna się jak polska odmiana „Narodzin gwiazdy” oraz utworów demaskujących brutalne kulisy rozrywkowego show biznesu, a kończy niemal jak „Love story”. Tak więc ten ciekawy i wzruszający film, chociaż tematycznie wtórny, wydaje się jednak zbyt monotony, jakby brakowało mu siły emocji. Grający Borysa Paweł Domagała, jednocześnie współautor scenariusza, nadaje utworowi dramatyczny ton.

Ten popularny aktor i muzyk grał dotychczas przeważnie role komediowe, tutaj diametralnie zmienił emploi. Gra bardzo dobrze, sprawia jednak wrażenie nieco przygaszonego, odtwarzanej przez niego postaci wyraźnie brakuje dynamiki i ludzkiego wymiaru.

Natomiast młoda i atrakcyjna Martyna Byczkowska, odtwórczyni roli Poli, mimo świetnych warunków zewnętrznych nie przekonuje, nie odbieramy bowiem w jej grze gwiazdorskiego stylu i magii. A przecież jest to podstawa kreowanej przez nią roli.

Wniosek może być jeden. Nie wiem, do jakich widzów skierowany został nowy film Piotra Trzaskalskiego.

„Na chwilę, na zawsze”; Polska, 2022; reżyseria: Piotr Trzaskalski; aktorzy: Paweł Domagała, Martyna Byczkowska, Ireneusz Czop, Olaf Lubaszenko i inni; dystrybucja: Kino Świat

żenie, że obcujemy z naśladownictwem hollywoodzkich modnych tematów, ukazanych tu na rodzimą swojską miarę.

Punkt wyjścia akcji wydaje się schematyczny. Pola, ambitna młoda gwiazda muzyki popularnej, po pijanemu powoduje wypadek samochodowy. Jej ojciec, a zarazem menedżer, umieszcza ją w ośrodku terapii uzależnień od alkoholu i narkotyków. Zajęcia z pensjonariuszami prowadzi Borys, znany z niekonwencjonalnych metod instruktor, wcześniej muzyk rockowy po osobistych i rodzinnych przejściach.

Podczas obfitujących w dramatyczne niespodzianki zajęć poznajemy tajemnice obojga bohaterów, a relacje Borysa z Polą w pewnym sensie stopniowo się odwracają, okazuje się bowiem, że to instruktor potrzebuje wsparcia w chorobie od zakochanej w nim dziewczyny.

KONKURS

Któż z nas nie marzy o spokoju i opanowaniu? „Dobry”, jak go nazywano, papież Jan XXIII miał na to swoją receptę – m.in. być szczęśliwym w przekonaniu, że się zostało stworzonym właśnie po to... by być szczęśliwym. W książce „Tylko dziś się liczy” (Święty Wojciech) Helmut Schlegel OFM zebrał jego „przykazania” i stworzył duchowy przewodnik po „dekalogu pogody ducha”. Na wstępie autor proponuje ćwiczyć obecność: zrezygnować z pytań „skąd przychodzę?” i „dokąd idę?” na rzecz refleksji „gdzie jestem?”. Rano proponuje wyobrazić sobie duży, jasny i pusty pokój, do którego wpuszczam swoje „dzisiaj” i wkraczam do niego ze słowami „w imię Boże!”. Wieczorem przypominam sobie ten sam pokój, ale wypełniają go już ludzie i zdarzenia dnia dzisiejszego. Żegnám go słowami „dzięki Ci, Boże!”. Wśród czytelników, którzy 1 sierpnia między godz. 13 a 13.15 zadzwonią pod nr (22) 512 00 95 i odpowiedzą na pytanie: Do kogo w modlitwie o pokorę zwraca się Jan XXIII? – wylosujemy 3 egzemplarze książki.

Odpowiedź na pytanie konkursowe nr 30: Tertulian pisał po łacinie. Zwycięzcom gratulujemy!

Wiara to jeden z kluczowych tematów podejmowanych przez Josepha Ratzingera – Benedykta XVI. Właśnie ukazał się kolejny zbiór papieskich tekstów na ten temat. Warto zobaczyć, jak głęboko pojmuje on tę jedyną relację między Bogiem a człowiekiem.

Dzisiaj, zauważa Benedykt XVI, „Zdarza się dość często, że chrześcijanie bardziej troszczą się o konsekwencje społeczne, kulturowe i polityczne swego zaangażowania, myśląc nadal o wierze jako oczywistej przesłance życia wspólnego. W rzeczywistości zało-

Papież jako „wirtuoz teologii” w dynamicznie rozwijającym się i zmieniającym świecie niezmiennie podejmuje wysiłek, aby „spod skorup wydobywać jądro wiary, przydawać mu siły i dynamiki”. Co jest tym centrum? „Nie zbiór prawd, których Kościół katolicki strzeże, lecz żyjący Jezus Chrystus, rozpoznanie, zaproszenie i przyjęcie Go, spotkanie z Nim i kształtowanie całej swojej drogi życia w Jego naśladowaniu”. Aby dojrzeć Jego osobę, trzeba najpierw – jak podpowiada Ratzinger we wspomnianym „Wprowadzeniu w chrześcijaństwo” – odkryć samego siebie, własne wnętrze, które woła. Psalmista powie: „głębia przyzywa głębię hukiem wodospadu” (Ps 42, 8).

Wiara oznacza zgodę na to, że sens, którego nie możemy sami nadać, lecz który tylko możemy przyjąć, został nam już darowany.

mi między wiecznością a doczesnością, między tym, co widzialne, i tym, co niewidzialne, gdy pozwala nam się spotkać z Bogiem jako człowiekiem, z odwiecznym jako doczesnym, jako jednym z nas – ma świadomość tego, że jest Objawieniem”.

Ostatecznie okazuje się, że „wierzyć po chrześcijańsku to znaczy zawierzyć sensowi, który utrzymuje mnie i cały świat; przyjąć wiarę jako bezpieczny grunt, na którym mogę stanąć bez obawy. Mówiąc w języku bardziej tradycyjnym, moglibyśmy powiedzieć: wierzyć po chrześcijańsku znaczy pojmować nasze istnienie jako odpowiedź na słowo, Logos, które wszystko utrzymuje i ogarnia. Oznacza to zgo-

ks. Przemysław Artemiuk

Wiara według Benedykta XVI

żenie to nie jest już nie tylko tak oczywiste, ale często bywa wręcz negowane. Podczas gdy w przeszłości można było rozpoznać jednorodną tkankę kulturową, powszechnie akceptowaną w swym odniesieniu do treści wiary i inspirowanych nią wartości, to obecnie wydaje się, że w znacznej części społeczeństwa już tak nie jest, z powodu głębokiego kryzysu wiary, który dotknął wielu ludzi”. Dlatego potrzeba ponownego odnalezienia drogi wiary, która ukaże radość i entuzjazm chrześcijańskiego życia, rzeczywistość ta bowiem nie wydaje się dzisiaj tak oczywista.

WYKŁADY Z TYBINGI

Papieski list „Porta fidei” z roku 2011, chociaż składa się jedynie z piętnastu numerów, zawiera w sobie wprost niezwykle, mały traktat o wierze, który warto odkryć. Przypomnijmy tylko, że pytanie o wiarę w myśli Benedykta, od momentu pamiętnych wykładów z Tybindy w roku 1967, zebranych, a następnie ogłoszonych jako „Wprowadzenie w chrześcijaństwo”, nieustannie powraca.

A zatem wierzyć to w pierwszej kolejności „uznać, że wewnątrz mojej egzystencji ludzkiej istnieje punkt, który nie może zasiląć się tym, co widoczne i dotykalne, ani na tym się opierać, ale który styka się z tym, czego dojrzeć nie można, tak że staje się to dla niego dotykalne i okazuje się niezbędne dla jego egzystencji”.

Drugim krokiem na tej drodze jest nawrócenie, „w którym człowiek odkrywa, że się ludzi, gdy idzie jedynie za tym, co uchwytne. Musi się odwrócić, aby poznać, jak jest ślepy, gdy wierzy tylko temu, co widzą jego oczy. Bez tego zwrotu egzystencji, bez pokonania naturalnego ciężenia nie ma wiary”. W wyniku tej przemiany podejmuje decyzję i „rzuca się” w stronę Boga. „Wiara zawsze zawiera coś z wielkiej przygody, zrywu i skoku, bo zawsze jest ryzykiem, że się przyjmie jako rzeczywiste i podstawowe to, czego bezpośrednio nie widać”. Nie jest to jednak skok w ciemność, w nieznaną. „Wiara ma do czynienia z Bogiem w historii i z Bogiem jako człowiekiem. Gdy zdaje się ona przerzucać most nad przepaścią-

dę na to, że sens, którego nie możemy sami nadać, lecz który tylko możemy przyjąć, już nam został darowany tak, iż wystarczy go przyjąć i mu się powierzyć”.

DRZWI WIARY

Jakie akcenty w papieskim rozumieniu wiary pojawiają się w liście „Porta fidei”? Papieski dokument w jednoznaczny i praktyczny sposób prezentuje tę rzeczywistość, pozostając w ścisłej jedności ze stylem myślenia teologicznego Ratzingera/Benedykta XVI. „Mały traktat” akcentuje pięć wymiarów rzeczywistości wiary.

Papież rozpoczyna rozważania, przywołując metaforę drogi. Zdaje się mówić: ten, kto chce prawdziwie wierzyć, musi wejść na drogę wiary, gdzie „myśli, uczucia, mentalność i zachowania człowieka powoli są oczyszczane i przekształcane”. To bycie w drodze trwa nieustannie, przez całe życie, ponieważ „wiara jest codziennie czymś nowym i tylko w nawróceniu trwającym całe życie możemy pojąć, co to znaczy mówić: wierzę”.

fot. xhz

Następnie podkreśla, że wiara nie jest jakąś teorią, lecz spotkaniem z Osobą, która żyje w Kościele. Tutaj jest wyraźnie uchwycona bogata dynamika tej rzeczywistości. Z jednej strony człowiek poszukuje tego, co nieprzemijalne, potrzebuje oparcia, pyta, na czym może zawiesić własne życie, komu zaufać. Jest to ruch oddolny, rodzący się w naszym wnętrzu, jakaś niezwykła możliwość przekraczania samych siebie, autotranscendencja, człowiek bowiem nieskończenie przekracza człowieka (por. Blaise Pascal). Z drugiej zaś strony wiara „rośnie, gdy przeżywana jest jako doświadczenie otrzymanej miłości i kiedy jest przekazywana jako doświadczenie łaski i radości”. Dlatego, jak zauważa Benedykt, „nie ma innej możliwości posiadania pewności co do swego życia, jak tylko przez coraz większe powierzenie siebie w ręce tej miłości, którą odczuwa się jako coraz większą, ponieważ swoje źródło ma w Bogu”. A zatem w tym frag-

Wiara i miłość potrzebują siebie nawzajem, jedna pozwala drugiej, by mogła się zrealizować.

mencie papież powraca do idei człowieka jako *capax Dei* (otwartego na Boga), który w swojej otwartości przekracza własne „ja”, aby spotkać Boga i pozwolić Mu wypełnić siebie.

Autentyczna wiara to także pewna równowaga – aktu i treści, wewnętrznego przyłgnięcia do Boga i zewnętrznego wyznania. „Sercem przyjęta wiara prowadzi do usprawiedliwienia, a wyznawanie jej ustami – do zbawienia» (Rz 10, 10). Serce wskazuje, że pierwszy akt, którym dochodzi się do wiary, jest darem Boga i działaniem łaski, która przekształca osobę aż do głębi jej serca”. Z kolei Pawłowe „wyznawanie ustami” oznacza, że wiara wzywa do zaangażowania i publicznego świadectwa. „Chrześcijanin – podkreśla Benedykt XVI – nigdy nie może myśleć, że wiara jest sprawą prywatną”. Do tej sfery chcieli ją ograniczyć oświeceniowi reformatorzy i ich naśladowcy w czasach współczesnych. Wiary nie można zepchnąć ani ogołocić. Jest ona rzeczywi-

stością dogłębnie osobistą, ale nie prywatną. „Wiara jest decyzją na to, żeby być z Panem, aby z Nim żyć. (...) Wiara, właśnie dlatego, że jest aktem wolności, wymaga również odpowiedzialności społecznej za to, w co się wierzy”.

Jest ona osadzona – i to jest kolejny rys traktatu o wierze w „Porta fidei” – w rzeczywistości eklesjalnej, ponieważ „pierwszym podmiotem wiary jest Kościół”. Jest to niezwykła intuicja, którą św. Teresa od Dzieciątka Jezus oddaje słowami: „W sercu Kościoła, mojej Matki, ja będę miłością”. Pytając o początek wiary, jej narodziny w naszych sercach, postrzegamy Kościół jako matkę, która daje życie.

Imperatyw miłości, wpisany w doświadczenie wiary, jest ostatnim motywem, który akcentuje „mały traktat” w „Porta fidei”. Chodzi tutaj, jak czytamy w czternastym punkcie listu, o „wzmocnienie świadectwa miłosierdzia”, gdyż „wiara bez miłości nie przynosi owocu, a miłość bez wiary byłaby uczuciem nieustannie na łasce i niełasce wątpliwości. Wiara i miłość potrzebują siebie nawzajem, tak że jedna pozwala drugiej, by mogła się zrealizować. Niemało chrześcijan rzeczywiście poświęca swoje życie z miłością samotnym, znajdującym się na marginesie lub wykluczonym, jako tym, do których trzeba pójść jako pierwszych i najważniejszych, których trzeba wesprzeć, ponieważ właśnie w nich odzwierciedla się oblicze samego Chrystusa. Dzięki wierze możemy rozpoznać w tych, którzy proszą o naszą miłość, oblicze zmarłych Pana”.

Papież chce wyraźnie podkreślić, że działalność społeczna, nierzadko w obrębie samego Kościoła, przyjmuje postać akcyjności i dochodzi do zaburzenia relacji między ortopraksą a ortodoksją. Wspólnota wierzących, przestrzega papież, nie może stać się instytucją charytatywną, fundacją czy partią polityczną, realizującą jedynie cele społeczne. Akcje miłosierdzia, nawet najśluszniesze, nie mogą zastąpić wiary. To ona ma być źródłem wszelkiej działalności.

Kiedy wiara jest uformowana przez miłość (*fides caritate formata*), nie grozi jej żadne wypaczenie. W relacji wiary i miłości jest niezwykła zależność, którą papież odkrywa i wyraża: „wiara bez miłości nie przynosi owocu, a miłość bez wiary byłaby uczuciem zdany na łaskę i niełasce wątpliwości”.

Autor jest kapłanem diecezji łomżyńskiej, doktorem habilitowanym teologii, profesorem UKSW

Ignacy Masny

Ignacy Krasicki został zapamiętany przede wszystkim jako najwybitniejszy pisarz polskiego oświecenia. Nie dostrzega się często, że twórczość tego księdza, później biskupa, jest przeniknięta osobistą wiarą i chrześcijańskim spojrzeniem na świat.

Próbował każdej formy, jaką znało rodzime oświecenie literackie. Do jego szczytowych osiągnięć należą bajki i satyry – nikt w Polsce przed nim ani po nim nie osiągnął na tym polu większej doskonałości. Jego poematy odrodziły polską poezję, a „Mikołaja Doświadczyńskiego przypadki” – pierwsza polska powieść nowożytna – i „Pan Podstoli” wytyczyły nowe ścieżki w twórczości prozaicznej. Był też autorem między innymi jednej z pierwszych w kraju encyklopedii, publicystyki społeczno-obyczajowej i dzieł historycznych. Wiele jego dzieł weszło na stałe do kanonu najważniejszych, wzorcowych utworów literackich oświecenia. Dlatego ich odczytanie bywa obciążone stereotypowym spojrzeniem na tę epokę.

DEISTA ANTYKLERYKAŁ

Oświecenie kojarzy się – nie bez racji – z deizmem, a więc uznaniem istnienia jakiegoś Boga, będącego jedynie konstruktorem świata i źródłem praw, zgodnie z którymi świat funkcjonuje. Epokę tę charakteryzuje również walka z Kościołem katolickim. Deizm i antyklerykalizm w tym obrazie mają cechować całe oświecenie. Jest to ogromne uproszczenie, ignorujące różnorodność poglądów,

jaka panowała wśród przedstawicieli tej epoki. Ofiarą tego uproszczenia stała się również twórczość abp. Ignacego Krasickiego.

Podstawę do interpretacji jego dzieł w duchu deizmu i antyklerykalizmu dały zwłaszcza „Mikołaja Doświadczyńskiego przypadki” i „Monachomachia”. Bohater pierwszej polskiej powieści jest bowiem szlachcicem zepsutym przez tradycyjne wychowanie, którego elementem było również uczęszczanie do jezuickiej szkoły. Pograżony w długach hulaka trafia przypadkiem na wyspę Nipu, utopię nieskażoną europejską cywilizacją, nieznającą więc także chrześcijańskiego ob-

Krasicki przedstawia jako wzorcową. Z kolei „Monachomachia” jest zjadliwą (i wciąż – po niemal 250 latach – bardzo śmieszną) satyrą na zepsucie życia zakonnego. Obraz gnuśnych, zacofanych i zmysłowych mnichów z „Monachomachii” może się wydać dziełem skrajnego antyklerykała – jednak tylko wtedy, gdy czyta się ją bez znajomości kontekstu życia i pozostałej twórczości Krasickiego.

BISKUP SYBARYTA

Krasicki wybrał stan kapłański w wieku szesnastu lat. Wspominając później ten moment, wprost przyznał, że w wyborze życiowej drogi nie bez znaczenia

Ignacy Krasicki – poeta Opatrzności

Portret abp. Krasickiego z Zamku Biskupów Warmińskich w Lidzbarku
fot. xhz

jawienia. Nie ma tu zorganizowanej religii, a czci się „Najwyższą Istność” – takie określenie Boga bliskie było terminologii deistycznej. Pobyt na wyspie okazuje się początkiem wewnętrznej, pozytywnej przemiany bohatera. Stąd rodzi się pokusa, by uznać, że kulturę panującą na Nipu

były względy materialne. Do swojego opiekuna, bp. Michała Kunickiego, pisał jednak o szlachetniejszych pobudkach pójścia do seminarium: „Z wotacji i dyspozycji Boskiej a inklinacji mojej, wzięwszy sobie za pryncypialny cel chwałę Pana Boga, obrałem stan duchowny, najwyborniejszy między stanami”. Który Krasicki jest więc prawdziwy?

Od ukończenia seminarium w 1754 r. dziewiętnastoletni Krasicki skutecznie ubiega się o kolejne beneficja kościelne. Jeszcze przed przyjęciem święceń kapłańskich został m.in. kanonikiem kijowskim i proboszczem w katedrze przemyskiej. Dzięki wsparciu Franciszka Salezego Potockiego, jednego z najbogatszych polskich magnatów, uzupełnił w Rzymie swoją edukację. Szybłą karierę zrobił dzięki protekcji króla Stanisława Augusta Poniatowskiego. Od 1764 r. był jego kapelanem, a w 1767 r., w wieku niespełna 32 lat, został biskupem warmińskim.

Krasicki, nazywany „księciem poetów”, był rzeczywiście księciem, ponieważ warmińskim biskupom przysługiwał książęcy tytuł. Siedzibę biskupią w Lidzbarku Warmińskim przemienił we wspólną rezydencję z pięknymi, osobiście doglądanymi ogrodami i bogatą kolekcją sztuki. Wszystko to jednak za pieniądze wierzycieli, których do końca życia nie potrafił spłacić. Obowiązki

biskupie spełniał zaś raczej bez gorliwości. Wiele można mu w tej kwestii zarzucić: mówi się o jego nepotyzmie (sprowadził na Warmię trzech swoich braci, również duchownych, i zapewnił im dochodowe placówki duszpasterskie) czy niegospodarność (ignorował np. swoje zobowiązanie do pokrycia dwóch trzecich kosztów remontów katedry).

Wobec tych faktów można zrozumieć, dlaczego część badaczy uznała Krasickiego za karierowicza i sybarytę, traktującego katolicką wiarę jedynie jako sposób zdobycia upragnionego statusu finansowego i społecznego.

JEDYNY CEL

Rodzi się więc pytanie, czy abp. Krasicki był hipokrytą, stwarzającym pozory religijności, by móc w spokoju tworzyć i korzystać z życia. Już świadectwa jemu współczesnych o posłudze kapłańskiej autora „Bajek” pokazują, że nie musiało tak być. Szczególnie zachowane kazania dają obraz Krasickiego jako ortodoksyjnego kapłana, bardzo dbającego nie tylko o doskonałość stylistyczną swoich przemówień, ale także o przemyślaną treść i formę, która możliwie najlepiej trafi do odbiorców, często ludzi bardzo prostych.

Nie mniej na temat religijności księcia polskich poetów mówią jego najbardziej znane dzieła, szczególnie „Pan Podstoli”. Powieść ta, prezentująca wyidealizowany wzór osobowy w postaci Podstolego, nie pozostawia wątpliwości co do przekonań i uczuć religijnych Krasickiego. Podstoli z rodziną zaczyna dzień od odśpiewania Godzinek, modli się przed posiłkiem i po nim, wieczorem z dziećmi udaje się do kaplicy, a swoje podstawowe zasady ujawnia najszerzej w liście do córki: „Od Pana Boga wszystko zaczynać się ma; Jemu więc, jako stworzenie Jego, winną cześć dawać, Jego się obrazy strzeż, Jego łaskę nad wszystko przeność. (...) Nie masz, córko kochana, szczęścia, tylko w Bogu (...)”.

W świetle tych słów niepodobna już doszukiwać się poglądów deistycznych w „Mikołaja Doświadczyńskiego przypadkach”. Deizm mieli wyznawać mieszkańcy Nipu, tymczasem podczas uroczystości ku czci Najwyższej Istności modlą się: „Bóg jest źródłem wszystkiej istności. Bóg jest początkiem każdego dobra: Bóg być powinien jedynym celem i koń-

Część badaczy uznała abp. Krasickiego za karierowicza i sybarytę, traktującego katolicką wiarę jedynie jako sposób zdobycia upragnionego statusu finansowego i społecznego.

cem wszystkich spraw naszych”. Podobieństwo do słów Podstolego jest wyraźne i pokazuje, że nipuański obraz Boga bliższy jest znacznie perspektywie chrześcijańskiej niż oświeceniowemu deizmowi.

Także rzekomy antyklerykalizm „Monachomachii” znajduje w „Panu Podstolim” swoje wytłumaczenie. Krasicki poświęca tam dwa rozdziały zarzutom wobec zakonów. Ojciec Teodor, bohater powieści, który zajmuje się tym tematem, mówi: „kocham mój stan, ale mnie ta miłość nie zaślepia”. Jak pisze wybitny badacz twórczości Krasickiego Józef Tomasz Pokrzywniak, autor „Pana Podstolego” z tym właśnie podejściem pisał satyrę o życiu zakonnym. Nie brakuje zresztą zacnych księży i zakonników ani w twórczości abp. Krasickiego, ani pośród jego bliskich.

POETA METAFIZYCZNY

Powściągliwość i dystans charakteryzujące twórczość Krasickiego utrudniają wgląd w jego wewnętrzne przeżycia. Szczególnie zachował się wczesny utwór, napisany być może dziesięć lat przed oficjalnym debiutem poety, który uchwycił w nim „krótką chwilę bezpośredniego doświadczenia” głębokiego porządku stworzenia: „Noc była, a srebrzyste rozstrzelał promienie

Księżyc i okrag jego drżącym oznaczeniem

Oddawały strumienia i ponure cienie,
I wdzięcznym przyrodzenie wzmożone uśpieniem.

(...)

Biurko z epoki abp. Krasickiego w gabinecie biskupów warmińskich

zix fot.

Mój dziw nagli pokorę z pieniem hołdowniczym,

Przed tobą ja, mój Stwórcu: ty wszystko, ja niczym.

Ty przedwieczny posiadacz, ja znikły przechodzień,

I czułość ty mieć raczysz? Ja niewart, tyś godzien.

(...)

A gdy wzmagą mnie umysł i pod siebie bierze

Gdyś chciał zdziałać, co widzę, co czuję, co wierzę,

Przyjm głos dzięki, mała to mej czułości prośba –

Rządź tak, jak chcesz, i uczyni, co ci się podoba.

(...)

Wyrażone w tym wierszu doświadczenie własnej nicości połączone z odczuciem ojcowskiej czułości Boga prowadzi do pełnego ufności oddania się Bożej woli. Konieczność ukorzenia rozumu przed prawdami wiary i nieznanymi wyrokami Opatrzności jest częstym motywem w twórczości Krasickiego. W „Przestrodzie młodemu” pisał:

„Zły to rozum, bracie,

Co się na cnoty, wiary zasadza utracie. Ochełznaż dumne zdania pokory munsztukiem,

Wierz, nie szperaj, bądź raczej cnotliwym nieukiem

Niż mądrym a bezbożnym”.

Może dziwić takie stanowisko u najwybitniejszego przedstawiciela „epoki rozumu”. Zapewne również dzięki Krasickiemu polskie oświecenie nie oddzieliło tak radykalnie myślenia (rzekomo) racjonalnego od chrześcijańskiej wiary.

Abp. Krasicki wyznawał: „Na co rozum, dar Boży, jeśli bluźni dawcę?”.

Starowiejska bazylika
Wniebowzięcia Najświętszej
Maryi Panny to jedno
z najpiękniejszych miejsc
kultu maryjnego w Polsce.
Jest malowniczo położona
wśród łagodnych wzniesień,
nad rzeką Stobnicą, przy
drodze krajowej z Sanoka
do Rzeszowa, w pobliżu
miejscowości Brzozów.

Tatarów drewnianym kościele. Kolejny, namalowany między 1495 a 1520 r. przez ucznia Wita Stwosza zwanego „mistrzem starowiejskim”, to cudowny wizerunek Matki Bożej Starowiejskiej. Opowiada o dwóch momentach Jej życia. U dołu obrazu ukazana jest chwila przed zaśnięciem Najświętszej Maryi Panny. Maryja zdaje się słabnąć, otaczają ją apostołowie, św. Jakub podtrzymuje ją, by nie upadła, św. Jan wsuwa Jej w dłoń świecę gromniczną. W górnej części obrazu Jezus Chrystus w otoczeniu aniołów przyjmuje swą Matkę w bramach nieba.

Mimo wojen, zaborów, powstań wierni nieustannie pielgrzymowali do starowiejs-

nym wizerunku, zostały nałożone 10 września 1972 r. przez kard. Stefana Wyszyńskiego i bp. Ignacego Tokarczuka.

MNIEJSZA JASNA GÓRA

To taka trochę mniejsza bazylika jasnogórska – żartuje o. Wiesław Faron, rektor kolegium i kustosz starowiejskiego sanktuarium. Jest w tym trochę prawdy, bo ten piękny, późnobarokowy kościół, którym obecnie opiekują się księża jezuici, wybudowali ojcowie paulini. Przybyli tu w 1728 r. na zaproszenie biskupa przemyskiego Aleksandra Antoniego Fredry. Z zewnątrz przypomina nieco ten na krakowskiej Skalce. Jego pięk-

U starowiejskiej Pani Iwona Budziak

Jeśli wierzyć legendzie, a przecież w każdej z nich jest odrobina prawdy, Matka Boża sama wybrała sobie to miejsce, kiedy w połowie XIV w. na rozłożystym drzewie rosnącym w okolicach Starej Wsi znaleziono malowany na desce Jej wizerunek. Obraz został rozpoznany przez Słowaków z północnych Węgier jako pochodzący z ich kościoła z Uieny, inaczej Homonny; zabrali go tam, a on dwukrotnie zniknął i powracał do Starej Wsi. W końcu Słowacy uszanowali ponadnaturalną interwencję i od tej pory co roku pielgrzymują do Matki Boskiej Starowiejskiej, zwanej przez nich Uherską.

MATKA MIŁOSIERDZIA

Nie znamy pierwszego czczonego tu obrazu, spłonął w 1480 r. w podpalonym przez

skiej Matki Miłosierdzia, liczne wota, świadectwa uzdrowień, cudów i łask tu otrzymywanych (zostały zebrane w wydanej w Starej Wsi książce „Ty się przyczyni za nami”) sprawiły, że obraz został ukoronowany w 1877 r. w dolnej, a w 1899 r. w górnej części. Dramatycznym momentem w jego historii był 6 grudnia 1968 r., kiedy podpalony za pomocą napalmu prawie całkowicie spłonął; sprawcy nigdy nie odnaleziono.

W 2006 r. IPN uznał ten czyn za zbrodnię komunistyczną. A że nie ręka malarza ani wiek płótna nadają obrazowi znaczenie, po tym wydarzeniu kult Matki Bożej Miłosierdzia nie tylko tu przetrwał, ale nawet wzrósł. Kopię tyłczesnorennesansowego obrazu wykonała prof. Maria Niedzielska z Krakowa. Korony, które dziś znajdują się na cudow-

ne barokowe, utrzymane w jasnych tonacjach wnętrza zachwyca. Uwagę zwracają neobarokowe dębowe stalle, bogato złocona ambona, w głównym ołtarzu, który jest kopią jasnogórskiego, znajduje się cudowny obraz, a po obu stronach naw rozciąga się wieniec ołtarzy: św. Michała Archanioła, św. Józefa, św. Teofila, św. Pawła Pustelnika, św. Augustyna, św. Tekli, św. Rozalii, św. Kazimierza i św. Franciszka Ksawerego. On także poniekąd wybrał dla siebie to miejsce.

Ten jeden z największych świętych Kościoła był hiszpańskim jezuitą, jednym z najbliższych przyjaciół św. Ignacego Loyoli, misjonarzem, który nawrócił najwięcej pogan od czasów św. Pawła. W Starej Wsi jego kult wyprzedził przybycie tu jezuitów, bo sięga pierwszej połowy XVIII w. – Kiedy w 1786 r., po kasacji za-

fol. xhz

fol. xhz

konu paulinów, Austriacy płądrowali kościół ze wszystkiego, co miało jakąkolwiek wartość materialną, zabierając dzwony, instrumenty muzyczne, srebrne ozdoby i wota, nie mogli poradzić sobie z oderwaniem srebrnej peleryny z obrazu św. Franciszka Ksawerego znajdującego się w ołtarzu po prawej stronie kościoła – opowiada ks. Wiesław Sochacki. – Obraz uszkodzili, a jeden z nich miał powiedzieć: „Trzeba go stąd usunąć i w tym miejscu dać inny”, na co usłyszeli: „Ja tu zostanę i będę czekać na moich braci”.

Tak się stało i w 1821 r. jezuita otrzymał ten popauliński klasztor, otworzyli tu kolegium i nowicjat, obraz naprawili, a świę-

fol. xhz

fol. xhz

ty otrzymał nie tylko nowy srebrno-pozłacany płaszcz, ale też relikwiarz na różaniec. Były to wota obiecane mu przez przełożonego domu o. Jakowskiego, w zamian za wsparcie pracy duszpasterskiej starowiejskich współbraci.

Wsparcie było konkretne: jezuita zostali zaproszeni do poprowadzenia rekolekcji dla kapłanów w przemyskim seminarium, potem o kolejne i kolejne, i tak jest do dziś. Płaszcz zdobi ołtarz świętego, a relikwiarz znajduje się w gablocie starowiejskiej domowej kaplicy pod wezwaniem św. Stanisława Kostki, zwanej nowicjacką. W ołtarzu kaplicy umieszczono niewielką, piękną i bezcenną XVII-wieczną figurkę Matki Bożej Loretańskiej, w jego rogu po lewej stronie stoi srebrna trumienka z relikwiami św. Stanisława Kostki. To bardzo

Matka Boża sama wybrała to miejsce, kiedy w połowie XIV w. na drzewie rosnącym w okolicach Starej Wsi znaleziono malowany na desce Jej wizerunek.

Szukający miejsc wyciszenia i refleksji mogą odwiedzić otwarty przed sześciu laty przy starowiejskiej bazylice Ogród Biblijny.

prywatne miejsce modlitwy księży jezuitów znajduje się na pierwszym piętrze kolegium, nad zakrystią kościoła. Na ścianie naprzeciw wejścia do kaplicy umieszczono tablicę upamiętniającą niezwykle uzdrowienie jednego z mieszkańców starowiejskiego klasztoru, żyjącego w pierwszej połowie XIX w. o. Józefa Sachera.

Był on znakomitym lekarzem, po porady medyczne przyjeżdżali do niego chorzy nawet z Krakowa. Leczył nie tylko swych współbraci, ale też, bezinteresownie, okoliczną ludność. Biednym dawał lekarstwa za darmo, zamożnym – w zamian za ofiarę na klasztor. Kiedy sam w 1834 r. poważnie zachorował, ukazali mu się św. Andrzej Bobola wraz ze św. Ignacym i wtedy został uzdrowiony.

– Andrzej Bobola, choć urodził się w pobliskim Strachocinie, nigdy tu nie był, przynajmniej jako jezuita – mówi ks. Sochacki i dodaje: – Ale właśnie tu jest najstarsze miejsce jego kultu. W 1910 r. jezuita przebudowali pauliński skarbiec na kaplicę poświęconą męczennikowi. Wchodzi się do niej wprost z kościoła. Ozdobiona jest stiukami przedstawiającymi sceny z życia świętego: ukazuje mu się Chrystus z krzyżem na obłoku w otoczeniu aniołów, są sceny męczenia

go przez Kozaków, jest też święty w otoczeniu aniołów, z symbolami męczeństwa i herbami Królestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Litewskiego i herbem Bobolów. W kaplicy znajdują się relikwie świętego. W każdą środę trwa w niej całodzienna adoracja.

Bardzo ciekawym, bogatym w ekspozycje i dostarczającym wielu wrażeń miejscem jest muzeum klasztorne. Obok dramatycznie wyglądających szczątków spalonego cudownego obrazu są tu bezcenne pamiątki zwią-

zane m.in. z Janem Pawłem II, Piusem VI, Piusem IX, ks. Piotrem Skargą, o. Beyzymem, ks. Gurgaczem, ale też cenne obrazy – wśród nich najstarsza kopia cudownego obrazu Matki Bożej Częstochowskiej – grafiki, rzeźby, kolekcja szat liturgicznych, wspaniałe zbiory misyjne i etnograficzne oraz unikalna kolekcja szopek. W sumie zgromadzono tu ponad 4 tys. eksponatów.

Szukający miejsc wyciszenia i refleksji mogą odwiedzić otwarty przed sześciu laty przy starowiejskiej bazylice Ogród Biblijny. Wchodzi się do niego przez bramę symbolizującą bramę do raju. Można w nim kontemplować kolejne odsłony historii zbawienia: jest tu raj z postaciami Adama i Ewy i drzewem poznania dobra i zła, Wieża Babel, przejście przez Morze Czerwone, tablice z dziesięciorgiem przykazań, makiety Egiptu, Ziemi Świętej, półwyspu Synaj, Betlejem, rzeka Jordan i Kana Galilejska, Góra Błogosławieństw i Golgota. Wzdłuż ścieżek rosną tuje, drzewa oliwne, palmy, ale też dziewanny, osty, glicynie, róże. Cały teren można oglądać z dziewięciometrowej wieży widokowej. Dostępna jest mobilna aplikacja ułatwiająca samodzielne zwiedzanie.

Obok kolegium jezuitów, w Domu Formacji Stałej „Manresa”, można odbywać rekolekcje z prowadzeniem indywidualnym, odbywają się tu dni skupienia dla księży i dla osób świeckich.

Sanktuarium Matki Bożej Starowiejskiej

Parafia Wniebowzięcia NMP w Starej Wsi

Stara Wieś 778, 36-200 Brzozów

tel. 13 434 11 13

www.starawies.jezuici.pl

Największe uroczystości odpustowe odbywają się w uroczystość Wniebowzięcia NMP 14 i 15 sierpnia oraz w uroczystość Narodzenia NMP 8 września.

OSTRZEŻENIE PRZED CHCIVOŚCIĄ

Apetyt rośnie w miarę jedzenia. Różnica między jedzeniem a zdobywaniem bogactw polega na tym, że w jedzeniu trzeba zrobić przerwę, kiedy człowiek ma pełny żołądek. Intuicja w sprawie bogacenia się zawodzi nas. Wydaje się, że powinno być odwrotnie – dobrobyt powinien sprawiać, że stajemy się zaspokojeni. Jednak największy dystans do swoich pieniędzy mają właśnie biedni.

W pracy duszpasterskiej nieraz zauważalny jest paradoks, jak bardzo hojni są biedni i jak skąpi są bogaci. Widać to na przykład na pogrzebach – często więcej pieniędzy w zakładzie pogrzebowym zostawia nie ci, którzy jeżdżą bardzo dobrymi samochodami, ale właśnie ludzie biedniejsi. Podobnie jest ze zbieraniem funduszy na budowę kościoła – często bogaci ofiarowują bardzo małe kwoty, a biedni regularnie przekazują całe swoje oszczędności.

Pan Jezus w swoim nauczaniu wielokrotnie nawiązywał do ludzkiej zamożności. Pochwalił ubogą wdowę, która wrzuciła wszystkie swoje pieniądze do skarbony. Wzywał bogatego młodzieńca do sprzedania wszystkiego, co ma, i pójścia za Nim. Ostrzegał, że bogatemu trudno wejść do królestwa Bożego. W dzisiejszej ewangelii odmawia zaangażowania się w sprawy spadkowe i opowiada o bogaczu, który myślał, że przez wiele lat będzie mógł się cieszyć swoim majątkiem.

Czy bogactwo jest złe? Dlaczego Jezus tak często ostrzega przed zamożnością? Zapewne nawiązuje do tego, jak ukazywane było bogactwo w Starym Testamencie. Było znakiem Bożego błogosławieństwa. Znamy historię Abrahama, którego majątek pomnaża się z każdą przygodą, bo Bóg nad nim czuwa. Podobnie było z Józefem, który jako zarządca Egiptu wzbogacił faraona jak nikt przed nim. Człowiek bogaty mógł więc być dumny, że chodzi w świetle Bożego błogosławieństwa.

Tylko historie biblijne pokazują, że ludzie bogaci stali się tacy, bo wypełniali wolę Boga. Bogactwo przychodziło do nich, choć o nie nie zabiegali. Jak wiele dzisiejszych majątków jest zbudowanych na oszustwie i krzywdzie innych! Jak wiele naszych oszczędności jest opartych na lęku, że sami musimy się o siebie zatroszczyć, bo z Bogiem to nigdy nie wiadomo. Jak często po cichutku kusiciel mówi nam to, co Jezusowi na górze kuszenia – twoje będzie to wszystko, tylko lekko skłoń głowę przede mną.

Przestroga Jezusa przed bogactwem jest szczególnie aktualna dzisiaj. Żyjemy w świecie, gdzie posiadanie dóbr jest bardzo mocno promowane. Posiadanie jest zrównywane z byciem szczęśliwym (wystarczy popatrzeć, jak uśmiechnięci są aktorzy w reklamach). Uważaj, żeby to, co masz, nie pochłonęło twojego serca. Kochaj Boga i bliźniego, a nie swoje przedmioty.

ks. Jakub Sędek

Autor jest wikariuszem parafii św. Kazimierza Królewicza w Kobylce

XVIII NIEDZIELA ZWYKŁA

31 lipca 2022

Czytanie z Księgi Koheleta

1, 2; 2, 21-23

Marność nad marnościami, powiada Kohelet, marność nad marnościami – wszystko jest marnością.

Jest nieraz człowiek, który w swej pracy odznacza się mądrością, wiedzą i dzielnością, a udział swój musi on oddać człowiekowi, który nie włożył w nią trudu. To także jest marność i wielkie zło. Cóż bowiem ma człowiek z wszelkiego swego trudu i z pracy ducha swego, którą mozoli się pod słońcem? Bo wszystkie dni jego są cierpieniem i zajęcia jego utrapieniem. Nawet w nocy serce jego nie zazna spokoju. To także jest marność.

Psalm responsoryjny

90, 3-6. 12-14. 17

Refren: Panie, Ty zawsze byłeś nam ucieczką.

Obracasz w proch człowieka
i mówisz: „Wróćcie, synowie ludzcy”.

Bo tysiąc lat w Twoich oczach
jest jak wczorajszy dzień, który minął,
albo straż nocna.

Porywasz ich, stają się niby sen poranny,
jak trawa, która rośnie:
rankiem zielona i kwitnąca,
wieczorem więdną i usycha.

Naucz nas liczyć dni nasze,
byśmy zdobyli mądrość serca.
Powróć, Panie, jak długo będziesz zwlekał?
Bądź litościwy dla sług Twoich!

Nasyć nas o świecie swoją łaską,
abyśmy przez wszystkie dni nasze
mogli się radować i cieszyć.
Dobroć Pana, Boga naszego, niech będzie nam nami
i wspieraj pracę rąk naszych,
dzieło rąk naszych wspieraj!

Czytanie z Listu Świętego Pawła Apostoła do Kolosan

3, 1-5. 9-11

Bracia:

Jeśli razem z Chrystusem powstałście z martwych, szukajcie tego, co w górze, gdzie przebywa Chrystus, zasiadając po prawicy Boga. Dążcie do tego, co w górze, nie do tego, co na ziemi. Umarliście bowiem i wasze życie jest ukryte z Chrystusem w Bogu. Gdy się ukaże Chrystus, nasze Życie, wtedy i wy razem z Nim ukażecie się w chwale.

Zadajcie więc śmierć temu, co przyziemne w waszych członkach: rozpuście, nieczystości, lubieżności, złej żądzy i chciwości, bo ona jest bałwochwalstwem.

Nie okłamujcie się nawzajem, bo zwlekliście z siebie dawnego człowieka z jego uczynkami, a przyoblekli nowego, który wciąż się odnawia ku głębszemu poznaniu Boga, na obraz Tego, który go stworzył. A tu już nie ma Greka ani Żyda, obrzezania ani nieobrzezania, barbarzyńcy, Scyty, niewolnika, wolnego, lecz wszystkim we wszystkich jest Chrystus.

Aklamacja przed Ewangelią: Alleluja, alleluja, alleluja
Błogosławieni ubodzy w duchu,
albowiem do nich należy królestwo niebieskie.

Słowa Ewangelii według Świętego Łukasza
12, 13-21

Ktoś z tłumu powiedział do Jezusa: „Nauczycielu, powiedz mojemu bratu, żeby się podzielił z mną spadkiem”. Lecz On mu odpowiedział: „Człowieku, któż Mnie ustanowił nad wami sędzią albo rozjemcą?”.

Powiedział też do nich: „Uważajcie i strzeżcie się wszelkiej chciwości, bo nawet gdy ktoś ma wszystkiego w nadmiarze, to życie jego nie zależy od jego mienia”.

I powiedział im przypowieść:

„Pewnemu zamożnemu człowiekowi dobrze obrodziło pole. I rozważał sam w sobie: «Co tu począć? Nie mam gdzie pomieścić moich zbiorów». I rzekł: «Tak zrobię: zburzę moje spichlerze, a pobiuduję większe i tam zgromadzę wszystko zboże i dobra. I powiem sobie: Masz wielkie dobra, na długie lata złożone; odpoczywaj, jedz, pij i używaj!»”.

Lecz Bóg rzekł do niego: «Głupcze, jeszcze tej nocy załadują twojej duszy od ciebie komu więc przypadnie to, coś przygotowałeś?».

Tak dzieje się z każdym, kto skarby gromadzi dla siebie, a nie jest bogaty u Boga”.

KALENDARIUM LITURGICZNE

Poniedziałek, 1 sierpnia

Wspomnienie św. Alfonsa Marii Liguoriego, biskupa i doktora Kościoła

Czytania mszalne: Jr 28, 1-17; Ps 119, 29. 54. 79-80. 95. 102; Mt 14, 13-21

Wtorek, 2 sierpnia

Dzień powszedni albo wspomnienie św. Euzebiusza z Vercelli albo wspomnienie bł. Augustyna Czarotorskiego, prezbitera

Czytania mszalne: Jr 30, 1-2. 12-15. 18-22; Ps 102, 16-23. 29; Mt 14, 22-36

Środa, 2 sierpnia

Czytania mszalne: Jr 31, 1-7; Ps: Jr 3, 10-12b. 13; Mt 15, 21-28

Czwartek, 4 sierpnia

Wspomnienie św. Jana Marii Vianneya, prezbitera

Czytania mszalne: Jr 31, 31-34; Ps 51, 12-15. 18-19; Mt 16, 13-23

Piątek, 5 sierpnia

Dzień powszedni albo wspomnienie poświęcenia rzymskiej bazyliki Najświętszej Maryi Panny

Czytania mszalne: Na 2, 1. 3; 3, 1-3. 6-7; Ps: Pwt 32, 35b. 39-41; Mt 16, 24-28

Sobota, 6 sierpnia

Święto Przemienienia Pańskiego

Czytania mszalne: Dn 7, 9-10. 13-14 albo 2 P 1, 16-19; Ps 97, 1-2. 5-6. 9; Łk 9, 28b-36

foto: PAP/EPN/Vatican Media Handout

Z NAUCZANIA PAPIEŻA FRANCISZKA

NAWRÓCENIE, KTÓRE ROZBROI SERCA

Świat przeżywa czas ciężkiej próby, naznaczony najpierw niespodziewaną i gwałtowną burzą pandemii, a następnie wojną, która na światową skalę godzi w pokój i rozwój. Nie jest przypadkiem, że wojna powróciła do Europy w czasie, gdy odchodzi pokolenie, które doświadczyło jej w ubiegłym wieku. Te wielkie kryzysy mogą sprawić, że staniemy się nieczuli na fakt, że istnieją inne „epidemie” i inne rozpowszechnione formy przemocy, zagrażające rodzinie ludzkiej i naszemu wspólnemu domowi.

W obliczu tego wszystkiego potrzebna jest głęboka przemiana, nawrócenie, które rozbroi serca, pozwalając każdemu rozpoznać brata w drugim człowieku. I to na nas, dziadkach i osobach starszych, spoczywa wielka odpowiedzialność: nauczyć kobiety i mężczyzn naszych czasów patrzenia na innych z takim samym wyrozumiałym i czułym spojrzeniem, jakim my obdarzamy nasze wnuki.

Z orędzia na II Światowy Dzień Dziadków i Osób Starszych

AFRYKA MNIE ZASKAKUJE

Podczas moich wizyt w Afryce zawsze uderzała mnie wiara i wytrwałość waszych ludów. Po podróży do Republiki Środkowoafrykańskiej w 2015 r. powiedziałem, że Afryka zawsze mnie zaskakuje. Proszę was, abyście podczas tego spotkania również mnie zaskoczyli, wydobyli z siebie to, co najlepsze. Niech wasza refleksja będzie kolejnym pozytywnym zaskoczeniem, jakie Afryka zaoferuje całemu światu. (...) Mądrość waszych przodków przypomina nam w znanym przysłowiu, że tylko góry się nie spotykają, ludzie na pewno tak. Pamiętajcie więc, by podążać razem, towarzysząc i pomagając sobie nawzajem, razem wzrastając. Niech teologia, którą proponujecie, będzie Dobrą Nowiną o miłosierdziu dla ubogich; niech karmi wasze wspólnoty w walce o życie, o pokój i nadzieję.

Do uczestników kongresu teologicznego w Nairobi 19 lipca

ETYKA I MEDIA

Korzystanie z mediów cyfrowych, zwłaszcza mediów społecznościowych, wywołuje wiele poważnych problemów etycznych, które wymagają mądrego i głębokiego osądu ze strony osób przekazujących informacje i wszystkich zatroskanych o autentyczność i jakość relacji międzyludzkich. Niekiedy i w niektórych miejscach strony internetowe mediów stały się miejscami toksyczności, mowy nienawiści i fake newsów. W sprostaniu temu wyzwaniu Międzynarodowa Organizacja Mediów Katolickich SIGNIS może odegrać ważną rolę poprzez edukację medialną, tworzenie sieci mediów katolickich oraz przeciwdziałanie kłamstwu i dezinformacji. Zachęcam Was do wytrwałości w tych wysiłkach, zwracając szczególną uwagę na potrzebę wspomagania ludzi, zwłaszcza młodych, w rozwijaniu zdrowego zmysłu krytycznego, ucząc się odróżniać prawdę od fałszu, dobro od zła i doceniać znaczenie działań na rzecz sprawiedliwości, zgody społecznej i poszanowania dla naszego wspólnego domu.

Do uczestników kongresu mediów katolickich w Seulu 18 lipca

fot. Paweł Kęska

No to ona берет za pas, torbę do tyłu, nas, chłopaków, odsunęła, rączki zwinęła i krzyczy na drugą stronę – bo tam była brama i mężczyźni stali.

– Panowie, łapcie mnie!

Poszła na koniec bramy i wyskoczyła sprintem... tylko za jej piętami szły iskry po bruku, ale szybko leciała i przeleciała!

My, chłopaki na podwórku, tośmy się z tym Niemcem bawili. Wypchaliśmy słomą kombinizon, z pończochy zrobiliśmy głowę i na patyku wystawialiśmy z bramy. A ten strzelał, tylko sieczka z manekina leciała. No i on w końcu się zorientował, że trafia i nic, więc przestał strzelać.

Najgorsze było jak strzelała gruba berta – działo 600-mili-

widać, bo drzewa i barykady. Ale był rozkaz władz wojskowych, że lokale od strony ulicy mają być otwarte, żeby nie tracić czasu na wyważanie drzwi, jak przyjedzie czołg. Poszliśmy z bratem do mieszkania na trzecim piętrze. Padliśmy na dywan i czołgamy się do balkonu. Najpierw brat jako starszy wychylił głowę do tego czołgu, potem ja. Po lewej stronie stoją trzy doniczki z kwiatami, to je przesuwałam. Patrzę – jest czarna plama na środku jezdni. W tym momencie brat mnie ciągnie za piętę – dawaj, teraz ja! No to idę do tyłu. A tu hukło i obsypał nas tynk. Brat głębia rusza, a nic nie mówi. Stracił mowę czy co? A to ja straciłem słuch. Dopiero po dziesięciu minutach za-

Powstanie oczami dziecka

Wspomnienia spisał Paweł Kęska

1 sierpnia o wpół do piątej wychodzimy z jatki. Mama dostała pod ladą ćwiartkę zamrożonego wieprza zawiniętą w papier po cukrze. Kazała mi tę ćwiartkę nieść. Wsiadliśmy na ulicy Wolskiej w tramwaj numer 11. Daleko żeśmy nie zajechali.

Konduktor mówi: – Tramwaj jedzie do zajezdni!

Mama: – Jak to, przecież ja bilet wykupiłam!

Konduktor na to: – A to, że pani bilet wykupiła, to ja mam życie stracić?

No i wszyscy wysiadają. Z przedziału Nur fur Deutsche (Tylko dla Niemców) wychodzi niemiecki oficer z rękami do góry. Już mu zdejmują pas i zabierają, panie, pistolet. Już gdzieś ktoś strzelił. Już jakaś seria poleciała. Trzeba było się chować pod ścianami i iść do domu na piechotę. Ja cały czas mam to mięso pod pachą. Mama mnie trzyma za rękę. Jakaś biegająca, lata dwóch chłopaków i słyszę dwa strzały – pach, pach. Są na bosaka, jeden ma pistolet w ręce i woła:

– Gienek, chooo! – Na ulicy leży zabity Niemiec. Ten gówniarz go zastrzelił.

Chcę się zatrzymać.

A matka: – Chodź, chodź, chodź...

I tak żeśmy szli do domu. Mama zamiast to mięso upiec i schować, to porozdawała, a potem nie mieliśmy co jeść. Ale sąsiad miał wytwórnię cukierków i dał nam worek cukru. I potem matka wymieniała ten cukier na mąkę, na kaszę.

Niemcy ustawili w budynku Politechniki karabin maszynowy. Nie można było przejść przez ulicę ani nawet wychylić głowy z bramy, bo zaraz leciał tynk i liście, bo tam rosła akacja. Strzelał jak oszalały. A tam zawsze chodziło dużo ludzi. To zarządzili, że będzie dyżur ostrzegawczy. No i siedziała babcia na stołeczku, coś tam dziergała, a jak ktoś szedł, mówiła: – Uwaga, ostrzał!

I w pewnym momencie przychodzi łączniczka, w pasie, w mundurze, w berecie, a babcia mówi:

– Uwaga, ostrzał!

– Tak? A co strzela?

– Karabin maszynowy.

– A skąd?

– A z Politechniki.

metrowe. To cholerstwo strzelało co 10 minut. Jak siedziałem w piwnicy i przychodziła ósma minuta, to cała piwnica

Niemcy ustawili w budynku Politechniki karabin maszynowy. Nie można było przejść przez ulicę ani nawet wychylić głowy z bramy, bo zaraz leciał tynk i liście, bo tam rosła akacja.

zaczynała się modlić. Już dziesiąta minuta, już dziesiąta, leci... No i gdzieś był potężny wybuch, wszystko się trzęsło, a cała piwnica: Dzięki Ci, Panie Boże, że nas nie trafiło.

Ja nie mogłem usiedzieć w piwnicy i chodziłem po dworze. W pewnym momencie na naszej ulicy pojawił się czołg! Myśm chłopaki chcieli go zobaczyć. Co robić? Nie można głowy wychylić! Zrobiliśmy peryskop – drewnianą rurę z dwoma lusterkami, wysuwamy... ni cholery nie było

cząłem coś słyszeć. Żeby mnie brat nie pociągnął za nogę, to by mi głowę urwało. Jak Polacy spalili ten czołg, to ja tam zaglądałem do środka, nic ciekawego tam nie było.

Kiedy stałem w kolejce po wodę, podszedł do mnie chłopak i pyta, czy chcę wstąpić do harcerzy. Pewnie, że chcę. To on mówi, że mam sobie wybrać pseudonim. A ja nie wiedziałem, co to jest. To on mi dał trzy przykłady i ja wybrałem pseudo „Wilk”. Poszedłem do szkoły, w której była stanica szesnastej drużyny harcerzy. Tam podczas uroczystej zbiórki składałem przysięgę. Było takie prymitywne ognisko z latarki owiniętej w czerwoną bibułę i kilku patyków. Nauczyci nas śpiewać „Hej chłopcy!”. Moim dowódcą był Józef Przewłocki – Placek, który miał brata bliźniaka – Jacka.

Któregoś dnia byliśmy na stacji i Jacek krzyczy:

– Alarm! Wszyscy do gaszenia pożaru.

I lecim – jak wszyscy, to wszyscy. Jak byłem na scho-

dach, to Jacek mnie ręką za-trzymał.

– Ty zostań!

I się okazało, że Niemcy, panie, widzieli, że ludzie gaszą ten pożar, i strzelili z Pola Mokotowskiego i tak zginął Jacek brat Placka.

Potem była reorganizacja drużyny i jako najmłodszy zostałem przydzielony do poczty polowej. Był głód, nie było co jeść. Matka nosiła jedzenie w poszwecie od jaśka, ale jak było bombardowanie, to trzeba było chodzić do piwnicy. I ten worek jej ukradli.

Jak chodziłem z listami, to ludzie proponowali: Chodź,

Dziewczyna leżała na plecach na barykadzie, sam tułów, bez rąk i bez nóg. Jeszcze brat pomagał matce zakopać ją na podwórku w skrzynce od węgla.

talerz zupy pomidorowej dostaniesz. Ja nie wziąłem tego talerza, bo byłem na służbie. Pytałśmy Placka, co robić. A Placek powiedział, że zasadniczo to jesteśmy na służbie i poczęstunki nie wchodzi w rachubę. Ale jak jesteś głodny, to należy poczęstunek przyjąć. Taką decyzję podjął, panie, Placek, bo Jacek już nie żył. Do końca powstania roznosiłem listy. W moim rejonie były trzy prymitywne skrzynki, a moim obowiązkiem było listy wyjąć i zanieść na Wilczą, gdzie była segregacja.

Raz miałem siedem listów do szpitala Świętej Anny. Tam było duże podwórko z trawnikiem. Było tam pełno grobów, leżało kilku nieboszczyków, a sanitariuszka kopała dół. I mówi: Dawaj listy. I przy mnie zrobiła segregację. Cztery listy schowała do kieszeni, a trzy zostawiła w ręce. I ja już wiedziałem, że te trzy były aktualne, a te cztery już nie.

Najgorzej było, że nie było wody.

Któregoś dnia matka mnie pyta, czy nie wiem, gdzie jest dratwa, bo jej się popsuła skórzana torba. Ja mówię, że jest na Wspólnej. No i poszedłem po dratwę. I jak wróciłem (płacz) to chałupy nie było. Niemcy ostatnie bomby w powstaniu zrzucili na nasz dom. Zginęły dwie kobiety. Myśmy mieszkali na trzecim piętrze, a na czwartym żyła starsza pani z córką. Ładna była ta córka, miała piękne, długie włosy. Jak żeśmy się mijali na schodach, to zawsze mówiła dzień dobry.

Kiedy usłyszały samolot, biegły z czwartego piętra na dół do schronu, ale w połowie drogi córka mówi: mama, zapomniałam torby sanitarnej, i się wróciła (płacz). I matka przeżyła, a córka leżała na plecach na barykadzie, sam tułów, bez rąk i bez nóg. Jeszcze brat pomagał tej matce zakopać ją na podwórku w takiej skrzynce od węgla. Miała takie piękne włosy. A druga kobieta umierała trzy dni. Jak spadła ta bomba, to zburzyło część budynku i zagruzowało ją w ubikacji. I ona pukała w rurę, żeby ją ratować. Kiedy drużyna ratownicza wchodziła na gruzy, to Niemcy strzelali i nic się nie dało zrobić. Trzy dni pukała w tę rurę. A ja miałem legowisko w piwnicy koło tej rury i cały czas słuchałem tego pukania (płacz).

No a potem była, panie, kapitulacja. I jak żeśmy wychodzili z Warszawy, to na rogu Chałbińskiego stał niemiecki oficer. Wyprasowany, wyczyszczony, w błyszczących butach. Ja nie mogłem zrozumieć, dlaczego on nie jest głodny, dlaczego on nie jest brudny, dlaczego jest taki czysty. To dla mnie było niepojęte, bo wszyscy byli brudni, głodni i byle jak ubrani, a on stał, panie, jak cukierek.

A potem nas wywieźli na zachód. Wyzwolili nas Amerykanie. Jednego dnia Amerykanie zniknęli i przyszli Ruscy, tośmy wróciliśmy do Polski.

Zenon Kasprzak,
pseudonim Wilk, ur. w 1932 r.
W Szarych Szeregach
listonosz i łącznik

Izabela Pakulska

Rola tłuszczów w diecie

W czasie rozmów z pacjentami słyszę wiele pytań dotyczących spożycia tłuszczu. Zdarzają się różne postawy, nieraz skrajne – od „tłuszczofobii” po dietę ketogeniczną.

Tłuszcze odgrywają ważną rolę w organizmie, są konieczne do przyswajania witaminy A, D, E i K (są to witaminy rozpuszczalne w tłuszczach). Biorą udział w budowie błon komórkowych, są ważne dla prawidłowego funkcjonowania układu nerwowego i serca. Tkanka tłuszczowa jest magazynem energii. Dienne zapotrzebowanie na tłuszcz wynosi około 30 proc. zapotrzebowania kalorycznego, 1 g tłuszczu to 9 kcal – około dwóch razy więcej niż gram białka czy węglowodanów. Spożywanie nadmiernej ilości kalorii sprzyja rozwojowi tkanki tłuszczowej.

Zapotrzebowanie na kalorie zależy od wieku, płci, wykonywanej pracy, także pory roku – na przykład więcej tłuszczu spożywamy zimą.

Tłuszcze można dzielić w różny sposób. Jeśli chodzi o pochodzenie, rozróżniamy tłuszcze roślinne i zwierzęce, w zależności od budowy – tłuszcze nasycone i nienasycone, wielonienasycone (omega-3 i omega-6) i jednonienasycone (omega-9).

Tłuszcze pochodzenia roślinnego to takie, które powstają na przykład z oliwek, nasion słonecznika, rzepaku, soi, siemienia lnianego, pestek winogron. Ich wspólną cechą jest zawar-

tość nienasyconych kwasów tłuszczowych, są płynne. Tłuszcze występują także w awokado, orzechach włoskich, laskowych, a także w pestkach dyni, sezamie, kakao. W oleju palmowym i kokosowym, mimo że są pochodzenia roślin-

nego, zawarte są tłuszcze nasycone.

Smalec i masło należą do kwasów tłuszczowych nasyconych, mają konsystencję stałą.

Nasycone kwasy tłuszczowe znajdują się w czerwonym mięsie (wołowina, jagnięcina i wieprzowina); produkty te są cenne ze względu na obecność dobrze przyswajanego żelaza i witaminy B12. Ilość kwasów tłuszczowych nasyconych nie powinna przekraczać 5 proc. zapotrzebowania na energię, czyli przy diecie 2000 kcal około 13 g dziennie. Większe ilości odpowiadają za rozwój miażdżycy i chorób nowotworowych.

Jeszcze bardziej należy unikać tłuszczów trans. Chociaż dopuszczona jest w diecie ilość do 2 g dziennie, nazywane są ukrytym zabójcą. Niestety, obecne są w wielu produktach, przede wszystkim w utwardzonej margarynie, drożdżówkach, herbatnikach, chipsach, sosach i zupach w proszku. Dzięki obróbce są dłużej świeże, tańsze i... bardzo szkodliwe! To one odpowiadają za wzrost miażdżycy, zwiększają ryzyko zawału serca, udaru, niealkoholowego stłuszczenia wątroby, cukrzycy, działają prozapalnie, sprzyjają powstawaniu nowotworów.

Mam jednak też dobre wiadomości: są tłuszcze, których stosowanie jest nie tylko wskazane, ale wręcz konieczne; jednak o nich za tydzień.

Autorka jest lekarzem

„Morze Bałtyckie” i „Bałtyk”

dr hab. Tomasz Korpysz

Ortografia polska nie należy do najłatwiejszych, nie więc dziwnego, że błędy w pisowni wyrazów i wyrażeń były i są stosunkowo częste. Co ciekawe, budzą one chyba największe emocje wśród użytkowników języka, którzy je skrzętnie i z nieukrywana satysfakcją odnotowują w cudzych tekstach. Nietrudno jest znaleźć choćby w Internecie emocjonalne komentarze piętnujące jakieś konkretne przekroczenie norm ortograficznych (paradoksalnie – czasem w takich wypowiedziach również pojawiają się podobne błędy...). Z drugiej strony, w różnorodnych poradnikach językowych dużą część pytań i odpowiedzi stanowią te, które dotyczą właśnie pisowni. Warto też zauważyć, że niesłabnącą popularnością cieszą się różnego rodzaju konkursy ortograficzne, poczynając od słynnego, mającego już długą tradycję Ogólnopolskiego Konkursu Ortograficznego „Dyktando”, aż po liczne lokalne konkursy organizowane choćby z okazji Międzynarodowego Dnia Języka Ojczystego. Wielu językoznawców ubolewa nad tym, że to właśnie ortografia – i zwykle tylko ona – tak interesuje przeciętnych użytkowników polszczyzny. Badacze podkreślają, że błędy ortograficzne, choć niewątpliwie często są rażące, bardzo rzadko wpływają na zrozumiałość komunikatu. Znacznie ważniejsze są błędy interpunkcyjne, składniowe, a zwłaszcza leksykalne – w ich przypadku nieprzestrzeganie norm dość często prowadzi do zaburzenia właściwego odbioru wypowiedzi. Jednak także praktyka szkolna utrwała szczególnie zainteresowanie ortogra-

fią, a słowniki ortograficzne wciąż są najczęściej kupowanymi i używanymi leksykonami.

Mimo powyższych uwag, odpowiadając na głosy kilkorga czytelników, chciałbym wrócić do omawiania niektórych norm ortograficznych. Analiza różnorodnych tekstów wskazuje, że szczególnym problemem dla współczesnych użytkowników polszczyzny jest zwłaszcza pisownia łączna i rozdzielna oraz pisownia wielką i małą literą. Dziś przypomnę więc jedną z zasad dotyczących właśnie używania wielkich liter.

Wieloczlónowe nazwy geograficzne zasadniczo zapisuje się wielkimi literami, np. *Półwysep Apeniński*, *Wyżyna Krakowsko-Częstochowska* czy *Działy Grabowieckie*. Wyjątkiem jest sytuacja, kiedy wyrazy typu *morze*, *przylądek*, *pustynia* itp. nie wchodzi w skład nazwy i są zapisywane małymi literami. Dzieje się tak wówczas, gdy pozostałe człony takich wyrażeń mogą występować samodzielnie w funkcji nazw własnych. Dobrze ilustruje to rozróżnienie np. zdanie: *W tym roku przewędruję jedynie Pustynię Błędowską, a nie pustynię Gobi*. W pierwszym połączeniu rzeczownik *pustynia* jest elementem nazwy i musi być zapisywany wielką literą, ponieważ drugi człon jest przymiotnikiem i nie może samodzielnie stanowić nazwy geograficznej. W drugim połączeniu zapisany małą literą rzeczownik ten jest wyrazem pospolitym jedynie dookreślającym drugi człon, który jako również rzeczownik może też występować samodzielnie, np. *W tym roku przewędruję jedynie Pustynię Błędowską, a nie Gobi*. Na tej samej zasadzie piszemy np. *Przylądek Dobrej Nadziei*, ale: *przylądek Horn*, *Wyspa Wielkanocna*, ale: *wyspa Wolin* czy *Morze Bałtyckie*, ale: *morze Bałtyk*.

Wakacje kredytowe

Edyta
Pisarczyk-Kulon

Od 29 lipca wakacje kredytowe staną się faktem. Pierwsze wnioski o zawieszenie spłaty kredytu będą dotyczyć rat kredytowych za sierpień. Kredytobiorcy, którzy zaciągnęli kredyt hipoteczny na zakup nieruchomości, mogą skorzystać z zawieszenia spłaty kredytu cztery razy do końca tego roku oraz cztery razy w roku 2023.

Zawieszenie spłaty kredytu oznacza, że w tym okresie bank nie będzie mógł żądać spłaty ani raty kredytowej, ani odsetkowej. Wyjątek to zobowiązania wynikające z ubezpieczenia kredytu, te zobowiązania nie korzystają ze zwolnienia.

Wakacje kredytowe będą dotyczyć tylko kredytów zaciągniętych w walucie polskiej i nie będą obejmować kredytów indeksowanych lub denominowanych do waluty innej niż polska. W praktyce zawieszenie spłaty kredytu będzie przysługiwało w wymiarze dwóch miesięcy w okresie od 1 sierpnia 2022 r. do 30 września 2022 r., w wymiarze dwóch miesięcy w okresie od 1 października 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. oraz w wymiarze miesiąca w każdym kwartale przypadającym w okresie od 1 stycznia 2023 r. do 31 grudnia 2023 r.

Prawo do zawieszenia wykonywania umowy kredytowej przysługuje w stosunku do jednej umowy zawartej na nabycie nieruchomości przeznaczonej na zaspokojenie własnych potrzeb mieszkaniowych kredytobiorcy,

który zaciągnął kredyt jako konsument (w praktyce osoba fizyczna). Okres takiego zawieszenia nie będzie uznawany za okres kredytowania, w okresie tym nie będą także naliczane odsetki.

Jeżeli przed wejściem w życie wakacji kredytowych bank na wniosek kredytobiorcy zawiesił w całości lub w części spłatę zobowiązań z tytułu umowy na warunkach innych niż wprowadzane ustawą, termin tego zawieszenia uzgodnionego z bankiem skróci się z mocy prawa z dniem doręczenia bankowi wniosku o zawieszenie wykonania umowy złożonego na podstawie ustawy. Konsekwencją będzie automatyczne przejście na ustawowe zawieszenie wykonania umowy.

Zbliżone rozwiązania ustawa wprowadza także w odniesieniu do kredytów udzielanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego w zakresie kredytów udzie-

lanych w ramach rządowego programu popierania budownictwa mieszkaniowego (tzw. programu społecznego budownictwa czynszowego) oraz kredytów z tzw. starego portfela udzielanych towarzystwom budownictwa społecznego i spółdzielniom mieszkaniowym, spłacanych na podstawie wniosków o kredyt złożonych do BGK, nie później niż do 30 września 2009 r.

Wniosek o zawieszenie spłaty kredytu można złożyć w banku osobiście, ale wizyta nie jest konieczna, ustawa przewiduje złożenie wniosku również w formie pisemnej poprzez wysłanie do banku pocztą albo pozwala na skorzystanie z systemu teleinformatycznego banku.

Rozwiązania te wprowadza ustawa o wsparciu kredytobiorców, którzy zaciągnęli kredyt mieszkaniowy i znajdują się w trudnej sytuacji finansowej.

Autorka jest radcą prawnym

fol. PAP/Marcin Cholewiński

Debiut w Barcelonie

Barcelona pokonała Real Madryt 1:0, a gola z dystansu strzelił Raphinha. To jednak nie na niego były zwrócone oczy całego świata. Robert Lewandowski rozegrał bowiem swój pierwszy mecz w ekipie z Katalonii. Napastnik zagrał w pierwszej połowie meczu z numerem 12 na koszulce. Niestety, nie udało mu się zdobyć bramki.

fol. PAP/Grzegorz Mornot

Stoch triumfuje

Kamil Stoch wygrał konkurs Letniego Grand Prix w Wiśle-Malince. W czołowej trójce znaleźli się jeszcze Dawid Kubacki i Jakub Wolny. Największym zaskoczeniem zawodów był Francisco Morth, który w finałowym skoku poleciał aż 134,5 m.

Mecz pokoleń

Charytatywne wydarzenie w Tauron Arenie Kraków, z którego dochód zostanie przekazany ukraińskim dzieciom oraz młodzieży, przyniosło widzom wiele emocji. Agnieszka Radwańska wygrała w pokazowym, jednosetowym spotkaniu z Iga Świątek 6:4.

fol. PAP/Lukasz Gągliński

KONIEC SAGI

Mariusz Jankowski

Trwała ona tygodniami. I była męcząca. Bo przecież nawet najlepsza serialowa saga ma prawo zmęczyć. A co dopiero, gdy dotyczy piłkarza, który po prostu chce zmienić klub.

Przez ponad miesiąc byliśmy wszyscy zasypywani „newsami” z pierwszej ręki, przeciekami z ręki drugiej, pewnymi informacjami ze źródeł bardzo poważnych oraz wiadomościami nikomu do szczęścia nie potrzebnymi.

Wiem, wiem, wiem. Sam jestem dziennikarzem. Media z tego żyją. Ale... nie lubię przesady. A transfer Roberta Lewandowskiego sprawił, że wielu przesadzało. Szukanie taniej sensacji zawsze jest mało smaczne.

Nie brakowało takich, którzy najchętniej śledziliby życie kapitana reprezentacji Polski dzień i noc. Potem najchętniej relacjonowałoby to, co Robert zjadł na śniadanie, ile minut ćwiczył, dlaczego tak późno gdzieś wyszedł i po co w ogóle pojechał na wakacje...

Proszę postawić się na miejscu naszego piłkarza. To naprawdę nie jest łatwe ani przyjemne, gdy trzeba non stop znosić taką medialną wrzawę. Wrzawę, o którą się nie prosiło. Lewandowski chciał zmienić klub. Jego prawo. I jestem przekonany, że gdyby dało się to zrobić szybciej, ciszej, prościej, to na pewno by z tego skorzystał.

Sytuacja była jednak inna. Stąd postawa byłego już napastnika Bayernu. To ona sprawiła, że Polak z wielkiego bohatera, z ikony bawarskiego klubu, stał się kimś innym. Kimś krytykowanym, czasami wyszydzanym, a nawet wyśmiewanym. Bo łaska, nie tylko ta kibicowska, ale też ludzka, na pstrym koniu jeździ.

Gdy Robert strzelał gola za golem dla Bayernu – wszystko było super. Gdy jednak postanowił zrobić być może ostatni tak ważny krok w swojej karierze – wszystko było już złe. Niektórzy chcieliby rzucić go z piedestału.

Na szczęście nikt nie odbierze mu sukcesów, jakie odniósł w Bundeslidze. Być może pojawi się ktoś, kto wykreśli jego rekordy. Nigdy jednak nie zmieni się to, że w historii niemieckiej ligi zapisał się w sposób absolutnie wyjątkowy. I choćby z tego powodu zasłużył na więcej szacunku.

Teraz Lewandowski będzie walczył dla Barcelony. Klubu wyjątkowego nie tylko w Hiszpanii. I przyznam, że mam pewne obawy związane z tym transferem. Duma Katalonii od jakiegoś czasu jest bowiem na zakręcie. Także finansowym. Dlatego nie tylko najbliższy sezon będzie dla Barcelony ważny oraz niezwykle trudny.

Nadzieje związane z przyjściem polskiego napastnika są ogromne. Jego gole będą bardzo wyczekiwane i potrzebne. Oby ich nie zabrakło. Bo jeśli polski napastnik nie da Barcelonie bramek, wtedy szybko się okaże, że cała ta saga i transferowe zamieszanie nikomu szczęścia nie dały.

Autor jest dziennikarzem TVP

PZPN ukarany po raz drugi

W minionym tygodniu PZPN musiał się pogodzić z karą wymierzoną za mecz z Belgią. Grzywna 15 tysięcy euro została nałożona z powodu odpalenia przez kibiców pirotechniki i opóźnienia rozpoczęcia spotkania. Teraz PZPN otrzymał ponowną karę, takiej samej wysokości, za złe zachowanie fanów na trybunach przy okazji rozegranego 11 czerwca meczu z Holandią w Rotterdamie.

fol. FB/PZPN

Stewia

Barbara Wiśniowska

Produkty słodzone stewią możemy jeść bezkarnie, bez negatywnych konsekwencji dla zdrowia. Jest dozwolona przy cukrzycy, działa też leczniczo: obniża ciśnienie, regeneruje trzustkę, zwalcza trądzik, dezynfekuje i regeneruje skórę, wspomaga trawienie, działa antybakteryjnie, przeciwwirusowo, grzybobójczo, przeciwzapalnie, przeciwutleniająco, przeciwpróchniczo, moczopędnie, hipoglikemicznie – hamuje wchłanianie glukozy w jelitach.

Stewia jest rośliną astrową. Jej liście zawierają węglowodany (50–60 proc.), białka (10 proc.), błonnik (18 proc.), tłuszcze (2–3 proc.) oraz witaminy B2, C, kwas foliowy, do tego wapń, potas, sód, magnez, żelazo, fosfor, cynk, selen, miedź, siarkę, mangan. Są źródłem przeciwutleniaczy: kwasów fenolowych, flawonów, flawonoli, kwasów

chlorogenowych i ponad 30 glikozydów o słodkim smaku.

Stewia ma zero kalorii, bo glikozydy nie są wchłaniane przez człowieka. Ma zero-wy indeks glikemiczny, podczas gdy cukier ma indeks 100. Możemy nią wspomóc odchudzanie, zamiast obciążać siebie, zamiast usunąć cukier z diety. Słodzi mocniej niż cukier.

Badania kliniczne wykazały szkodliwy wpływ na zdrowie, jednak Unia Europejska zaleca dzienną dawkę 0,2 g na 50 kg masy ciała – pewnie z powodu przeciwwskazań: stewia może wchodzić w reakcję z niektórymi lekami: przeciwgrzybicznymi, przeciwzapalnymi, przeciwwirusowymi, antybiotykami, blokerami kanałów wapniowych oraz ze specyfikami na obniżenie ciśnienia, cholesterolu i diuretykami. Diabetycy powinni po niej uważnie mierzyć poziom glukozy.

fol. Barbara Wiśniowska

TARTA JAGODOWA BEZ CUKRU

Ciasto: 250 g mąki orkiszowej ■ 110 g oleju ■ łyżka stewii ■ szczypta soli

Ser: 500 g twarogu mielonego ■ 2–3 banany ■ 100 g jagód (plus jagody do dekoracji) ■ łyżka mąki ziemniaczanej

Polewa: 250 g sera mascarpone ■ biała czekolada z orzechami słodzona malitolem ■ ew. kilka łyżek mleka, jeśli jest za gęsta

Sposób przygotowania: Nastawiamy piekarnik na 180 stopni. Składniki ciasta łączymy i rozprowadzamy w formie o średnicy 24 cm. Pieczemy przez 15 minut. Ser miksujemy z bananami i mąką. Jagody możemy również zmiksować albo delikatnie wymieszać łyżką, by nie popękały. Masę układamy na ciasto i pieczemy przez 45 minut. Wyjmujemy i czekamy, aż lekko ostygnie. Czekoladę roztopiamy w rondelku na małym ogniu, ciągle mieszając, i dość szybko dodajemy do rondelka mascarpone. Możemy rozcieńczyć mlekiem. Kiedy masa jest jednolita, wylewamy ją na ciasto i od razu dekorujemy. Studzimy.

KRZYŻÓWKA Z HASŁEM Siostry Honoraty

POZIOMO

- 1 A – leży nad Skiertagiem
- 1 G – część tekstu od akapitu
- 2 E – bajkowe stworzenie
- 3 A – mityczny wynalazca
- 3 G – główna tętnica
- 6 A – podopieczne bacy
- 6 H – pojazd mechaniczny
- 8 C – żartobliwy wierszyk
- 9 A – w tym samym czasie
- 9 G – odmiana makaronu
- 10 E – centrum cyklonu
- 11 A – dekret cesarza
- 11 G – strzały armatnie

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

PIONOWO

- A 1 – rozważanie tekstu
- C 1 – kopalina mineralna
- C 8 – jedna z cyfr
- D 3 – dział matematyki
- E 1 – model samochodu
- E 8 – gaz w powietrzu
- F 4 – koński przysmak
- G 1 – atomowe paliwo
- G 8 – dryfowanie statku
- H 3 – koniec karnawału
- I 1 – księga judaizmu
- I 8 – dookoła laguny
- K 1 – na placu zabaw

**Hasło do odczytania
w zaznaczonym wierszu**

--	--	--	--	--	--	--	--

Rozwiązania prosimy nadsyłać
do 12 sierpnia na adres redakcji „Idziemy”.
Wylosowanych autorów poprawnych odpowiedzi
nagrodzimy książkami.

TVP 1

04.40 Klan (3987); **05.10** Klan (3988); **05.30** Klan (3989); **06.00** Słownik polsko@polski; **06.25** wojsko-polskie.pl (30) – reportaż; **06.55** Słowo na niedzielę; **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach; **08.00** Tydzień; **08.30** Zakochaj się w Polsce (241); **09.05** Weterynarze z sercem; **09.45** Żyć i pozwól umrzeć – film sensacyjny, Wielka Brytania 1973, reż.: Guy Hamilton, wyk.: Roger Moore, Yaphet Kotto, Jane Seymour; **11.55** Między ziemią a niebem; **12.00** Anioł Pański; **12.15** Między ziemią a niebem; **12.50** Więcej niż solidarni – cykl reportaży; **13.15** BBC w Jedyńce: Szpiedzy wśród zwierząt II, cz. 1; **14.15** Z pamięci: Kornel Filipowicz; **14.30** Tour de Pologne – 2. etap: Cheltn – Zamość (studio); **14.40** Tour de Pologne – 2. etap: Cheltn – Zamość; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Jaka to melodia?; **18.25** Komisarz Alex (208) – serial kryminalny TVP; **19.15** Tour de Pologne – kroniki – felieton; **19.25** Sport **19.30** Wiadomości **20.05** Pogoda **20.15** Bolivar (44) – serial kostiumowy **21.15** Zakochana Jedynka – Jeden dzień – film obyczajowy, USA 2011, reż.: Lone Scherfig, wyk.: Anne Hathaway, Jim Sturgess, Ken Stott **23.05** Kolarstwo – Tour de Pologne – Podsumowanie dnia **23.20** Immortals. Bogowie i Herosi – film fantasy, USA 2011, reż.: Tarsem Singh, wyk.: Henry Cavill, Mickey Rourke, Stephen Dorff, Freida Pinto, Luke Evans **01.15** Zanim się pojawiłeś – film obyczajowy, USA 2016, reż.: Thea Sharrock, wyk.: Emilia Clarke, Sam Claflin, Janet McTeer **03.10** Biegnać w stronę nieba – film fabularny, Kirgistan 2019 **04.40** Z pamięci: Kornel Filipowicz **04.45** Zakończenie dnia

TVP 2

05.20 Barwy szczęścia (2625); **05.50** Barwy szczęścia (2626); **06.25** Barwy szczęścia (2627); **07.00** M jak miłość (1657) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie – w tym: Pogoda Flesz; **11.50** Szlakiem Tour de Pologne – reportaż; **12.05** Kino rodzinne – Artur i Minimiki 3: Dwa światy – film animowany; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Kolo fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opole 2022: METRO – widowisko muzyczne; **16.15** Big Music Quiz – teleturniej muzyczny; **17.05** Lajki; **17.25** Rodzinka.pl (268) – serial komediowy TVP; reż.: Patrick Yoka, wyk.: Agata Kulesza, Jacek Braciak, Klara Kamińska, Magdalena Stuzińska, Olga Kalicka, Małgorzata Kożuchowska, Tomasz Karolak, Maciej Musiał, Adam Zdrójkowski, Mateusz Pawłowski; **18.00** Panorama; **18.15** Va Banque – teleturniej; **18.50** Na sygnale (372) – serial fabularny TVP; **19.25** Na sygnale (373) – serial fabularny TVP **20.00** Lato, muzyka, zabawa. Wakacyjna Trasa Dwójki 2022 – Stalowa Wola – 30 lat disco polo **21.00** Lato, muzyka, zabawa. Wakacyjna Trasa Dwójki 2022 – Łomża – Folk Festiwal cz. 1 **21.50** Lato, muzyka, zabawa. Wakacyjna Trasa Dwójki 2022 – Łomża – Folk Festiwal cz. 2 **22.40** Wakacyjna Trasa Dwójki 2022 **23.20** Wakacyjna Trasa Dwójki 2022 **24.00** Bezwstydny Mortdecai – film akcji, USA 2015, reż.: David Koepp, wyk.: Johnny Depp, Gwyneth Paltrow, Paul Bettany, Ewan McGregor **02.00** Disco polo – komedia, reż.: Maciek Bochniak, wyk.: Dawid Ogrodnik, Piotr Glowacki, Tomasz Kot, Joanna Kulig **03.50** Rodzinka.pl – serial TVP **04.20** Rodzinka.pl – serial TVP **04.50** Zakończenie dnia

TVP Info

05.55 Powitanie; **06.00** Serwis Info Poranek, w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.23** Pogoda; **06.31** Info Poranek; **06.52** Pogoda; **07.01** Info Poranek; **07.23** Pogoda; **07.31** Info Poranek; **07.51** Pogoda; **07.59** Info Poranek; **08.22** Pogoda; **08.30** W Kontrze; **09.15** Info Poranek; **09.41** Pogoda; **09.50** Wroniczka 17; **10.59** Serwis Info Dzień weekend; **11.22** Pogoda; **11.29** Info Dzień weekend; **11.50** Salon dziennikarski; **12.30** Info Dzień weekend; **12.52** Pogoda; **12.59** Info Dzień weekend; **13.29** Info Dzień weekend; **13.52** Pogoda; **13.59** Info Dzień weekend; **14.29** Info Dzień weekend; **14.52** Pogoda; **14.59** Info Dzień weekend; **15.29** Info Dzień weekend; **15.54** Pogoda; **16.00** Okiem Wiary; **16.29** Info Dzień weekend; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Teleexpress na deser; **17.45** Info Dzień weekend; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.25** Studio Zachód; **18.50** Info V4+; **19.05** Głębia ostrości **19.30** Wiadomości **19.58** Gość Wiadomości **20.13** Minęła 20 **21.00** W pełnym świetle **21.24** Serwis Info Wieczór weekend **21.51** Pogoda **22.00** Serwis Info Wieczór weekend **23.00** Info Wieczór **23.55** Serwis Info Wieczór weekend **00.03** Wiadomości **00.31** Gość Wiadomości **00.52** Pogoda **01.05** Wroniczka 17 **02.15** Minęła 20 **03.05** Pogoda **03.10** Info V4+ **03.35** Głębia ostrości **04.05** Filmy Dokumentalne TVP Info **05.13** Agrobiznes – podsumowanie

TV TRWAM

05.00 Głos serca; **05.45** Muzyczne chwile; **06.00** Jestem Mamą; **06.15** Dzieci Andersa – Powrót do Afryki; **07.20** Pod opieką Limanowskiej Pani; **07.45** Ocalić od zapomnienia; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Słowo życia; **08.05** Polski Punkt Wzdużenia; **08.25** Święty na każdy dzień; **08.30** Z Parlamentu Europejskiego; **09.00** Spotkania z lasem; **09.10** Spotkanie z Magdą Buczek; **09.15** Manna z Nieba; **09.30** Msza święta z Jasnej Góry; **10.35** Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela”; **10.40** Surge Polonia – powstań, Polsko; **12.00** Anioł Pański z Ojcem Świętym Franciszkiem; **12.15** Papież Polak do Rodaków; **12.35** Słowo życia; **12.40** Izba Pamięci Pułkownika Kuklińskiego; **12.50** Matki Polski dla Matek Ukrainy; **14.50** Polscy werbiści w Brazylii Centralnej; **15.00** Wieś – to też Polska; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Koncert życzeń; **16.45** Jej misja trwa; **17.00** Zostań Żołnierzem RP; **17.15** Sekrety mnichów; **17.30** Sól Ziemi; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański **18.05** Informacje dnia **18.15** Rozmowy niedokończone **19.25** Święty na każdy dzień **19.30** Opowieści z Księgi Cnót – serial animowany **20.00** Informacje dnia **20.20** Różaniec **20.50** Każde życie jest cudem **21.00** Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja **21.20** Informacje dnia **21.40** Retrospekcja **21.45** Stan Bezpieczeństwa Państwa – program publicystyczny **21.55** Obyś był zimny albo gorący – film dokumentalny **23.00** Jak my to widzimy – z daleka widzieć lepiej **23.30** Tam, gdzie Bóg płacze **00.00** Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.40 Był taki dzień – 31 lipca; **06.50** Ty pójdziesz do Jastrzębia – film dok.; **08.00** Msza greckokatolicka; **09.05** Janosik (11) – serial TVP; **09.50** Informacje kulturalne; **10.10** Okrasa łamie przepisy; **10.45** Astronomia niepodległa. 100 lat polskiej astronomii (7) – film dok.; **11.20** Wojownicy czasu; **12.00** Tasmnia – wyspa dziwna i piękna – film dok.; **12.55** Dzika Kanada (4) – serial dok.; **13.50** W kotle historii; **14.20** Kolumbowie (5) – serial TVP; **16.00** Nie taka prosta historia – magazyn; **16.30** Giganci historii; **17.25** Fascynująca Szwajcaria – Wysoko w Górach Jura – cykl dok.; **17.50** Stawka większa niż życie (17) – serial TVP; **18.55** Windsor. Największa miłość Elżbiety II (4) – serial dok.; **20.00** KGB: tarcza i miecz (3) – cykl dok.; **21.05** Nie ma róż bez ognia – komedia, reż.: Stanisław Bareja; **22.50** Strażniczki – film fabularny, Francja 2017, reż.: Xavier Beauvois, wyk.: Nathalie Baye, Laura Smet, Iris Bry, Cyril Descours; **01.10** Pole chwały – film dok.; **02.20** Szerokie tory; **02.50** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Zaśpiewajmy to jeszcze raz – Warszawski dzień; **07.30** Największe zbroje – Mieczysław Fogg; **08.00** Nabożeństwo Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w Belchatowie; **09.05** Z przytupem; **09.35** Baśnie z piasku (8) – serial; **10.10** Trzeci punkt widzenia; **10.50** Szpital na peryferiach (19) – serial; **12.05** Ada, to nie wypadła! – komedia; **13.45** McImperium – film obyczajowy; **15.50** Barbara Hannigan. Late Night Concert – koncert; **17.15** Niedziela z... twórczością Krzysztofa Komedy; **18.00** Niedziela z... Do widzenia, do jutra, reż.: Janusz Morgenstern, wyk.: Teresa Tuszyńska, Grażyna Muszyńska, Barbara Baranowska, Roman Polański; **19.30** Informacje kulturalne; **20.00** Krzyk w ciemności – dramat; **22.10** Trzeci punkt widzenia; **22.50** Chaplin na Bali – film dok.; **24.00** Wrzecziono czasu – film fabularny, reż.: Andrzej Kondratiuk; **01.55** Czysta formalność – film fabularny, reż.: Giuseppe Tornatore; **03.55** Legendy Rocka: Aretha Franklin; **04.20** Legendy Rocka: Jerry Lee Lewis; **04.55** Teledyski; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

05.20 Uwaga!; **05.40** Ukryta prawda (908); **06.30** Kuchenne rewolucje 11 (4); **07.25** Nowa Maja w ogrodzie 6 (21); **07.55** Akademia ogrodnika (21); **08.00** Ślub od pierwszego wejrzenia 7 (6); **09.00** Dzień Dobry Wakacje (12); **11.31** Weekendowa metamorfoza 4 (4); **12.35** Co za tydzień; **13.15** Mask Singer (6); **14.45** Niania – film familijny; **16.50** Zbuntowana księżniczka – komedia, Francja/USA/Wielka Brytania 2008, reż.: Nick Moore, wyk.: Emma Roberts, Juno Temple, Kimberley Nixon, Natasha Richardson; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** Gniew Tytanów – film przygodowy, USA/Hiszpania 2012, reż.: Jonathan Liebesman, wyk.: Sam Worthington, Liam Neeson, Ralph Fiennes, Edgar Ramirez, Rosamund Pike, Bill Nighy; **22.15** Pasażer 57 – film sensacyjny, USA 1992, reż.: Kevin Hooks; **23.55** Kuchenne rewolucje 23 (6); **01.00** Zabójcza broń 2 (16) – serial; **02.00** Uwaga!; **02.20** Noc Magii; **03.45** Kto was tak urządził; **04.15** Kto was tak urządził; **04.45** Kto was tak urządził; **05.15** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.25** Rio 2 – film animowany; **10.35** Daleko jeszcze? – komedia; **12.40** Fernando – komedia, USA 2017, reż.: Saldanha Carlos; **14.55** F1 GP Węgier; **17.05** Kabaletowa Ekstraklasa; **17.40** Nasz Nowy Dom (220); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Kabaret na żywo. Młodzi i Moralni (95); **22.05** Dick i Jane: Niezły ubaw – komedia, USA 2005, reż.: Dean Parisot, wyk.: Jim Carrey, Téa Leoni, Alec Baldwin, Richard Jenkins, Angie Harmon, John Michael Higgins, Richard Burgi, Carlos Jacott, Aaron Michael Drozin; **00.05** Bracia przyrodni – komedia, USA 2008, reż.: Adam McKay, wyk.: Will Ferrell, John C. Reilly, Mary Steenburgen, Richard Jenkins, Adam Scott, Kathryn Hahn, Andrea Savage, Lurie Poston, Logan Manus, Shira Piven, Wayne Federman, Seth Rogen, Rob Riggle, Ken Jeong, Matt Walsh; **02.10** Resident Evil: Potępienie – film animowany; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (690); **06.00** Wspaniałe stulecie (71); **07.00** *Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.30** Okiem Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ranczo (9) – serial obyczajowy TVP; **09.40** Komisarz Alex (1) – serial kryminalny TVP; **10.40** Ojciec Mateusz (265) – serial kryminalny TVP; **11.30** Leśniczówka (569) – serial obyczajowy TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.50** BBC w Jedynie: Szpieczy wśród zwierząt II, cz. 1. Tropiki – cykl dokumentalny; **14.00** Wspaniałe stulecie (72) – serial kostiumowy; **15.00** Wiadomości; **15.10** Tour de Pologne – 3. etap: Kraśnik – Przemysł (studio); **15.15** Tour de Pologne – 3. etap: Kraśnik – Przemysł; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Wojenne dziewczyny (21) – serial TVP; **18.50** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Tour de Pologne – kroniki; **19.24** Sport

19.30 Wiadomości

20.05 Pogoda

20.10 ALARM! – magazyn

20.30 Warszawiacy śpiewają (nie)zakazane piosenki – koncert z okazji 78. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego

21.50 Powstanie Warszawskie – dokument fabularyzowany

23.20 Kolarstwo – Tour de Pologne – Podsumowanie dnia

23.35 Jeden dzień – film obyczajowy, USA 2011, reż.: Lone Scherfig, wyk.: Anne Hathaway, Jim Sturgess, Ken Stott

01.30 Godzina „W” – dramat, reż.: Janusz Morgenstern, wyk.: Ewa Błaszczyk, Jerzy Gudejko, Piotr Łysak, Wojciech Wysocki, Tomasz Stockinger

03.00 Trzeci oficer (13) – serial TVP

03.55 Film dokumentalny

04.50 Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Na sygnale (179) – serial fabularyzowany TVP; **05.30** M jak miłość (1583) – serial TVP; **06.25** Pasterz – Przyjaciele – serial dokumentalny; **06.35** Pasterz – Kobieta – serial dokumentalny; **06.55** Rodzinka.pl (145) – serial komediowy TVP; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.30** Panorama; **10.40** Pytanie na śniadanie; **11.05** Szlakiem Tour de Pologne – reportaż; **11.15** Złotopolscy (53) – telenowela TVP; **11.50** Złotopolscy (54); **12.30** Kolo fortuny – teleturniej; **13.15** Zranione ptaki (91) – serial obyczajowy; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (224) – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Wydział kryminalny Kit-zbühl (16) – serial; **16.00** Kolo fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Zakazany owoc (24) – serial obyczajowy; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque (172) – teleturniej; **18.45** Zranione ptaki (92) – serial obyczajowy

19.35 Barwy szczęścia (2627) – serial obyczajowy TVP

20.10 Powiew miłości – film obyczajowy, USA 2018, reż.: Andrew Cymek, wyk.: Cindy Busby, Kevin McGarry, Sadie Munroe

21.50 Bezwarunkowa miłość – film obyczajowy, USA 2012, reż.: Brent McCorkle, wyk.: Lynn Collins, Michael Ealy, Bruce McGill

23.40 O mnie się nie martw (13) – serial komediowy TVP

00.35 Paterson – komediodramat, Niemcy/Francja/USA 2016, reż.: Jim Jarmusch, wyk.: Adam Driver, Golshifteh Farahani, Barry Shabaka Henley

02.45 The Circle. Krąg – film fabularny, USA 2017, reż.: James Ponsoldt, wyk.: Emma Watson, Tom Hanks

04.40 Zakończenie programu

TVP Info

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **05.59** Powitanie; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** W Kontrze; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Serwis Info Poranek; **08.10** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **09.40** Plan dnia; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości

19.58 Gość Wiadomości

20.13 Minęła 20

21.00 Nie da się ukryć

21.20 Serwis Info Wieczór

21.41 Pogoda

21.50 W tyle wizji

22.25 Serwis Info Wieczór

22.30 W tyle wizji Extra

23.00 Info Wieczór

23.30 W akcji

23.55 Serwis Info Wieczór

00.03 Wiadomości

00.31 Gość Wiadomości

00.57 Pogoda

01.05 Minęła 20

02.00 W tyle wizji

02.35 Serwis Info Wieczór

02.40 W tyle wizji Extra

03.06 Pogoda

03.12 O co chodzi

03.40 Filmy Dokumentalne TVP Info

05.18 Agrobiznes

TV TRWAM

05.10 Sanktuaria polskie; **05.30** Święta Barbara; **07.25** Z wędką nad wodę w Polskę i świat; **07.50** Kartka z kalendarza – Powstanie Warszawskie; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Wieś – to też Polska; **09.15** Chrystus w Biblii i Kodzie Leonarda da Vinci; **09.30** Opowieści z Księgi Cnot; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** Stan Bezpieczeństwa Państwa; **11.30** Przyroda w Obiektywie; **11.45** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.55** Święty na każdy dzień; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Próba wiary; **13.15** Muzyczne chwile; **13.25** Słowo życia; **13.30** *Msza święta z Jasnej Góry*; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Mojżesz – 10 przykazań; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Sanktuaria polskie; **16.30** Zew natury; **16.55** Spotkania z lasem; **17.05** Świadkowie; **17.25** Święty na każdy dzień

17.30 Spotkanie Rodziny Radia Maryja w sanktuarium Przemienienia Pańskiego – transmisja nabożeństwa

20.00 Informacje dnia

20.20 *Różaniec – audycja modlitewna*

20.50 Serce dla Ukrainy – film dokumentalny

21.00 *Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja*

21.20 Informacje dnia

21.40 Polski Punkt Widzenia – program publicystyczny

22.00 Mojżesz – 10 przykazań – serial fabularny

23.00 On wola Cię! – program religijny

23.50 Muzyczne chwile

00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.30 Był taki dzień – 1 sierpnia – felieton; **06.45** Lalka (6) – serial TVP; **08.05** Ex Libris (496); **08.35** Historia Polski: Rudy, Alek, Zośka – film dok.; **09.30** Informacje kulturalne; **09.55** Sensacje XX wieku: Polowanie na mózgi; **10.50** Essequibo – Ukryta rzeka, cz. 2 – serial dok.; **11.55** 1920. Wojna i miłość (6) – serial TVP; **12.50** Kanał – dramat wojenny, reż.: Andrzej Wajda; **14.40** Wszystkie kolory świata – Szwajcaria, bijące serce Alp – serial dok.; **15.35** Dziką Kanadą (4) – serial dok.; **16.30** Flesz historii (600); **16.55** Lalka (7) – serial TVP; **18.20** Spór o historię; **19.00** Historia Polski: Odważyć się być wolnym – film dok.; **20.00** Powstanie Warszawskie – dokument fabularyzowany; **21.40** Powstanie zwykłych ludzi – film dok.; **22.40** Wojna o trony. Prawdziwa historia Europy: Richelieu, kontrowersyjny kardynał (5) – serial dok.; **23.40** Info Wilno; **23.55** 1 sierpnia; **00.35** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **01.05** Sensacje XX wieku; **02.05** Encyklopedia II wojny światowej; **02.30** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Teledyski; **07.50** Wydarzenie aktualne; **08.20** Co dalej?; **09.00** Szatan z siódmej klasy – film fabularny; **11.00** Polskie drogi (3) – serial TVP; **12.45** I tak upłynął wieczór i poranek – film dok.; **13.30** Reżyserzy: Preston Sturges – cykl dok.; **14.30** Wrony – dramat, reż.: Dorota Kędzierzawska; **17.00** Godzina „W” – dramat, reż.: Janusz Morgenstern; **18.30** Informacje kulturalne; **18.50** Bestia – film fabularny, wyk.: Pola Negri, Jan Pawłowski, Maria Duleba; **20.00** Kanał – dramat wojenny, reż.: Andrzej Wajda; **21.45** Powidoki – Krzysztof Kamil Baczyński; **22.15** Peter Bogdanovich i zaginiony amerykański film – film dok.; **24.00** Warszawa – film obyczajowy, reż.: Dariusz Gajewski; **02.05** Informacje kulturalne; **02.30** Tylko Beatrycze – spektakl teatralny, reż.: Stefan Szlachetny, wyk.: Mirosław Gruszczyński, Stanisław Igar, Joanna Sobieska, Hugo Krzyski, Zbigniew Zapasiewicz, Jan Nowicki, Piotr Wysocki, Ewa Milde, Zdzisław Wardejn, Tomasz Borkowy; **05.00** Tamte lata, tamte dni: Jerzy Kisieliński; **05.35** Afisz kulturalny ekstra; **05.54** Zakończenie dnia

TVN

06.00 Uwaga!; **06.15** Nowa Maja w ogrodzie 6 (22); **06.40** Akademia ogrodnika (22); **06.50** Co za tydzień; **07.20** Bunt (26) – serial; **07.55** Tajemnice miłości (39); **09.00** Ten moment (59); **09.35** Kuchenne rewolucje 13 (13); **10.40** Ukryta prawda (1264); **11.45** Ukryta prawda (1096); **12.55** Tajemnice miłości (40); **14.00** Ukryta prawda (1265); **15.05** Ukryta prawda (1058); **16.10** Ten moment (60); **16.45** Kuchenne rewolucje 13 (14); **17.55** Ukryta prawda (1097); **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (17); **20.15** Na Wspólnej 20 (3467); **20.55** Millionerzy (508); **21.35** Romeo musi umrzeć – film sensacyjny, USA 2000, reż.: Andrzej Bartkowiak, wyk.: Jet Li, Aaliyah, Delroy Lindo, Isaiah Washington, Russell Wong, Henry O, D.B. Woodside; **23.55** Ślub od pierwszego wejrzenia 7 (6); **00.55** Co za tydzień; **01.35** Wewnętrzny wróg (6) – serial; **02.35** Uwaga!; **02.55** Noc Magii; **04.20** Kto was tak urządził; **04.55** Kto was tak urządził; **05.25** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (195); **09.10** Malanowski i Partnerzy (196); **09.40** Sekrety rodziny (215); **10.40** Dlaczego ja? (1083); **11.40** Gliniarze (286); **12.50** Wydarzenia; **13.20** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (939); **14.40** Dlaczego ja? (1065); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.40** Gliniarze (569); **17.40** Sekrety rodziny (275); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydrzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** MEGA HIT: John Rambo – film akcji, „Rambo IV”, Niemcy/USA 2008, reż.: Sylvester Stallone, wyk.: Sylvester Stallone, Julie Benz, Reynaldo Gallegos, Matthew Marsden, Graham McTavish; **22.00** Sara – film sensacyjny; **00.35** Dick i Jane: Niezły ubaw – komedia; **02.20** Pierwszy strzał – film akcji, Wielka Brytania/Kanada/USA, reż.: Steven C. Miller, wyk.: Hayden Christensen, William Anthony DeMeo, Gethin, Megan Leonard, Ty Shelton, Bruce Willis; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.05 Szpiedzy w Warszawie (1); **06.00** Wspaniałe stulecie (72); **07.00** *Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.30** Kościół z bliska; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (10) – serial TVP; **09.40** Komisarz Alex (12) – serial kryminalny TVP; **11.25** Okrasa łamie przepisy; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda – magazyn; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedyńce: Największe cuda natury, cz. 1. Góry; **14.00** Wspaniałe stulecie (73) – serial kostiumowy; **15.00** Wiadomości; **15.10** Tour de Pologne – 4. etap: Lesko – Sanok (studio); **15.15** Tour de Pologne – 4. etap: Lesko – Sanok; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **17.55** Wojenne dziedziny (22) – serial TVP; **18.50** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Tour de Pologne – kroniki; **19.24** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn
20.30 Leśniczówka (570) – serial TVP
21.05 Bolivar (45) – serial kostiumowy
22.00 Ekstradycja (3) – serial TVP
23.00 Kolarstwo – Tour de Pologne – Podsumowanie dnia
23.15 Ocaleni – reality show
00.20 Oddział Delta – film fabularny, USA/Izrael 1986, reż.: Menahem Golan, wyk.: Chuck Norris, Lee Marvin, Martin Balsam, Joey Bishop, Robert Forster, Lainie Kazan, George Kennedy, Hanna Schygulla, Susan Strasberg
02.40 Na tyłach wroga – dramat wojenny, USA 2003, reż.: Ryan Little, wyk.: Corbin Allred, Alexander Polinsky, Kirby Harborne
04.20 Film dokumentalny
04.50 Zakończenie dnia

TVP 2

05.05 Na sygnale (180) – serial fabularyzowany TVP; **05.35** M jak miłość (1584) – serial TVP; **06.25** Sakrament kapłaństwa – reportaż; **06.55** Rodzinka.pl (146) – serial komediowy TVP; **07.30** Pytanie na śniadanie – poradka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.30** Panorama; **10.40** Pytanie na śniadanie; **11.05** Szlakiem Tour de Pologne – reportaż; **11.15** Złotopolscy (55) – telenowela TVP; **11.50** Złotopolscy (56) – telenowela TVP; **12.30** Kolo fortuny – teleturniej; **13.15** Zranione ptaki (92) – serial obyczajowy; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (225) – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Wydział kryminalny Kitzbühel (17) – serial; **16.00** Kolo fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Zakazany owoc (25) – serial obyczajowy; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Zranione ptaki (93) – serial obyczajowy; **19.35** Barwy szczyścia (2628) – serial obyczajowy TVP
20.10 Szybki jak śmierć – film akcji, USA 2018, reż.: Jodi Scurfield, wyk.: John Travolta, Matthew Modine, Jennifer Esposito, James Remar
22.05 The Circle. Krąg – film fabularny, USA 2017, reż.: James Ponsoldt, wyk.: Emma Watson, Tom Hanks
00.05 Ludzkie historie – Pokolenia
Pokoleniom – film dokumentalny
01.10 Powiew miłości – film obyczajowy, USA 2018, reż.: Andrew Cymek, wyk.: Cindy Busby, Kevin McGarry, Sadie Munroe
02.50 Kliknij, żeby zmienić swoje życie: sekrety globalnego szaleństwa – film dokumentalny
03.50 Rodzinka.pl – serial komediowy TVP
04.30 Rodzinka.pl – serial komediowy TVP
04.55 Zakończenie programu

TVP Info

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **05.59** Powitanie; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** W Kontrze; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Serwis Info Poranek; **08.10** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **09.40** Plan dnia; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.57 Pogoda
01.05 Minęła 20
02.00 W tyle wizji
02.35 Serwis Info Wieczór
02.40 W tyle wizji Extra
03.12 O co chodzi
03.45 Filmy Dokumentalne TVP Info
04.49 wojsko-polskie.pl
05.16 Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Listy do Pana Boga; **06.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.00** Filmowe życiorysy – Zygmunt Rypieński; **07.50** Kartka z kalendarza – Powstanie Warszawskie; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo życia; **08.40** Muzyczne chwile; **09.00** Papież Polak do Rodaków; **09.20** Cmentarz przy Lipowej; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Jak my to widzimy – z daleka widać lepiej; **10.45** Zew natury; **11.05** Mocni w Wierze; **11.35** Święty na każdy dzień; **11.40** Ma się rozumieć; **11.50** Słowo życia; **12.00** *Aniol Pański*; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojżesz – 10 przykazań; **13.15** Muzyczne chwile; **13.30** *Msza święta z Jasnej Góry*; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Śladami Mojżesza; **15.20** Ja jestem Chlebem Żywym; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Jestem mamą; **16.25** Tajemnice Watykanu; **16.55** 100 cudownych miejsc na świecie; **17.05** Święty na każdy dzień
17.10 Prosto o gospodarce
17.30 Zostań Żołnierzem RP
17.45 Muzyczne chwile
17.55 Poczet Wielkich Polaków
18.00 *Aniol Pański*
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Każdy maluch to potrafi
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Serce dla Ukrainy
21.00 *Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja*
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
23.00 Obył był zimny albo gorący
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.55 Był taki dzień – 2 sierpnia; **07.05** Lalka (7) – serial TVP; **08.35** Historia Polski: Odważyć się być wolnym – film dok.; **09.30** Informacje kulturalne; **09.45** Flesz historii (600); **10.10** Sensacje XX wieku: Enigma, cz. 1; **11.00** Od Hallera do Pattona – film dok.; **12.00** Astronomia niepodległa. 100 lat polskiej astronomii (8) – film dok.; **12.30** 1920. Wojna i miłość (7) – serial TVP; **13.25** Windsor. Największa miłość Elżbiety II (4) – serial dok.; **14.20** Historia w postaciach zapisana: Fryderyk II, król Prus – cykl dok.; **16.00** Powstanie Warszawskie w dokumentach – film dok.; **17.00** Lalka (8) – serial TVP; **18.30** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **19.00** Historia Polski: Mój kanał – film dok.; **19.50** Putin: historia rosyjskiego szpiega (1) – film dok.; **20.45** Tajemnice III Rzeszy 2 (1) – cykl dok.; **21.40** Kanał – dramat wojenny, reż.: Andrzej Wajda; **23.15** Info Wilno; **23.35** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **00.10** Sensacje XX wieku; **01.00** Encyklopedia II wojny światowej; **01.30** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Teledyski; **08.05** Informacje kulturalne; **08.40** Powidoki – Krzysztof Kamili Baczyński; **09.05** Którędy po sztuce; **09.25** Godzina „W” – dramat, reż.: Janusz Morgenstern, wyk.: Ewa Błaszczyk, Jerzy Gudejko, Piotr Łysak, Wojciech Wysocki, Tomasz Stockinger; **11.00** Polskie drogi (4) – serial TVP; **12.30** Czarna suknia – film TVP, reż.: Janusz Majewski; **13.30** Rudolf Laban. Wskrzeszone dziedzictwo – film dok.; **14.15** Statyści – komedia; **16.30** Wielkie manewry – komediodramat; **18.30** Informacje kulturalne; **18.55** Dziewczyna i chłopak – serial TVP; **20.00** Taka zwykła historia – film obyczajowy; **21.55** Co dalej?; **22.40** Kobiety za kamerą (9) – cykl dok.; **23.50** Kanał – dramat wojenny, reż.: Andrzej Wajda, wyk.: Teresa Iżewska, Tadeusz Janczar, Wierzyśław Gliński, Stanisław Mikulski, Emil Karewicz, Teresa Berezowska, Zofia Lindorf, Jan Englert; **01.40** Informacje kulturalne; **02.10** Międzynarodowy Festiwal Bachowski w Świdnicy; **04.15** Symfonia fabryki Ursus – film dok.; **05.30** Afisz kulturalny ekstra; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

06.05 Uwaga!; **06.20** Na Wspólnej 20 (3467) – serial obyczajowy; **06.50** Milionerzy (508); **07.20** Bunt (27) – serial; **07.55** Tajemnice miłości (40); **09.00** Ten moment (60); **09.35** Kuchenne rewolucje 13 (14); **10.40** Ukryta prawda (1265); **11.40** Doradca smaku 16 (17); **11.50** Ukryta prawda (1097); **12.55** Tajemnice miłości (41); **14.00** Ukryta prawda (1266); **15.05** Ukryta prawda (1059); **16.10** Ten moment (1); **16.45** Kuchenne rewolucje 16 (1); **17.55** Ukryta prawda (1098); **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (31); **20.15** Na Wspólnej 20 (3468) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy (509); **21.35** Morderstwo doskonałe – film sensacyjny, USA 1998, reż.: Andrew Davis, wyk.: Michael Douglas, Gwyneth Paltrow, Viggo Mortensen, David Suchet, Sarita Choudhury; **23.50** Kuba Wojewódzki 16 (8); **00.50** Zabójcza broń 2 (17) – serial; **01.50** Uwaga!; **02.10** Noc Magii; **03.35** Kto was tak urządził; **04.10** Kto was tak urządził; **05.10** Kto was tak urządził; **05.35** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (197); **09.10** Malanowski i Partnerzy (198); **09.40** Sekrety rodziny (216); **10.40** Dlaczego ja? (1084); **11.40** Gliniarze (287); **12.50** Wydarzenia; **13.20** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (940); **14.40** Dlaczego ja? (1066) – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia – magazyn informacyjny; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.40** Gliniarze (570); **17.40** Sekrety rodziny (276); **18.50** Wydarzenia – magazyn informacyjny; **19.25** Gość Wydrzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Niepowstrzymany; **22.10** Bank – film sensacyjny, USA 2009, reż.: Tom Tykwer, wyk.: Clive Owen, Naomi Watts, Armin Mueller-Stahl, Ulrich Thomsen; **00.35** Sara – film sensacyjny, Polska 1997, reż.: Maciej Ślesicki, wyk.: Bogusław Linda, Agnieszka Włodarczyk, Marek Perepeczko, Cezary Pazura, Stanisław Brudny; **03.10** Świat według Kiepskich (218); **03.50** Świat według Kiepskich (222); **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Szpiedzy w Warszawie (2); **06.00** Wspaniałe stulecie (73); **07.00** *Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.30** Rodzinny ekspres; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (11) – serial TVP; **09.40** Komisarz Alex (13) – serial TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (267) – serial TVP; **11.30** Leśniczówka (570) – serial TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda; **12.40** Rok w ogrodzie Extra; **12.55** Natura w Jedyńce: Największe cuda natury, cz. 2. Wulkany; **14.00** Wspaniałe stulecie (74) – serial kostiumowy; **15.00** Wiadomości; **15.10** Tour de Pologne – 5. etap: Łańcut – Rzeszów (studio); **15.15** Tour de Pologne – 5. etap: Łańcut – Rzeszów; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Wojenne dziewczyny (23) – serial TVP; **18.50** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Tour de Pologne – kroniki – felieton; **19.24** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn
20.30 Leśniczówka (571) – serial obyczajowy TVP
21.05 Bolivar (46) – serial kostiumowy
22.00 Historia Szarego – koncert
23.00 Kolarstwo – Tour de Pologne – podsumowanie dnia
23.15 Ukraińcy (6) – serial dokumentalny
00.10 Za cenę stawy – film fabularny, Kanada 2020, reż.: Jeff Hare, wyk.: Gina Holden, Heavenly Reyna, Aaron Schwartz
01.50 Wróc do mnie – film obyczajowy, USA 2000, reż.: Bonnie Hunt, wyk.: David Duchovny, Minnie Driver, Robert Loggia
03.55 wojsko- polskie.pl (30) – reportaż
04.55 Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Na sygnale (181) – serial fabularny TVP; **05.30** M jak miłość (1585) – serial TVP; **06.25** Pożyteczni.pl – magazyn; **06.55** Rodzinka.pl (147) – serial komediowy TVP; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.30** Panorama; **10.40** Pytanie na śniadanie; **11.05** Szlakiem Tour de Pologne – reportaż; **11.15** Złotopolscy (57) – telenowela TVP; **11.50** Złotopolscy (58) – telenowela TVP; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Zranione ptaki (93) – serial obyczajowy; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (226) – serial fabularny TVP; **15.10** Wydział kryminalny Kit-zühel (18.) – serial; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Zakazany owoc (26) – serial obyczajowy; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Zranione ptaki (94) – serial obyczajowy, Turcja 2019
19.35 Barwy szczęścia (2629) – serial obyczajowy TVP
20.10 Złoto dezerterów – komedia, reż.: Janusz Majewski, wyk.: Marek Kondrat, Bogusław Linda, Wiktor Zborowski, Katarzyna Figura, Piotr Gąsowski, Jan Englert, Piotr Machalica, Leonard Pietraszak, Paweł Deląg, Artur Żmijewski
22.25 Lekarka z rajskej wyspy. Nagły wypadek – film obyczajowy, Niemcy 2017, reż.: Peter Stauch, wyk.: Anja Knauer, Dennesch Zoud, Helmut Zierl
00.05 Medyceusze Wspaniali (5) – serial kostiumowy
01.20 Ważniejsza od królów – film dokumentalny
03.10 Archiwista (9) – serial TVP
04.05 Rodzinka.pl – serial komediowy TVP
04.35 Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **05.59** Powitanie; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** W Kontrze; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Serwis Info Poranek; **08.10** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **09.40** Plan dnia; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.57 Pogoda
01.05 Minęła 20
02.00 W tyle wizji
02.35 Serwis Info Wieczór
02.40 W tyle wizji Extra
03.06 Pogoda
03.12 O co chodzi
03.45 Filmy Dokumentalne TVP Info
04.48 Info V4+
05.14 Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Prosto o gospodarce; **05.20** Jestem mamą; **05.35** Tam, gdzie Bóg płacze; **06.05** Apostoł mediów – bł. Jakub Alberione; **07.40** Muzyczne chwile; **07.50** Kartka z kalendarza – Powstanie Warszawskie; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Każdy maluch to potrafi; **08.50** Słowo życia; **09.00** Opowieści Starego Testamentu; **09.30** Sanktuarium polskie; **09.50** Święty na każdy dzień; **10.00** Audycja Generalna z Watykanu; **11.00** Z wędką nad wodę w Polsce i świat; **11.25** Jestem mamą; **11.40** Prosto o gospodarce; **12.00** *Anioł Pański*; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Mojesz – 10 przykazań; **13.20** Muzyczne chwile; **13.30** *Msza święta z Jasnej Góry*; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Granica; **15.15** „Ojcu Świętemu się nie odmawia...”; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Na zdrowie; **16.35** Wyszyński – historia
17.00 Rotmistrz Pilecki – przywrócenie pamięci – program historyczny
17.30 Przyroda i ludzie
17.55 Poczet Wielkich Polaków
18.00 *Anioł Pański*
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Brat Franciszek – serial animowany
20.00 Informacje dnia
20.20 *Różaniec*
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 *Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja*
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojesz – 10 przykazań
23.00 Oto ja, posłaj mnie! – film dokumentalny
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.30 Był taki dzień – 3 sierpnia; **06.40** Lalka (8); **08.10** Dzika Polska – serial dok.; **08.45** Historia Polski: Mój kanał – film dok.; **09.30** Informacje kulturalne; **09.50** Sensacje XX wieku. Enigma, cz. 2; **10.45** Oni szli Szarymi Szeregami – dokument fab.; **12.20** Alfabet Andrzeja Dobosza; **12.40** 1920. Wojna i miłość (8) – serial TVP; **13.30** Drugie życie Bristol Scuta – film dok.; **14.35** Tajemnice III Rzeszy 2 (1) – cykl dok.; **15.35** Putin: historia rosyjskiego szpiega (1) – film dok.; **16.25** Flesz historii – ekstr.; **16.35** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **17.00** Lalka (9); **18.30** Nie taka prosta historia; **19.00** Historia Polski: Diabelne szczęście – film dok.; **20.05** Wiedeń – miasto cesarzy (1); **21.05** Wojna o trony. Prawdziwa historia Europy. Richelieu (5) – serial dok.; **22.05** Jutro idziemy do kina – film fabularny; **23.55** Info Wilno; **00.15** Miasto z piasków i serc. Stalowa Wola – film dok.; **01.10** Było, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **01.45** Sensacje XX wieku; **02.35** Encyklopedia II wojny światowej; **03.05** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Teledyski; **07.45** Informacje kulturalne; **08.15** Trzeci punkt widzenia; **08.55** Wielkie manewry – komedia-dramat; **11.00** Polskie drogi (5) – serial TVP; **12.25** Dziewczyna i gołębie – film TVP; **13.30** Wędrujące książki. Karaiby – serial dok.; **14.00** Wędrujące książki. Kolumbia – serial dok.; **14.45** Kocie ślady – film TVP, reż.: Paweł Komorowski, wyk.: Janusz Gajos, Mieczysław Pawlikowski, Joanna Jedryka, Jerzy Trela, Andrzej Balcerzak, Marian Cebulski; **16.20** Alicja w miastach – film obyczajowy; **18.30** Informacje kulturalne; **18.50** Dziewczyna i chłopak – serial TVP; **20.00** Zama – dramat; **22.05** Karen Blixen – sen afrykańskiej nocy – film dok.; **23.10** Taka zwykła historia – film obyczajowy; **01.10** Scena Klasyczna (1) Szymon Nehring – koncert; **02.00** Informacje kulturalne; **02.30** Wojaczek – dramat, reż.: Lech J. Majewski, wyk.: Krzysztof Szewczyk, Dominika Ostalowska, Andrzej Mastalerz; **04.15** Cztery noce z Anną – dramat, reż.: Jerzy Skolimowski; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

06.05 Uwaga!; **06.20** Na Wspólnej 20 (3468); **06.50** Milionerzy (509); **07.20** Bunt (268); **07.55** Tajemnice miłości (41); **09.00** Ten moment (1); **09.35** Kuchenne rewolucje 16 (1); **10.40** Ukryta prawda (1266); **11.40** Doradca smaku 16 (31); **11.50** Ukryta prawda (1098); **12.55** Tajemnice miłości (42); **14.00** Ukryta prawda (1267); **15.05** Ukryta prawda (1060); **16.10** Ten moment (2); **16.45** Kuchenne rewolucje 16 (2); **17.55** Ukryta prawda (1099); **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (33); **20.15** Na Wspólnej 20 (3469); **20.55** Milionerzy (512); **21.35** Dwanaście małp – film s.f., USA 1995, reż.: Terry Gilliam, wyk.: Bruce Willis, Madeleine Stowe, Brad Pitt, Christopher Plummer, David Morse; **00.10** Wyścig po życie – film sensacyjny, USA/Bulgaria 2013, reż.: Courtney Solomon, wyk.: Ethan Hawke, Selena Gomez, Jon Voight, Rebecca Budig, Paul Freeman; **02.00** Wewnętrzny wróg (6) – serial; **03.00** Uwaga!; **03.20** Noc Magii; **04.40** Kto was tak urządził; **05.10** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (199); **09.10** Malanowski i Partnerzy (200); **09.40** Sekrety rodziny (217); **10.40** Dlaczego ja? (1085); **11.40** Gliniarze (288); **12.50** Wydarzenia; **13.20** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (941) – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? (1067); **15.50** Wydarzenia – magazyn informacyjny; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.40** Gliniarze (571); **17.40** Sekrety rodziny (277); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydrzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Dorwać byłą – komedia romantyczna, USA 2010, reż. Andy Tennant, wyk. Gerard Butler, Jennifer Aniston, Joel Garland, Jason Sudeikis, Gio Perez; **22.20** Króliczek; **00.25** Niepowstrzymany – thriller, USA 2010, reż.: Tony Scott, wyk.: Denzel Washington, Kevin Dunn, Chris Pine, Dawson Rosario, Ethan Suplee; **02.35** Świat według Kiepskich (236); **03.25** Świat według Kiepskich (237); **04.05** Kabaretowa Ekstraklasa; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Szpiedzy w Warszawie (3); **06.00** Wspaniałe stulecie (74); **07.00** *Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.40** Ranczo (12) – serial TVP; **09.45** Komisarz Alex (14) – serial kryminalny TVP; **10.40** Ojciec Mateusz (268) – serial kryminalny TVP; **11.30** Leśniczówka (571) – serial TVP; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedyńce: Największe cuda natury, cz. 3. Lodowce; **14.00** Wspaniałe stulecie (75); **15.00** Wiadomości; **15.10** Tour de Pologne – 6. etap: Szafliary – Bukowina Tatrzańska (studio); **15.15** Tour de Pologne – 6. etap: Szafliary – Bukowina Tatrzańska; **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Wojenne dziedziny (24) – serial TVP; **18.50** Jeden z dziesięciu – teleturniej; **19.20** Tour de Pologne – kroniki – felieton; **19.24** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn
20.30 Leśniczówka (572) – serial TVP
21.05 Bolivar (47) – serial kostiumowy, Kolumbia 2019, reż.: Luis Alberto Restrepo, wyk.: Luis Gerónimo Abreu, Irene Esser, Rosmeri Marval, Erick Rodríguez
21.55 Sprawa dla reportera
22.55 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.30 Kolarstwo – Tour de Pologne – Podsumowanie dnia
23.40 Magazyn kryminalny 997
00.35 Urlop na kempingu – film obyczajowy, Niemcy 2018, reż.: Jan Ruzicka, wyk.: Tanja Wedhorn, Stephan Kampwirth, Martin Lindow
02.15 Głina (18) – serial TVP
03.15 Sprawa dla reportera
04.15 Magazyn śledczy Anity Gargas
04.40 Notacje – Izabella Kłosińska
04.50 Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Na sygnale (182) – serial fabularzowany TVP; **05.30** M jak miłość (1586) – serial TVP; **06.25** Smaki świata – magazyn; **06.55** Rodzinka.pl (148) – serial komediowy TVP; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.30** Panorama; **10.40** Pytanie na śniadanie; **11.05** Szlakiem Tour de Pologne – reportaż; **11.15** Złotopolscy (59) – telenowela TVP; **11.50** Złotopolscy (60) – telenowela TVP; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Zranione ptaki (94) – serial obyczajowy, Turcja 2019; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (227) – serial fabularzowany TVP; **15.10** Wydział kryminalny Kitzbühel (19) – serial; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Zakazany owoc (27) – serial obyczajowy; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Zranione ptaki (95) – serial obyczajowy
19.35 Barwy szczęścia (2630) – serial obyczajowy TVP
20.10 Na ringu z rodziną – film fabularny, Wielka Brytania/USA 2019, reż.: Stephen Merchant, wyk.: Dwayne Johnson, Vince Vaughn
22.10 Ocean desperacji – thriller, USA 2016, reż.: Phil Volken, wyk.: Eion Bailey, Bethany Joy Lenz, Danny Glover
00.10 Szybki jak śmierć – film akcji, USA 2018, reż.: Jodi Scurfield, wyk.: John Travolta, Matthew Modine, Jennifer Esposito, James Remar
02.05 Złoto dezertorów – komedia, reż.: Janusz Majewski, wyk.: Marek Kondrat, Bogusław Linda, Wiktor Zborowski, Katarzyna Figura, Piotr Gąsowski, Jan Englert, Piotr Machalica, Paweł Deląg, Artur Żmijewski
04.10 Gomorra (22) – serial
05.05 Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **05.59** Powitanie; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** W Kontrze; **07.51** Agrobiznes; **07.56** Agropogoda; **08.00** Serwis Info Poranek; **08.10** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **09.40** Plan dnia; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.57 Pogoda
01.05 Minęła 20
02.00 W tyle wizji
02.35 Serwis Info Wieczór
02.40 W tyle wizji Extra
03.06 Pogoda
03.12 O co chodzi
03.40 Filmy Dokumentalne TVP Info
04.15 Filmy Dokumentalne TVP Info
05.16 Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Kamienie wołać będą; **06.00** Audycja Generalna z Watykanu; **07.00** Rotmistrz Pilecki – przywrócenie pamięci; **07.35** Muzyczne chwile; **07.50** Karta z kalendarza – Powstanie Warszawskie; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo życia; **08.40** Poznajemy Polskę; **08.50** Co by było, gdyby zwierzęta mówiły? Baśka Murmańska; **09.00** Na zdrowie; **09.20** Brat Franciszek; **09.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Myśląc Ojczyzna; **11.35** Przyroda i ludzie; **12.00** *Aniol Pański*; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Ziemia Obiecana; **13.10** Muzyczne chwile; **13.20** Przegląd tygodnika „Niedziela”; **13.30** *Msza święta z Jasnej Góry*; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Ciepłota ufnosć; **15.30** Maryja z Nazaretu w Jej Zwiastowaniu; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Z wędką nad wodę; **16.35** Porady Medyczne Bonifratrów
17.00 *Modlitwa w sanktuarium św. Józefa w Kaliszu*
19.25 Akademia pro-life – program edukacyjny
19.30 Przyjaciele i bohaterowie – serial animowany dla dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Serce dla Ukrainy – film dokumentalny
21.00 *Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja*
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Ziemia Obiecana – serial fabularny
22.55 Mistyczne serce Lasu Wiedeńskiego. Opactwo Heiligenkreuz – program religijny
23.45 Muzyczne chwile
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.25 Był taki dzień – 4 sierpnia; **06.35** Lalka (9) – serial TVP; **08.00** W kotle historii; **08.35** Historia Polski: Diabelne szczęście – film dok.; **09.30** Informacje kulturalne; **09.50** Sensacje XX wieku. Enigma, cz. 3; **10.45** Koło historii; **11.25** Nie taka prosta historia; **11.55** Paryski korespondent – film dok.; **12.25** 1920. Wojna i miłość (9) – serial TVP; **13.20** 300 milionów lat – Ziemia człowieka (2) – serial dok.; **14.25** Zapomniani sojusznicy – w poszukiwaniu birmiańskich bohaterów; **15.25** Wiedeń – miasto cesarzy (1); **16.20** Astronomia niepodległa. 100 lat polskiej astronomii (8) – film dok.; **16.50** Daleko od szosy (1) – serial TVP; **18.15** Minęła rocznica – film dok.; **19.05** Historia Polski: I powiem: nie będąc – jestem. Krzysztof Kamil Baczyński – film dok.; **20.05** Rzeź Woli – film dok.; **21.00** Giganci historii; **21.50** Droga do morza – film dok.; **22.35** Info Wilno; **22.50** Happy Olo. Pogodna ballada o Olku Dobie – film dok.; **24.00** Był, nie minęło – kronika zwiadowców historii; **00.30** Sensacje XX wieku; **01.20** Encyklopedia II wojny światowej; **01.45** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Teledyski; **07.40** Informacje kulturalne; **08.10** Księga Przestrzeni; **08.50** Alicja w miastach – film obyczajowy; **11.00** Polskie drogi (6); **12.40** Moje życie w Wersalu – film anim.; **13.30** Happy Olo. Pogodna ballada o Olku Dobie – film dok.; **14.45** Franciszek, kuglarz boży – dramat, reż.: Roberto Rossellini; **16.25** Chce się żyć – film obyczajowy, reż.: Maciej Pieprzyca, wyk.: Dawid Ogrodnik, Kamil Tkacz, Dorota Kolak, Arkadiusz Jakubik, Anna Nehrebecka, Mikołaj Roznerski, Anna Karczmarczyk, Janusz Chabior; **18.30** Informacje kulturalne; **18.55** Dziewczyna i chłopak – serial TVP; **20.00** Teatr Telewizji: Wielki kawałek tortu w pułapce na myszy – spektakl teatralny; **21.10** Tamte lata, tamte dni. Jerzy Kisielski; **21.50** Zabicie świętego jelenia – film, Irlandia/USA 2017, reż.: Jorgos Lantimos, wyk.: Colin Farrell, Nicole Kidman, Barry Keoghan, Raffey Cassidy, Alicia Silverstone; **24.00** Berlin Live – Suzanne Vega – koncert; **01.15** Tęsknota za światłem – film dok.; **03.05** Zama – dramat; **05.10** Teledyski; **05.30** Afisz kulturalny ekstra; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

06.05 Uwaga!; **06.20** Na Wspólnej 20 (3469); **06.50** Milionerzy (512); **07.20** Bunt (29) – serial; **07.55** Tajemnice miłości (42); **09.00** Ten moment (2); **09.35** Kuchenne rewolucje 16 (2); **10.40** Ukryta prawda (1267); **11.40** Doradca smaku 16 (33); **11.50** Ukryta prawda (1099); **12.55** Tajemnice miłości (43); **14.00** Ukryta prawda (1268); **15.05** Ukryta prawda (1061); **16.10** Ten moment (3); **16.45** Kuchenne rewolucje 16 (3); **17.55** Ukryta prawda (1100); **19.00** Fakty; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku 16 (30); **20.15** Na Wspólnej 20 (3470); **20.55** Milionerzy (513); **21.35** Kuchenne rewolucje 23 (7); **22.45** Na pewno, być może – film komedia, USA/Francja/Niemcy/Wielka Brytania 2008, reż.: Adam Brooks, wyk.: Ryan Reynolds, Isla Fisher, Abigail Breslin, Elizabeth Banks, Rachel Weisz, Kevin Kline; **00.55** Szybko i wściekle – film sensacyjny, USA 2009, reż.: Justin Lin, wyk.: Vin Diesel, Paul Walker; **03.15** Uwaga!; **03.35** Noc Magii; **05.00** Kto was tak urządził; **05.30** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (201); **09.10** Malanowski i Partnerzy (202); **09.40** Sekrety rodziny (218); **10.40** Dlaczego ja? (1086); **11.40** Gliniarze (289); **12.50** Wydarzenia; **13.20** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (942); **14.40** Dlaczego ja? (1068); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.40** Gliniarze (572); **17.40** Sekrety rodziny (278); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydrzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Dlaczego nie – komedia romantyczna, Polska 2007, reż.: Ryszard Zatorski, wyk.: Anna Cieślak, Tomasz Kot, Małgorzata Kożuchowska, Maciej Zakościelny; **22.10** Czarownica – film fantasy, USA 2005, reż.: Nora Ephron, wyk.: Nicole Kidman, Will Ferrell, Shirley MacLaine, Michael Caine; **00.25** Dorwać byłą – komedia romantyczna, USA 2010, reż.: Andy Tennant, wyk.: Gerard Butler, Jennifer Aniston, Joel Garland; **02.55** Książniczka i żołnierz – melodramat, USA 2001, reż.: Mike Robe; **04.40** Disco Grammy; **05.25** Teleshopping TV Okazje

TVP 1

05.10 Szpiedzy w Warszawie (4) – serial; **06.00** Wspaniałe stulecie (75); **07.00** Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Agape – magazyn; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.35** Ranczo (13) – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (15) – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (269) – serial kryminalny TVP; **11.25** Okrasa łamie przepisy – magazyn kulinarny; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda – magazyn; **12.35** Magazyn Rolniczy; **12.55** Natura w Jedynce: Największe cuda natury, cz. 4. Rzeki – cykl dokumentalny; **14.00** Wspaniałe stulecie (76) – serial kostiumowy; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka – teleturniej; **16.05** Przysięga (691) – serial obyczajowy; **17.00** Telexpress; **17.20** Tour de Pologne – 7. etap: Skawina – Kraków (studio); **17.25** Tour de Pologne – 7. etap: Skawina – Kraków; **19.20** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn
20.35 Bolivar (48) – serial kostiumowy, Kolumbia 2019, reż.: Luis Alberto Restrepo, wyk.: Luis Gerónimo Abreu, Irene Esser, Rosmeri Marval, Erick Rodriguez Bolivar (49)

21.30 Człowiek ze złotym pistoletem – film sensacyjny, Wielka Brytania 1974, reż.: Guy Hamilton, wyk.: Roger Moore, Christopher Lee

00.35 Kolarstwo – Tour de Pologne – Podsumowanie dnia
00.50 Każdego dnia – dramat, USA 2018, reż.: Michael Sucsy
02.35 Boks – Gala KnockOut Boxing Night #23
03.40 S. W. A. T. – Jednostka specjalna (43) – serial
04.20 Magazyn kryminalny 997
05.00 Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Na sygnale (183) – serial fabularny TVP; **05.30** M jak miłość (1587) – serial TVP; **06.20** Anna Dymna – spotkamy się; Helena Butkiewicz; **06.55** Rodzinka.pl (149) – serial komediowy TVP; **07.30** Pytanie na śniadanie – pobudka; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.30** Panorama; **10.40** Pytanie na śniadanie; **11.10** Szlakiem Tour de Pologne – reportaż; **11.15** Smaki świata – magazyn kulinarny; **11.50** Złotopolscy (61) – telenowela TVP; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Zranione ptaki (95) – serial obyczajowy; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (228) – serial fabularny TVP; **15.10** Wydział kryminalny Kitzbühel (20) – serial, Niemcy/Austria 2011, reż.: Fabian Eder, wyk.: Andrea L'Arronge, Anja Stöhr, Jakob Seeböck; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Zakazany owoc (28) – serial obyczajowy; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Zranione ptaki (96) – serial obyczajowy

19.35 Barwy szczęścia (2631)
20.10 Postaw na milion (209)
21.10 Lato, muzyka, zabawa. Wakacyjna Trasa Dwójki
22.00 Lato, muzyka, zabawa. Wakacyjna Trasa Dwójki 2022 – Łomża – Folk Festiwal
23.10 Nie ma tego złego – komedia romantyczna, Belgia/Francja 2017, reż.: Valerie Lemerrier, wyk.: Valerie Lemerrier, Patrick Timsit, Helen Vincent

00.55 Na ringu z rodziną – film fabularny, Wielka Brytania/USA 2019, reż.: Stephen Merchant, wyk.: Dwayne Johnson, Vince Vaughn

02.55 Lekarka z rajskej wyspy. Nagły wypadek – film obyczajowy, Niemcy 2017, reż.: Peter Stauch, wyk.: Anja Knauer, Dennesch Zoud, Helmut Zierl

04.40 Rodzinka.pl – serial TVP
05.05 Zakończenie dnia

TVP Info

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.57** Agropogoda; **05.59** Powitanie; **06.01** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i ze świata – w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.20** Pogoda; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.54** Pogoda; **07.00** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.21** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień; **10.51** Pogoda; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.29** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda; **14.59** Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **17.00** Telexpress; **17.15** Telexpress Extra; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi

19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Forum
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór

00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda
01.05 Forum
02.00 W tyle wizji
02.35 Serwis Info Wieczór
02.40 W tyle wizji Extra
03.06 Pogoda
03.12 O co chodzi
03.45 Filmy Dokumentalne TVP Info
05.36 Agrobiznes

TV TRWAM

05.00 Złoty umysł; **06.50** Papieska Madonna Jasnogórska; **07.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.50** Kartka z kalendarza – Powstanie Warszawskie; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo życia; **08.45** Przyjaciele i bohaterowie; **09.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **09.35** Święty na każdy dzień; **09.45** Jestem Mamą; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Mała Arabka i Matrix; **11.05** Tajemnice Krzywego Lasu; **11.25** Serce dla Ukrainy; **11.35** Gospodarcze filary Niepodległości; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Ziemia Obiecana; **13.15** Hostia stała się Ciałem, wino stało się Krwią; **13.30** Msza święta z Jasnej Góry; **14.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **14.30** Zrozumieć Antycywilizację; **14.55** Słowo życia; **15.00** Koronka do Bożego Miłosierdzia; **15.20** Mocni w Wierze; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Siódmy Sakrament; **16.40** Prosto o gospodarce

17.00 Życie z Pasją
17.25 Święty na każdy dzień
17.30 Geopolityka
17.55 Poczet Wielkich Polaków
18.00 Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Westerplatte Młodych
19.00 Warto zauważyć... w mijającym tygodniu
19.30 Opowieści Theo
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec
20.50 Serce dla Ukrainy
21.00 Apel Jasnogórski
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Ziemia Obiecana
22.55 Przegląd Katolickiego Tygodnika „Niedziela”
23.00 Przedstawienie musi trwać
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.30 Był taki dzień – 5 sierpnia; **06.45** Daleko od szosy (1); **08.10** Kuchnia dwudziestolecia (17); **08.40** Historia Polski: Krzysztof Kamil Baczyński – film dok.; **09.30** Informacje kulturalne; **09.50** Sensacje XX wieku: Enigma, cz. 4; **10.40** Książ. Klucze do Śląska – film dok.; **11.45** Alfabet Andrzeja Dobosza; **12.10** 1920. Wojna i miłość (10); **13.05** Chiny: starodawne królestwo przyrody – cykl dok.; **14.05** W poszukiwaniu Wikingów (1) – serial dok.; **15.10** Geniusze i marzyciele. Kazimierz Prószyński; **16.05** Ex Libris (497); **16.30** Daleko od szosy (2); **18.00** Zapomniani sojusznicy – w poszukiwaniu birmańskich bohaterów; **19.00** Historia Szarego – koncert; **20.00** Pułkownik Kwiatkowski – komediodramat; **22.05** Wielkie mity historii – Hiroshima i kapitulacja Japonii (2); **23.05** Stulecie na taśmie filmowej (5); **00.10** Pacyfikacja stoczni szczebińskiej im. A. Warskiego w 1981 r. – film dok.; **01.00** Info Wilno; **01.25** Film dokumentalny; **02.15** Było, nie minęło – kronika zwiańców historii; **02.40** Sensacje XX wieku; **03.35** Encyklopedia II wojny światowej; **04.05** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Teledyski; **07.40** Informacje kulturalne; **08.10** Tamte lata, tamte dni: Jerzy Kisielewski; **08.55** Chce się żyć – film obyczajowy, reż.: Maciej Pieprzyca, wyk.: Dawid Ogrodnik, Kamil Tkacz, Dorota Kolak, Arkadiusz Jakubik; **11.00** Polskie drogi (7); **12.50** Lato pszczoł – film krótkometrażowy; **13.30** Pierre Richard – komik dyskretny (Pierre Richard: The Quiet Ones), Francja 2016, reż.: Gregory Monro; **14.35** Mysz – film TVP; **15.35** Bo oszalałem dla niej – komediodramat; **17.30** Scena muzyczna – Brass Federacja – koncert; **18.30** Informacje kulturalne; **18.50** Reżyserzy: David Lynch; **20.00** U Pana Boga za miedzą – komedia; **22.05** Bilet na księżyc – film dok.; **23.25** Zabicie świętego jelenia – Irlandia, USA 2017, reż.: Jorgos Lantimos, wyk.: Colin Farrell, Nicole Kidman, Barry Keoghan, Raffey Cassidy, Alicia Silverstone; **01.35** Czary Mary Mama – dramat; **01.55** O Matko! – film anim.; **02.20** Informacje kulturalne; **02.50** Gdy opadnie pył – film dok.; **04.30** Teledyski; **05.30** Afisz kulturalny ekstra; **05.50** Zakończenie dnia

TVN

06.05 Uwaga!; **06.20** Na Wspólnej 20 (3470); **06.50** Milionerzy (513); **07.20** Bunt (30) – serial; **07.55** Tajemnice miłości (43); **09.00** Ten moment (3); **09.35** Kuchenne rewolucje 16 (3); **10.40** Ukryta prawda (1268); **11.40** Doradca smaku 16 (30); **11.50** Ukryta prawda (1100); **12.55** Tajemnice miłości (44); **14.00** Ukryta prawda (1269); **15.05** Ukryta prawda (1062); **16.10** Ten moment (4); **16.45** Kuchenne rewolucje 16 (4); **17.55** Ukryta prawda (1101); **19.00** Fakty; **19.30** Sport; **19.40** Pogoda; **19.50** Uwaga!; **20.00** Szybcy i wściekli V – film sensacyjny, USA 2011, reż.: Justin Lin, wyk.: Vin Diesel, Paul Walker, Jordana Brewster, Tyrese Gibson, Chris „Ludacris” Bridges; **22.50** Gniew Tytanów – film przygodowy, USA/Hiszpania 2012, reż.: Jonathan Liebesman, wyk.: Sam Worthington, Liam Neeson; **00.55** Kuba Wojewódzki 16 (8); **02.00** Uwaga!; **02.20** Noc Magii; **03.45** Kto was tak urządził; **04.15** Kto was tak urządził; **04.45** Kto was tak urządził; **05.15** Kto was tak urządził; **05.40** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy (203); **09.10** Malanowski i Partnerzy (204); **09.40** Sekrety rodziny (219); **10.40** Dlaczego ja? (1087); **11.40** Gliniarze (290); **12.50** Wydarzenia; **13.20** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy (943); **14.40** Dlaczego ja? (1069); **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.40** Gliniarze (573); **17.40** Sekrety rodziny (279); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.00** Disco Hit Festival Kobylnica 2022; **23.35** X-Men: Przeszłość, która nadejdzie – film s.f., USA/Wielka Brytania/Kanada, 2014, reż.: Bryan Singer, wyk.: Peter Dinklage, Halle Berry, Nicholas Hoult, Hugh Jackman, Jennifer Lawrence, James McAvoy, Michael Fassbender; **02.20** Dlaczego nie – komedia romantyczna, Polska 2007, reż.: Ryszard Zatorski, wyk.: Anna Cieślak, Tomasz Kot, Małgorzata Kożuchowska, Anna Przybylska, Maciej Zakościelni; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Klan (3990); **05.35** Klan (3991); **06.00** Magazyn Ekspresu Reportażów; **07.00** *Transmisja Mszy świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.40** Rok w ogrodzie; **08.05** Rok w ogrodzie Extra; **08.20** woj-sko-polskie.pl (31); **08.45** Pełnosprawni (461); **09.15** Sprawa dla reportera; **10.10** Fascynujący świat – Kromdraai. Kolebka ludzkości – film dokumentalny; **11.15** Rolnik szuka żony – reality show; **12.15** Shalako – film fabularny, Wielka Brytania 1968, reż.: Edward Dmytryk, wyk.: Sean Connery, Brigitte Bardot, Stephen Boyd, Jack Hawkins, Peter Van Eyck; **14.10** Z pamięci; **14.25** Okrasa łamie przepisy; **15.00** Komisarz Alex (209) – serial kryminalny TVP; **16.00** Lekkoatletyka – Diamentowa Liga – Memoriał Kamili Skolimowskiej; **17.00** Teleexpress; **17.20** Pogoda; **17.30** Jaka to melodia?; **18.30** Wojenne dziewczyny (2) – serial TVP; **19.15** Tour de Pologne – kroniki – felieton; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM! – magazyn
20.35 Bolivar (50) – serial kostiumowy
21.30 Hit na sobotę – Przykładny obywatel – film fabularny, Kanada/Francja/Norwegia/USA 2019, reż.: Hans Petter Moland, wyk.: Liam Neeson, Laura Dern, Tom Bateman, Tom Jackson
23.40 Cztery wesela i pogrzeb – komedia, Wielka Brytania 1994, reż.: Mike Newell, wyk.: Hugh Grant, Andie MacDowell, Simon Callow, Rowan Atkinson, James Fleet, Kristin Scott Thomas
01.45 Wojna imperiów – film akcji, Hongkong/Chiny 2015, reż.: Daniel Lee, wyk.: Jackie Chan, John Cusack, Adrien Brody
04.30 Z pamięci – felieton
04.35 Zakończenie dnia

TVP 2

05.55 Barwy szczęścia (2627) – serial obyczajowy TVP; **06.25** Barwy szczęścia (2628) – serial obyczajowy TVP; **07.00** M jak miłość (1658) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie; **11.40** Rodzinny ekspres; **12.20** Kino familijne: Superpies – komedia, USA 1995, reż.: Aaron Norris, wyk.: Chuck Norris, Peter Savard Moore, Francesco Quinn, Carmine Caridi; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Kolo fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opole 2022: Marek Kościelniczek – widowisko muzyczne; **16.20** Na dobre i na złe (847) – serial TVP, reż.: Adam Guziński, wyk.: Ewa Konstancja Bułhak, Jarosław Kostrzewa, Michał Żebrowski, Amelia Czaja, Aldona Jankowska, Magdalena Kaczmarek, Piotr Michalak, Tomasz Ciachorowski, Weronika Zubowicz, Irmina Liszkowska; **17.20** Smaki świata po iberyjsku (32) – magazyn; **17.45** Słowo na niedzielę; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.40** Postaw na milion – teleturniej
19.35 Lajki!
20.00 Film fabularny
21.45 Hity wszech czasów – magazyn muzyczny
22.50 Regulamin zabijania – dramat, USA, Wielka Brytania 2000, reż.: William Friedkin, wyk.: Tommy Lee Jones, Samuel L. Jackson, Ben Kingsley, Blair Underwood
01.10 Ocean desperacji – thriller, USA 2016, reż.: Phil Volken, wyk.: Eion Bailey, Bethany Joy Lenz, Danny Glover
03.10 Nie ma tego złego – komedia romantyczna, Belgia/Francja 2017, reż.: Valerie Lemerrier, wyk.: Valerie Lemerrier, Patrick Timsit, Helen Vincent
04.50 Rodzinka.pl – serial komediowy TVP
05.15 Zakończenie dnia

TVP Info

05.55 Powitanie; **06.00** Serwis Info Poranek, w tym: Wstaje dzień, Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.24** Pogoda; **06.31** Info Poranek; **06.53** Pogoda; **07.01** Info Poranek; **07.23** Pogoda; **07.31** Info Poranek; **07.50** Bezpieczna jazda; **08.00** Info Poranek; **08.22** Pogoda; **08.30** W Kontrze; **09.15** Salon dziennikarski; **09.59** Info Dzień weekend; **10.23** Pogoda; **10.29** Serwis Info Dzień weekend; **10.53** Pogoda; **10.59** Info Dzień weekend; **11.29** Info Dzień weekend; **11.52** Pogoda; **11.59** Info Dzień weekend; **12.29** Info Dzień weekend; **12.51** Pogoda; **12.59** Info Dzień weekend; **13.29** Info Dzień weekend; **13.52** Pogoda; **13.59** Info Dzień weekend; **14.29** Info Dzień weekend; **14.52** Pogoda; **14.59** Info Dzień weekend; **15.29** Info Dzień; **16.45** Info med; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Info Dzień weekend; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.40** Info Wieczór weekend; **19.00** Między słowami; **19.20** Serwis Info Wieczór weekend
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.20 Serwis Info Wieczór weekend
21.41 Pogoda
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór weekend
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.25 Info Wieczór
24.00 Wiadomości
00.28 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda
01.05 Salon dziennikarski
02.00 Minęła 20
02.52 Pogoda
03.25 Filmy Dokumentalne TVP Info
04.25 Filmy Dokumentalne TVP Info
05.28 Magazyn śledczy Anity Gargas

TV TRWAM

05.00 Siódmy Sakrament; **05.30** Święty na każdy dzień; **05.35** Akita 101 Łez; **06.05** Pierre Teilhard de Chardin; **07.00** Filmowe życiorysy. Mój dziadek 1 września 1939 – Zygmunt Rypiński; **07.50** Kartka z kalendarza – Powstanie Warszawskie; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Westerplatte Młodych; **08.55** Słowo życia; **09.00** Głos serca; **09.45** Muzyczne chwile; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Retrospekcja; **10.20** Cudowna Pani w bukowski obrazie; **10.40** Polski Punkt Widzenia; **11.00** Ocalić od zapomnienia; **11.15** 14. Dziękczynienie w Rodzinie – koncert; **12.00** 14. Dziękczynienie w Rodzinie – transmisja nabożeństwa; **13.30** 14. Dziękczynienie w Rodzinie – koncert; **15.00** 14. Dziękczynienie w Rodzinie – audycja modlitwana; **15.30** 14. Dziękczynienie w Rodzinie – koncert; **17.00** 14. Dziękczynienie w Rodzinie – transmisja nabożeństwa; **18.00** 14. Dziękczynienie w Rodzinie – koncert
20.00 Informacje dnia
20.20 *Różaniec – audycja modlitwana*
20.50 Święty na każdy dzień – program religijny
21.00 *Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja*
21.20 Informacje dnia – serwis informacyjny
21.40 Polski Punkt Widzenia – program publicystyczny
22.00 Głos serca – serial fabularny
22.45 Katedra w Chartres – święta geometria – program historyczny
23.50 Muzyczne chwile – program kulturalny
00.00 Programy powtórkowe

TVP HISTORIA

06.20 Był taki dzień – 6 sierpnia; **06.30** Święty Jacek – film dok.; **07.30** Przyrodnik na tropie; **08.00** Wojownicy czasu; **08.40** Janosik (12) – serial TVP; **09.30** Informacje kulturalne; **09.55** Okrasa łamie przepisy; **10.30** 300 milionów lat – Ziemia człowieka (2) – serial dok.; **11.35** Wszystkie kolory świata – Jawa, dusza Indonezji – serial dok.; **12.40** Essequibo – Ukryta rzeka, cz. 3 – serial dok.; **13.40** Kuchnia dwudziestolecia (18); **14.20** Modrzejewska (1) – serial TVP; **15.40** Tu wszystko jest Polską (9); **16.30** Chiny: starodawne królestwo przyrody – cykl dok.; **17.30** Spór o historię – Kontrreformacja w Polsce; **18.10** Stawka większa niż życie (18) – serial TVP; **19.00** Giganci historii; **19.50** Rok 1982. Kalendarium (31); **20.05** Winnetou – serial przygodowy; **22.00** Historia w postaciach zapisana: Juliusz Cezar – cykl dok.; **24.00** Człowiek, który rozpoczął Powstanie – film dok.; **01.00** Kogel-Mogel – komedia, reż.: Roman Załuski, wyk.: Grażyna Błęcka-Kolska, Ewa Kasparyk, Zdzisław Wardziej; **02.45** Zakończenie dnia

TVP KULTURA

07.00 Scena muzyczna – Brass Federacja – koncert; **08.00** Informacje kulturalne; **08.25** Słobrodzanie – magazyn; **09.00** Paul Gauguin – Daleka droga do raju – film dok.; **10.10** Tamte lata, tamte dni: Maja Komorowska; **10.50** Czerdziestolatek (16) – serial TVP; **11.55** Czerdziestolatek (17); **13.00** Wydarzenie aktualne; **13.30** U Pana Boga za miedzą – komedia, reż.: Jacek Bromski, wyk.: Andrzej Zaborski, Krzysztof Dziera, Agnieszka Kotłarska, Grzegorz Heromiński, Emilian Kamiński, Wojciech Solarz; **15.40** Muzyka Skalnego Podhala – felieton; **16.05** Retro kino – Rudzielec – dramat; **17.50** Co dalej?; **18.25** Legendy Rocka: Al Green; **18.55** Legendy Rocka: Chicago; **19.30** Informacje kulturalne; **20.00** Do zakochania jeden krok – film obyczajowy, Wielka Brytania 2017, reż.: Richard Locraine; **22.00** Dziedzinek Kultury NCK – Józef Skrzek; **23.40** Salvador – film fabularny, USA 1985, reż.: Oliver Stone; **01.50** Co dalej?; **02.30** Informacje kulturalne; **03.00** Hitler kontra Picasso – film dok.; **04.45** Fotograf wojny – film dok.; **05.55** Zakończenie dnia

TVN

06.20 Uwaga!; **06.35** Ukryta prawda (909); **07.30** Kuchenne rewolucje 11 (5); **08.25** Kobieta na krańcu świata 13 (7); **09.00** Dzień Dobry Wakacje (13); **11.30** Na Wspólnej Omnibus 20 (884); **13.30** MasterChef Junior 7 (6); **15.10** Totalne remonty Szelągowskiej 4 (4); **16.15** Weekendowa metamorfoza 4 (4); **17.20** Kobieta na krańcu świata 12 (1); **17.55** Kuchenne rewolucje 23 (7); **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** Podatek od miłości – komedia, Polska 2017, reż.: Bartłomiej Ignaciuk, wyk.: Aleksandra Domańska, Grzegorz Damięcki, Roma Gąsiorowska, Michał Czernecki, Anna Smolowik, Ewa Gawryluk, Zbigniew Zamachowski, Magdalena Rózczyńska; **22.25** Pitch Perfect II – komedia, USA 2015, reż.: Elizabeth Banks, wyk.: Anna Kendrick, Rebel Wilson, Hailee Steinfeld, Brittaney Snow, Skylar Astin; **00.40** Ucieczka z Nowego Jorku – film s.f., USA 1981, reż.: John Carpenter, wyk.: Kurt Russell, Lee Van Cleef, Ernest Borgnine, Donald Pleasence; **02.45** Uwaga!; **03.05** Noc Magii; **04.30** Kto was tak urządził

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.30** Tedi i mapa skarbów – film animowany; **10.10** Ewa gotuje (361); **10.40** Bogate dzieciaki bez kasy (6); **11.40** Bogaty Dom – Biedny Dom (61); **12.45** Górale (1); **13.10** Górale (2); **13.45** Drwale i inne opowieści Bieszczadu (101); **14.15** Drwale i inne opowieści Bieszczadu (102); **14.40** Rolnicy. Podlasie (16); **15.45** Więzienie (84); **16.15** Więzienie (85); **16.45** Więzienie (86); **17.15** Więzienie (87); **17.45** Chłopaki do wzięcia (255); **18.15** Chłopaki do wzięcia (256); **18.50** Wydarzenia; **19.15** Prezydenci i Premierzy; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Doda czy Dorota? Rabcewska jakiej nie znacie!; **21.10** Obcy: Przymierze s.f., reż. Ridley Scott, wyk. Billy Crudup, Danny McBride, Demián Bichir, Katherine Waterston; **23.40** Niesamowity Spider-Man 2 – film akcji, reż. Webb Marc, wyk.: Andrew Garfield, Colm Feore, Dane DeHaan, Felicity Jones, Paul Giamatti, Jamie Foxx, Emma Stone; **02.45** Świat według Kiepskich (211); **03.25** Świat według Kiepskich (227); **04.05** Kabarety; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Redakcja „Idziemy” nie ponosi odpowiedzialności za zmiany w programach TV wprowadzone przez nadawców po 19 VII 2022 r.

Dla ks. Karola Wojtyły wycieczki w góry z młodymi ludźmi były okazją do przeżycia przygody i do udzielenia duchowej pomocy.

Wyprawy były starannie przygotowywane od strony logistycznej i dogłębnie prze-myślane od strony duchowej. Ale na obu polach obowiązywała ta sama zasada: „Wycieczka musi być dobrze przygotowaną improwizacją”.

W 1960 r. biskup krakowski Karol Wojtyła wybrał się z grupą młodych znajomych w Bieszczady. Postanowiono, że grupa bę-

Sprzęt turystyczny Karola Wojtyły

fol. xtz

Dobrze przygotowana improwizacja

dzie rozbijać obóz w miejscu z dobrą wodą. Tam każdego dnia zostanie kilka osób, reszta będzie odbywać jednodniowe wypady. 26 sierpnia wyruszyli na lekką wycieczkę ze Smerka na Falową. Miała potrwać osiem godzin, jednak gdy po dwudziestej robiło się już ciemno, nic nie zapowiadało, że prędko dotrą do obozu. „Nie mieliśmy latarki. Jaś Babtysta miał zapalki, którymi w najtrudniejszych momentach przyświecał” – wspominała Teresa Malecka, uczestniczka wyprawy. „Pokrzywy w ciemnościach zaczynały dawać się we znaki (...), parzyły nas, niektórzy upadali”. Wujek zdecydował, że trzeba odpocząć do świtu przy ognisku. Mężczyźni czuwali na zmianę, a rano odnaleźli rzekę i brodząc nią w butach, doszli do biwaku w południe następnego dnia.

Wycieczki z ojcem i bratem, wielkimi autorytetami młodości, kształtowały charakter Karola Wojtyły.

trasę z Zakopanego przez Zawrat do Morskiego Oka. W 1931 r. Edmund przeniósł się do Bielska, gdzie został zastępcą ordynatora

miejskiego szpitala. Obaj Karolowie – ojciec i brat – przyjeżdżali do niego w każdą niedzielę. Często chodzili razem po górach. Okres ten papież wspominał później jako najszcześliwszy w życiu.

Ojciec zabierał Karola na pielgrzymki do Kalwarii Zebrzydowskiej czy na niedaleki od Wadowic szczyt Leskowiec. W 1937 r. Karol Wojtyła był z ojcem w Tatrach. Na Czerwonych Wierchach unosiła się taka mgła, że stracił ojca z oczu. Według wspomnień Edmunda, który był tam z nimi, przyszły papież bał się, że ojciec spadł w przepaść. Znaleźli go jednak spokojnie czekającego na nich w kwaterze w Zakopanem.

Wieczorem powrót do tych zdań przy młotwie. Przede wszystkim jednak rozmowa, „ksiądz jest po to, żeby rozmawiać”. „Poza tym metodą zasadniczą – tłumaczyć dalej w liście – jest wysiłek sportowy i środowisko, potrzeba współdziałania, organizacji, życzliwości, koleżeństwa i przyjaźni”.

Przykładem może być krótka wycieczka z 1953 r. w Beskid Żywiecki i Mały. Pierwszego dnia jedna z uczestniczek doznała poparzenia słonecznego łydek. W nocy miała wysoką gorączkę, ratowano ją okładami z kwaśnego mleka. Następnego dnia uparła się jednak, że nie zrezygnuje z wycieczki. Wchodzili na Łamaną Skale. Ból był do zniesienia, dopóki drzewa dawały cień, ale kiedy las się skończył, skóra znów zaczęła piec. „Po chwili przyszła ulga, jakby się znów zaczął las i cień, a przecież szliśmy niezadrzewionym zboczem”. To jeden z przyjaciół siedział tak, by rzucać cień na jej nogi.

Tak, wśród kolejnych przygód i trudności, rodziły się wspaniałe relacje, a uczestnicy wypraw kształcili w sobie cnoty i hart ducha. Młody ks. Wojtyła obserwował to z uwagą, ucząc się rozumieć innych i rozpoznając lepiej własne powołanie. Opisał to później w dramacie „Promieniowanie ojcostwa”: *Ojcze, ojcze, jestem! Wróciliśmy z gór. Było pięknie.*

*Namioty schły w słońcu
Żywica się sący po korach, trawy wysokie,
środkiem biegnie ścieżyna,
ledwo, ledwo przedeptana w trawie.
Więc człowiek może się zaszyć
i dumać. Odkrywać głębie istot cudzych
i własnej – odkrywać, dosięgać. Dosięgać
tym, co jest we mnie, tego – co w Tobie.*

Ignacy Masny

NAJSZCZĘŚLIWSZY OKRES W ŻYCIU

„Mimo próśb, aby spali w domu, woleli nocować na wozówce – w sianie. Zauroczeni byli zapachem świeżo skoszonej trawy” – wspominał Bronisław Wojtyła wizyty kuzyna Karola z kolegami w Czańcu, rodzinnej miejscowości Wojtyłów. Na wsi Karol lubił chlapać się z kolegami lodowatą wodą ze studni, „wrzawa była i tumult, że się aż za rzekę niosło. Potem szli w góry”.

Na pierwsze wędrowki zabierali małego Karola Wojtyłę jego ojciec Karol i brat Edmund. Z Edmundem chodzili na wycieczki w okolicy Wadowic, nad rzekę Skawę. Ze starszym bratem dwunastoletni Karol wybrał się też pierwszy raz w Tatry – przeszli

PROMIENIOWANIE OJCOSTWA

Wycieczki z ojcem i bratem, wielkimi autorytetami młodości, kształtowały charakter Karola Wojtyły. Znał on więc z własnego doświadczenia wychowawczą siłę górskiej turystyki. Stał się duchowym ojcem dla bliskiej sobie młodzieży właśnie podczas wspólnych wypraw, które świadomie wykorzystał jako metodę duszpasterską. Nie narzucał się swoim towarzyszom. Organizację wypraw od strony logistycznej pozostawiał innym, a metody ich duchowego prowadzenia były bardzo dyskretne. Nakreślił je w liście do redakcji czasopisma „Homo Dei” w 1957 r. „Są one proste, podstawowe”: rano Msza, podczas której pada kilka myśli na cały dzień.

zaraz
ich powołał...

Mk 1, 20a

myślisz
chcesz
czujesz

Wyższe Seminarium Duchowne
Diecezji Warszawsko-Praskiej
pw. Matki Bożej Zwycięskiej

REKRUTACJA DO SEMINARIUM

1 czerwca - 31 sierpnia 2022

www

wsddwp.edu.pl/rekrutacja

/wsddwp

515 232 327

kontakt@wsddwp.edu.pl

AKCJA ŚW. KRZYSZTOF

1 GROSZ ZA KILOMETR

Jedź dla misji – policz swoje
szczęśliwie przejechane kilometry
i pomóż polskim misjonarzom
w zdobyciu środków transportu

Każdy kierowca, motocyklista czy użytkownik innego pojazdu może wziąć udział w Akcji św. Krzysztof – 1 grosz za 1 kilometr. Akcję organizuje MIVA Polska. Polega ona na tym, że liczymy przebyte przez nas kilometry tras w przeciągu ostatniego roku (wystarczy spojrzeć na licznik!) i jako wdzięczność Panu Bogu za szczęśliwe podróże ofiarujemy nasze „grosze” jako pomoc na środki transportu dla misjonarzy. W ten sposób nasze podróże nabierają także charakteru misyjnego.

Dzięki wsparciu Dobroczyńców polscy misjonarze i misjonarki pracujący w prawie 100 krajach świata za pośrednictwem MIVA, otrzymują już od ponad 20 lat bardzo ważne narzędzia pracy – środki transportu. Zapewniają one funkcjonowanie misji oraz obecność w licznych stacjach dojazdowych, umożliwiają prowadzenie różnych dzieł takich jak: szkoły, przedszkola, internaty, ośrodki zdrowia, szpitale, domy dziecka, sierocińce, hospicja itp. Pojazdy są niezbędne w organizowaniu i dostarczaniu pomocy materialnej.

MIVA Polska dziękuje za pomoc i życzy wszystkim bezpiecznej podróży!

Projekty zrealizowane przez MIVA Polska w latach 2000-2021

734	297	2734	11	5	37	19	9	1	27	21	6	919	1	1	3
samochody	motocykle	rowery	traktory	quady	silniki	łodzie, barki	konie	moto-taczka	busy	ambulanse	skutery śnieżne	wózki	riksze	paralotnie	tuc-tuc

Możesz przekazać swoją pomoc na pojazdy misyjne wpłacając na konto:

69 1240 1037 1111 0000 0691 6802 tytułem: Darowizna na misyjne środki transportu

MIVA Polska, ul. Byszevska 1
skr.poczt. 112, 03-729 Warszawa 4
tel. 22/678-59-83, e-mail: biuro@miva.pl, www.miva.pl

Znajdź
nas na:

